ابوهریره

رضی الله عنه

لیکوال: محمدعلي الدوله
ژباړن: عبدالمتین "متین"

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړتیاوي:

نوم :ابوهريره رضی الله عنه

ليکوال :محمدعلي الدوله

فارسي ژباړن: محمد ګل ګمشادزهي

پښتو ژباړن:عبدالمتين "متين"

کمپوز: ريان علمی مرکز

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

سرلیک	صفحه
دوسي ځوان	
مسلمان ځوان	
مهاجر مؤمن	
د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره	
د بحرین امیر	
ښوونکی صحابي	
دمدينې امیر	
پرهېزګار عابد	
د ابوهریره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ	
د ابوهریره یاد ژوندی پاتې شو	

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله او مننه

درنو لوستونکو! مخ ته پروت کتاب مو چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د نږدې ملګري او ستر صحابي حضرت ابوهریره رضی الله عنه ژوند، سیرت، کړه وړه او... پکې څېړل شوي دي یوه ورځ راته یوه ملګري چې له نیټ نه یې را اخستی وو، راکړ. تر لږ لوستلو وروسته مې هوډ وکړ چې پښتو ته یې واړوم، خو دا چې نه مې تر اوسه ژباړه کړې وه اونه مې ځان دهغې وړ باله خو میني یې دې ته وهڅولم چې دا کار وکړم.

کتاب د کمپیوټر په یوه پروګرام کې او مایې په بل هغه کې ژباړه شروع کړه، د ژباړې وخت اوږد نشو او نږدې په دوو اونیو کې له نورو کارونو سره یو ځای خلاص شو.

درنو لوستونکو! څنګه چې مې مخکې وویل، تر اوسه مې ژباړه نه وه کړې، نو ممکن ډېرې تېروتنې ولري، هیله ده غذر مو ومنئ.

په پای کې د خپل مشر تره له کشر زوی بشیر احمد ریان نه مننه کوم چې د کتاب په کتلو، ډیزاین او چاپ کې یې تر ماډېرې منډې کړې دي، کور یې ودان او له الله تعالی نه ور ته اجر ونه غواړم.

ستاسو د کامیابي په هیله.

عبدالمتین متین

۲۰۰۹مارچ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالی

✶ هغه چا ته چي د انسانيت د ستر لار ښود صلی الله عليه وسلم او د هغه د ملګرو د ژوند او کړنو په رڼا کي خپلي چاري پر مخ بيايي.

✶ خپل پلار او ترونو ته مي چي تر اوسه يې زما غوښتنو ته په نه ځواب نه دی راکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو سي ځوان

عبد الشمس بن صخر، له سلګونو عرب دوسي ځوانانو څخه يو وو چې ديمن په يوه څنډه کې اوسېده. چا ورته پام نه کاوو، ځکه يتيم او فقير وو. په دوولس کلنۍ کې د پلار له نعمت څخه محروم او موريې د هغه سرپرستي په غاړه واخسته. ډېرې کسانو په ابوهريره باله، لږ شمېر هغو په عبد شمس پېژاند. ابوهريره د هغه مستعار نوم وو چې کوراو خپلوانو ورته پرې غږ کاوو او په دې نوم مشهور شوی وو. هغه پخپله دا نوم خوښاوو، ځکه دې نوم يې د پلار ياد او خاطره په زړه کې ژوندۍ کوله چې په وړوکوالي کې د هغه له نعمت څخه محروم شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيسه داسي وه چي عبد شمس په ماشومتوب کي د يوې کوچنۍ او صحرايي پشي سره زياته مينه درلوده. د ورځي به يې په غېږ کي نيوه او چي د مال په پوونه به بوخت وو، له هغې سره به يې لوبې کولې او د شپې له خوا به يې د ونې په ډډه کي پرېښوده. بله ورځ چي به بيا صحرا ته تو هغه به يې پيدا کوله او په غېږ کي به يې نيوله.

دا کار يې تکراراوو، پلار يې له دې امله دا کنيه (ابو هريره) په هغه کېښوده. ابو هريره سره له دې چي له خپل پلار سره کم وخت تېر کړی وو، ولي شوخ طبعي، د ښکلو نکتو بيانونه او ګپ شپ يې له هغه ځخه په ميراث وړی وو، نو ځکه يې ملګرو ژر ورسره مينه کوله او هغه يې ملګری کاوو، خو فقيري او يتيم والي هغه د خلکو په وړاندي کم اهميته ګڼلاوو. د هغه مقام کمېده، ارزوګاني او لوړ پروازونه يې له مينځه وروړل.

کلونه تېر شول، هغه همداسي شپني کوله، د عمر شپې يې په دښتو، غرونو او درو کي په ګرځېدا تېرېدې. کله يې په ژورو درو، کله به د لوړو غرونو په څوکو او کله به په پلنو دښتو کي چي له هر لوري به غرونو چاپېر کړې وې، ليدل کېده.

له يوائي والي سره يې مينه وه، ډېر وخت به له خپلو شپنو ملګرو ليري ګرځېده، يوازي کېناست او د خپل نفس تزکيه يې کوله. فکر ته يې تازه والی او ښکلا وربښله. شاوخوا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غور تر نظر لاندې نيوه. د شپې يې د اسمان له ليدنې خوند اخيست. د سپوږمۍ ښکلې منظرې د هغه زړه له خوښۍ ډکاوو. په مياشت پېښو شپو کې د ځلاندو ستورو ننداري د هغه حيرانتيا راپاروله او هغه يې له ځانه ناخبراوو، تر ټولو ستورو يې د سهيل ستوري ډېر خوښاوو، ځکه سهيل هغه ستوری وو چې يمنيانو يې تل په خپلو شعرونو کې ښکلا بيانوله او د هغه ژېړ بخون نارنجي ځليدونکی رنګ يې د خوښۍ وړ وو.

لکه يو شاعر چې وايي:

وسهيل کوجنة فی اللون وقلب المحب فی الخفقان

(سهيل د معشوق په زلفو او ستر ګک وهل يې د عاشق د زړه په نارامۍ کې پاته کيږي.)

د ورځو ګرځېدلو، د مياشتو، فصلونو او کلونو تېرېدلو د ابوهريره په فکر او زړه کې بل ډول تاثير واچاوو، ځکه هغوی ټولو فکر کولو او تدبر ته هڅاوو او هغه بتان چې قريشو لمانځل او د هغوی په وړاندې يې احترام کاوو، ده ته خوار او کم ارزښته ول. هغه داسي وده کوله چې د ځمکي او اسمان له خدايه جل جلاله پرته چې ډېری عربانو پرې ايمان درلود، د بل څه احترام ونه کړي. عربانو ايمان درلود چې خدای جل جلاله هر څه پيدا او موجود کړي دي. ولې خپل ايمان يې بتانو ته په غاړه ايښود نه چې د خدای جل جلاله شريکان يې بلل، فاسد کړی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره وده وکړه او ځوان شو، البته پوه او د توجه وړ.
خدای جل جلاله هغه ته عقل، لوی بصيرت او پوه زړه ورکړی وو. هغه ددې ځانګړتياوو په درلودلو د نورو دوسي ځوانانو څخه غوره وو. په هغوی يې برتری درلوده او احساسوله يې چې دا وړتياوی ورته خدای جل جلاله د نېستي، تنګ لاسي، بې پلاري او په قوم کي د هغه د ټيټې رتبې په بدل کي ورکړې دي، خو قوم د هغه امتيازاتو ته پاملرنه نه کوله، ځکه ناپوهي د هغوي په ټول ژوند پرده غوړولې وه. د يادو شويو ځانګړتياوو په درلودلو سره بيا هم ابوهريره و نتوانېد چې خپل مقام د قوم په وړاندي لوړ کړي او همداسي نوم ورکی يې ژوند کاوو.

لکه څنګه چې وويل شول، ابوهريره وړوکوالی د دوس د قبيلې په منځ کي تېر کړ، لمړی د پلار د مهرباني او محبت تر سيوري لاندي شپون وو، بيا ناتوانه يتيم او وروسته پوه، قوي او شريف ځوان شو. سره له دې چې نېستمن وو، خو قناعت يې درلود. لوی او له هر ډول ناوړه رويې پاک شخص وو. لومړی يې د قوم نظريو او اعتقاداتو ته وکتل خو د هغوی کړه او کړنلاره يې خوښه نه شوه. په داسي څه پوري ګرځېدچې مات زړه او تږيو شونډو ته يې ارامتيا او لمدوالی وبښي او سرګردانه عقل يې رهبري کړي. هغه د سالمي عقيدې او ټينګ دين په لټه کي وو. ايا د هغه لپاره لاره وه؟ هغه منتظر پاتي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمان ځوان

د دوس قبيله د خپل بت (ذی الخلصه) په لمانځنه لار ورکې شوې وه لکه څنګه چې نور عربي قبائل د خپلو بتانو په فتنه او فساد کې راګير شوي وو. د دوس قبيلې ياد شوي بت ته احترام درلود او عبادت يې کاوه، باور يې درلود چې بت کولای شي دوی ته ګټه او تاوان ورسوي، هغوی ته څه وبښي او يا ورڅخه کوم خطر لرې کړي او د هغوی د ژوند په تېرېدونکو ښو او بدو پېښو کې تاثير واچوي. له دې امله يې خپل بت ته ښکلې ځای جوړ کړی وو او يو کس يې ورته د ساتونکي او خدمتګار په نوم ټاکلی و، چې د بت پالنې تر څنګ يې سيلانيانو ته ښه راغلاست هم وايه. د دوس د قبيلې ټول وګړي له زاړه تر واړه د هغه ليدلو ته تلل، هغه ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ډالۍ وړاندې کولې، د هغه د خوښې لپاره يې له نذر کړيو حيواناتو سرونه پرې کول. د کال په ځانګړيو ورځو کې د ذی الخلصه په وړاندې درېدل، هغه ته يې د احترام او تکريم مراتب وړاندې کول، دهغه په چاپېر يې طواف کاوو او ځانونه يې په هغه پورې موښل. کله چې ابو هريره ليدل چې قوم يې داسې کارونه کوي، هغوی يې ناپوه، بې علمه او له حقيقت څخه لرې بلل، له ځان نه به يې پوښتل: ولې هغوی د ډبرې په چاپېر ګرځي راګرځي؟

سره له دې چې له خپل قوم سره د هغوی بت ته تو، اما مينه او اړيکې يې چې نسبت هغوی بت ته درلودې او هغه يې خپل خدای باله، ده له ځان څخه نه ښودې او دهغوی په ادابو او رسومو کې يې ګډون نه کاوو.

يوازې د تفريح او ساعت تيرې لپاره هلته ورتو. څه چې به يې ليدل يا اورېدل پام يې نه ورته کاوو. هغه ملګری نه درلود چې د قوم په اخترونو او جشنونو کې ګډون ونکړي، خو مور يې هڅاوو، د ذی الخلصه له قهر څخه يې بېراوو او ټينګار يې پرې کاوو چې خامخا په مراسمو کې ګډون وکړي.

نو ځکه يې د مور د ډېر ټينګار له امله پکې ګډون کاوو، خو د قوم په اندونو يې باور نه درلود، له بل لوري يې جرآئت نه کاوه چې د هغوی له کړنلارې منکر او د هغوی کارونه جاهلانه وبولي، که يې د هغوی کارونه ټوکې بللای څه يې نه درلودل چې دهغوی ځای ونيسي او قوم د هغه په لور وبولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذی الخلصه یوازینی بت نه وو چې دوی یې احترام او تعظیم کاوو (ولې ډېره پاملرنه یې هغه ته کوله)، بلکې د ذی الکفین او ذوشریٰ په نومو نو دوه نور بتان هم همداسې ول.

د دوس قبیلې د هغوی هر یوه لپاره ودانۍ جوړه کړې او خدمتګاران یې ورته نیولي وو، د هغوی لپاره یې هم ورځې معلومې کړې وې، چې په هغو ورځو کې ورتلل، د هغوی په وړاندې یې عبادتونه او اطاعتونه کول او هغوی ته یې احترام کاوو.

ذولکفین عمرو بن حممۀ الدوسی جوړ کړی وو او د هغه له مړینې وروسته یې زوی حبیب بن عمرو ساتنه کوله او د بت اړوند کارونه یې سرته رسول.

د ذوالشری بت لپاره یې په ښه ځای کې ودانۍ جوړه کړې او ډېره ځمکه یې د هغه اړوند ګرځولې وه، چې ښکلی لیدځای یې درلود، په دې ترتیب چې اوبه له یوې چینې چې د غره په ملا کې یې ځای درلود، روانې وې او د ذوالشری له څنګ څخه تېرېدې، خلکو به لومړی د چینې په اوبو ځان مینځه او بیا به ذوالشری ته حاضرېدل. ابو هریره چې څنګه لوی بت، ذی الخلصه سپک او بې ارزښته ګاڼه همدارنګه یې همدغو دوو ته هم کومه پاملرنه نه کوله.

کله چې به یې لیدل د قبیلې رئیس او د هغوی مشر (حبیب بن عمرو بن حممه) یې قوم ذی الکفین ته بیایي، د هغه لپاره د دغو دوو بتانو سپکوالی او ناڅیزتیا نوره هم زیاتېدله. ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کراتو يې له هغه نه اورېدلي وو چي ويل به يې: زه په وهېږم چي نرۍ پيدا کوونکی لري خو نه پوهيږم چې څوک دی؟
ابوهريره له ځان سره ويل: موږ نه پوهېږو چي د نړۍ پيداکوونکی څوک دی، نو بيا ولي د مخلوق او پيداشوي څيز عبادت وکړو؟
په دي کش مکش کې د دوس د قبيلې له مشر، پوه او هوښيار شاعر طفيل بن عمرو څخه د خلکو په مېنځ کي حيرانوونکی داستان خپور شو. په داسي حال کي چي هغه يې يوه عجيبه او غريبه پېښه بلله، په پوره ادب او زور يې يوه او بل ته بيانوله. دپېښي تفصيل د طفيل بن عمرو په وينا داسي وو:
(د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم، هلته مي د بنی هاشمو د يو ه کس سره وليدل چي ويل يې " زه د خدای جل جلاله استازی يم، خلک توحيد او يووالی ته رابولم." ما په هغه ايمان راووړ او له هغه مي وغوښتل چي ما ته اجازه راکړي تر څو خپل قوم ته لاړ شم او هغوی اسلام ته راوبولم.
همدارنګه له هغه مي وغوښتل چي ما ته دعا وکړي چي خدای جل جلاله زما مرسته په يوه ښکاره دليل سره وکړي څو زما د خبري د ريښتينتوب دليل وي. پيغمبر صلی الله عليه وسلم ما ته دعا وکړه او زه راغلم، کله چي خپلي سيمې ته ورسېدم او له هغې غونډۍ نه چي زما د قوم کورونو ته نژدې وه راکښته کيدم، روښانه نور مي د امسا له سر څخه وځليد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل قوم څو کسه چي په هغه ځای وو دا نور يې وليد، تر څو چي هغوی ته ورسېدم ورته مي خپله کيسه وکړه او هغوی مي اسلام ته وبلل، متاسفانه هيڅ يوه ريښتني ونه ګڼلم، له پلار او ښځي پرته مي هيچا زما دعوت ونه مانه.)

ابوهريره ددې خبر له اورېدلو سره ټکان وخوړ او دومره خوشحاله شو چي تر هغه وخت پوري په کومه خبره دومره نه وو خوشحاله شوی. که له موره نه ډارېدای، د هغې ورځي له غرمې مخکي کورته ګرځېده په کومه چي يې يوه چوپان ملګري ورته دا کيسه اورولې وه، طفيل ته ورتلی تر څو د هغه داستان د هغه له خولې واوري، خو غوره يې وبلله چي نيمه ورځ نوره هم تېره، د خپل همېشني عادت سره سم په ټاکلي وخت کورته لاړ شي او له هغه وروسته طفيل ته ورشي، د شپې ورسره ويني او کيسه يې واوري.

د هغې ورځي له لمر لوېدا وروسته يوه شېبه له مور سره کښېناست او ترې يې اجازه وغوښته څو طفيل ته لاړ شي او د داستان څرنګوالی د هغه له خپلې خولې واوري.

مور يې وويل: "لاړ شه، خو پام کوه د هغه په څير بې دينه نشې، خپل دين بدل نکړې او د هغه چا کار چي ټولو خلکو عاقل او هوښيار باله تکرار نه کړې."

ابوهريره لاړ او د طفيل کورته ورسېد. د داخلېدو اجازه يې وغوښته. طفيل ښه راغلاست ورته ووايه او په ورين

(c) ketabton.com: The Digital Library

تندي يې هر کلی و کړ، هغه ته يې په نرمه بستره د کېنا ستلو اشاره وکړه.

ابوهريره وويل: " کاکاجانه ! راغلم، تر څو هغه هاشمی کس چې ته ورسره په مکه کي مخ شوی يې او ادعا کوي چې د خدای استازی دی را وپېژنې."

طفيل وويل: "ګرانه وراره! په خدای قسم چې هغه په رېښتيا پيغمبر دی. ما په هغه ايمان راوړی او د هغه پيروي کوم. ځکه انسان حق او حقيقت ته بولي، ته پوه او هوښيار سړی يې او زه خبر شوی چې په ذی الخلصه کي څه نه وينې. نو د خدای جل جلاله په دين چې د خپرولو لپاره يې وروستنی پيغمبر موږ ته را لېږلی دی، ايمان راوړه."

ابوهريره وويل: " هيله کوم لومړی راته د خپل ايمان راوړلو کيسه وکړې، ځکه د اورېدلو يې ډېره مينه لرم."

طفيل وويل: " زما د ايمان راوړلو کيسه داسي وه چې د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم. هلته د قريشو د ډلې څو وګړي راته راغلل او ويې ويل: <اې طفيله ! ته زموږ خاوري ته راغلی يې، دلته يو کس د پيغمبري دعوه کوي او موږ يې ستړي کړي يو. نه پوهېږو له هغه سره څه ډول رويه وکړو، زموږ يووالی يې له منځه وړی، زموږ د دستورونو مانع ګرځېدلی، خبري يې سحر دي، د پلار او زوی، مېړه، ښځې او ورور تر منځ جدا والی راولي. ورور له وروره او ښځه له مېړه جدا کوي، ډارېږو هسي نه هغه څه چې موږ ته مخ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي تا او ستا قوم ته درنشي. هڅه وکړه هيڅکله له هغه سره خبري ونکړې، خبرو ته يې غوږ کښېنږدې.>

په خدای قسم دومره يې راته وويل چي هوډ مي وکړ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره به نه اورم او نه به ورسره خبري کوم، ان تر دې چي غوږونه مي له پنبې ډک کړل، څو مي د هغه خبري غوږ ته و نه رسيږي.

د هغې ورځي په سهار چي مسجد ته لاړم، د خدای رسول صلی الله عليه وسلم مي وليد چي د کعبې تر څنګ ولاړ او لمونځ يې کاوو. هغه ته نږدې شوم او څه خبري مي يې واورېدې، ډېر ښکلی او اورېدونکی کلام وو. له ځان سره مي وويل: مور مي عزا ته کښېني، په خدای قسم چي پوه سړی او هوښيار شاعريم، ښه او بد يو له بله پېژندلای شم او څه رانه پټ نه دي، نو څه کولای شي چي ما د هغه د خبرو له اورېدلو را وګرځوي!؟ هغه څه چي وايي که ښه وو منم يې او که بد وو ردوم يې.

ځکه تم شوم، څو د خدای رسول صلی الله عليه وسلم کور ته وګرځېد، زه يې هم له شا روان شوم، کور ته يې ورسېدم، هغه صلی الله عليه وسلم کور ته ننووت، زه هم په هغه پوري داخل شوم او ومي ويل: اې محمده صلی الله عليه وسلم! قوم دې ما ته داسي او هاسي وويل او دومره يې درڅخه وډارولم چي غوږونه مي له پنبې ډک کړل څو ستا خبري وانه ورم، خو د خدای خوښه دا وه چي ستا څه خبري واورم، وينم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ښې خبري دي، نو هغه څه چي له اسلامه په خپل واک کې لري راته ويې وايه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم اسلام راته وړاندي کړ او د خدای جل جلاله د کلام څو ایاتونه يې راته تلاوت کړل. په خدای قسم چي تر هغه مهاله مې داسي ښکلی کلام نه وو اورېدلی او تر هغه مي عادلانه دستور نه وو لیدلی. هغه وخت مسلمان شوم، د حق شاهدي مي ورکړه او ومي ویل: اې دخدای پیغمبره! زه په خپل قوم کي ځای لرم او خبره مي مني، اوس چي هغوی ته روان یم، غواړم اسلام ته يې دعوت کړم، ماته دعا وکړه او له خدایه راته وغواړه چي یوه ښکاره نښه راکړي. تر څو زما د دعوت ملاتړ شي. رسول صلی الله علیه وسلم داسي دعا راته وکړه: "خدایه!! هغه ته نښه او څرګندونه ورکړې."

له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه مي اجازه واخیسته او د خپل قوم په لور لاړم. کله چي زموږ کورونو ته څېرمه غونډۍ ته ورسېدم دخدای په امر مي تندي کي د دوو سترګو ترمنځ رڼا پیدا شوه، ومي ویل: خدایه دا نښه چي دي پر ما پېرزو کړه په بل ځای کي يې راکړه، ځکه قوم به مي ګمان وکړي چي د دین د پرېښودلو له امله مسخه شوی یم. هغه وخت رڼا امسا ته نقل شوه. هغه خلک چي د اوبو په چاپېر سره یو ځای شوي وو، دا نور چي پر لکړه مي د څیراغ په څېر راځېده ولید، یوه او بل ته يې ورو ښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ورو ورو له غونډۍ کښته راغلم، څو هغوی ته ورسیدم، له لیدني او ښه راغلاست وروسته مي هغوی ته خپل داستان ووایه او هغوی مي سلام ته راوبلل ولي هغوی زما خبري ونه منلې او ایمان یې نه راووړ، له هغوی جدا او د کور په لوري روان شوم. کله چي کور ته ورسېدم پلار مي د ښه راغلاست لپاره راغی، ورته مي وویل: پلار جانه له ما څخه لیري شه! زه له تا څخه نه یم او ته له ما څخه. پلار مي وویل: ولي زویه؟ ومي ویل: زه مسلمان او د محمد صلی الله علیه وسلم دین مي منلی دی. پلار ځواب راکړ: زویه! زما دین هم ستا دین دی.

ومي ویل: لاړ شه، ځان ومینځه او پاکي جامې واغونده. بیا راشه څه چي مي زده کړي تاته یې در وښیم.

بیا مي ښځه راغله هغې ته مي هم د پلار په څېر ځواب ورکړ، هغه هم مسلمانه شوه.

وروسته مي د قبیلې خلک اسلام ته راوبلل، خو هغوی زما دعوت ونه مانه.")

طفیل خبري کولې او ابوهریره ورته غوږ نیولی وو. د هغه خبري یې په زړه او غوږونو اورېدې، کله چي د طفیل کیسه پای ته ورسېده د ابوهریره څېره له زیاتې خوشحالي د برېښنا په څېر وځلېده او ویې ویل: ای ابو عمرو! مهرباني وکړه هغه خبري چي په دې پیغمبر صلی الله علیه وسلم نازلي شوي او تاته یې ویلي، راته ووایه چي وایې ورم او خوند ترې واخلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل ومنله او یو څو ایاتونه یې ورته تلاوت کړل. ابوهریره ونشوای کولای چې خپل ځان کنترول کړي، چیغه یې کړه او ویې ویل : څومره ښکلې او با عظمته کلمې دي.

طفیل همداسې ادامه ورکړه .

ابوهریره بیا چیغه کړه او ویې ویل: "ابوعمرو ! بس دی.

په خدای قسم تر اوسه مې دداسې کلام په څېر کوم کلام نه دی اورېدلی او له هیڅ عرب نه دا امید نه لرم چې ددې په څېر کلام یې ویلی وي، دا خبرې د انسان کلام نه دی. زه شاهدي ورکوم چې له خدای جل جلاله پرته معبود نشته او محمد د هغه استازی دی. اوس زه هم ستا په دین شوم او په هغه څه مې ایمان راوړی چې تا پرې راوړی دی ."

طفیل د ابوهریره له ایمان راوړلو څخه خورا خوښ شو او ویې ویل د خدای شکر دی چې ته یې په اسلام مشرف او د دوزخ له اوره یې نجات درکړ. "

ابوهریره، طفیل ته وکتل او ویې ویل: " اوس راته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سیرت او دعوت په اړه ووایه چې د خپل قوم په منځ کې څنګه وو؟ "

طفیل وویل : " خدای تعالی جل جلاله لس کاله وړاندې هغه په پیغمبری مبعوث کړ او لومړني ایاتونه چې یې ورباندې نازل کړل ، دا دی :

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ 1 خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ 2 اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ 3 الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ 4 عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ 5

ژباړه : "ولوله دخپل رب په نوم سره چي د ټولو جوړونکی دی. جوړ يې کړ انسان د چکه وينې څخه. لوله او ستا رب لوی کريم دی چا چي علم وښود په قلم سره .ويې ښودل انسان ته هغه څه چي دی نه پرې پوهېده."

خدای تعالی جل جلاله خپل پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قريشو د غوره خلکو يعنی بني هاشمو څخه غوره کړ. هغه د مور په ګېډه کي وو چي پلار يې وفات شو. د پلار له مړيني وروسته د هغه سرپرستي خدای جل جلاله د هغه په نيکه عبدالمطلب واچوله. له عبدالمطلب وروسته ابوطالب د هغه ساتنه او پالنه په غاړه واخسته، ترڅو چي لوی او ترې جدا شو. د وحی له نزول وروسته يې خلک په پټه اسلام ته دعوت کړل، په دې وخت کي څلوېښت شاوخوا نرانو، ښځو او ماشومانو پرې ايمان راووړ.

بيا يې د خدای جل جلاله په امر دعوت ښکاره کړ. قريشو په هغه باندي ملنډي وهلې او ملګري يې ورځورول، ترڅو دوی مجبور شول د خپل دين د ساتني په خاطر حبشې ته هجرت وکړي.

هو محمد صلی الله عليه وسلم خلک توحيد يو والي ته بلل او د ډبرو او بتانو له عبادت څخه راګرزول. همدارنګه هغوی يې ريښتيا ويلو، امانتداری، صله رحمي، ښه ګاونډيتوب،

(c) ketabton.com: The Digital Library

له محارمو ځان ساتلو او دوینو د تویولود مخنیوي خلکو ته امر کوي او د دراوغو د شاهدي ، دیتیم د مال د خوړلو ، په پاک لمنو ښځو پوري د تهمت ویلو او نورو بدیو خلک را منع کوي. ویل یې چي صرف د خدای عبادت وکړئ او څوک مه ورسره شریکوئ. لمونځ وکړئ، خپل مالونه په ښکو لارو کي ورکړئ. اې ابوهریره! دخدای جل جلاله د رسول صلی الله علیه وسلم په اړه باید ووایم چي تر اوسه مي د هغه په څېر څوک پوره او ښکلی نه دی لیدلی.

څېره یې ښکلې او ټول خویونه یې نېک دي. بدني نیمګړتیا نه لري، ښکلی، ریښتینی، امانتدار ، نرم خویه او همېشه موسکی دی. هر څوک چي یې ووینې ملګری کېږي یې او باور ورباندي کوي، که څه هم دین یې نه وي منلی. ما ترې غوښتنه وکړه چي له ما سره لاړ شي او زما قوم اسلام ته دعوت کړي.خو هغه ونه منله او ماته یې وویل چي خپل قوم ته لاړ شي، هغوی اسلام ته راوبولي او په قوم(قریشو) باندي د هغه له کامیابي وروسته ورسره یوځای شي.

ابوهریره یو ځل بیا طفیل ته وکتل او ویې ویل: شاهدي ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود وجود نه لري او محمدصلی الله علیه وسلم د هغه استازی دی. زه به مي قوم دې شاهدي ته دعوت کړم، څو خدای جل جلاله هغوی ته له ناپوهي، شرک او بت پرستي څخه خلاصون ورپه برخه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدای شکر ادا کوم چي زما سترګي، غوږونه او زړه يې اسلام ته هدايت کړل. اې ابو عمرو ! تا ته دي هم الله تعالی د خير بدله درکړي چي زما د هدايت زمينه دې اسانه کړه.

ابوهريره ډېر ژر هغه څه ياد کړل چي له طفيل نه يې زده کړي وو. لمونځ کول يې له هغه زده کړل او په ډېر ښه ډول يې ادا کاوو. ابوهريره له دې وروسته خپل قوم ته د اسلام او توحيد بلنه ورکړه، له شرک او بت پرستي څخه يې منع کړل.

بل پلو کله چي يې د قبيلې وګړي پوه شول چي ابوهريره مسلمان شوی او د دوی له دين څخه او ښتی نو يې د هغه په ځورولو شروع وکړه او په هغه څه چي ده کړي وو ملامتاوو يې. دټولو په سر کي يې مور ځای درلود چي تر ټولو سخت دريځه بلل کيده، مور يې ټينګار کاوو چي ابوهريره خپل نوی دين پرېږدي او د پلرونو او نيکونو دين ته بېرته وګرزي.

ابوهريره د مور په ځواب وويل: " مور جانې ! کوم دين چي مي منلی مکمل او په حق دی. خدای جل جلاله له دې دين پرته بل دين نه مني. "

مور يې نه منله او همېشه يې ځوراوو. اخر ابوهريره وروستنی ځواب ورکړ او پوه يې کړه چي هيڅکله به خپل نوی دين بدل نه کړي او په دنيا کې به يې په هيڅ څيز ور نه کړي.

ابوهريره او طفيل، اسلام ته د دوی د قوم په دعوت کي ډېر کوښښ وکړ، خو هيچا يې دعوت ونه مانه. ځکه بت پرستي د هغوی په مېنځ کي زور موندلی وو، بدی او ناوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارونه هغوی کې دې ځای ته رسېدلي وو چې له اخلاقي ښېګڼو نه يې منع کول.

طفيل له دې بې ګټې هڅو په تنګ شو. ځکه هغه شريف او مخور کس وو او هيله يې درلوده چې قوم به يې دعوت ومني، خو دا هيله يې پوره نشوه. د يوه کال په جريان کې يې له پلار، ښځې او ابوهريره پرته بل چا دعوت ونه مانه.

نو ځکه مات او اريان پاتې شو، نه پوهېده چې کوم کار ته لاس واچوي او څه وکړي؟

يوه ورځ ناڅاپه طفيل ابوهريره ته وويل غواړم رسول الله صلی الله عليه وسلم ته لاړ شم او د خپل قوم شکايت ورته وکړم.

د ابوهريره زړه دې خبرې د اورېدلو څخه ټکان وخوړ او طفيل ته يې وويل: ما له ځان سره نه بيايې چې د خدای رسول ووينم او بيعت ورسره وکړم؟

طفيل وويل: قريش په ډېره تېزي له رسول الله صلی الله عليه وسلم او له هغه چا سره چې د هغه مبارک ملګری شي دښمني کوي. ډارېږم که مکې ته راسره لاړ شې، په تکليف دې نه کړي. قريش زما احترام د مخکنيو اړيکو چې له هغوی سره يې لرم او د هغه حيثيت له کبله چې په خپل قوم کې يې لرم، ساتي. خو ستا په اړه نشم ويلای چې ازار دې نه در ورسوي. نو ځکه ابوهريره پاتې شو او طفيل له مجبوری تنها مکې ته لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورغی او ویې ویل: د دوس قبیله زما په وړاندې ودرېده، نافرماني یې وکړه او له اسلام نه یې مخ واړاوو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لاسونه د اسمان په لور پورته کړل. طفیل وایي: فکر مې وکړ ان حضرت صلی الله علیه وسلم مې قوم ته ښېرا کوي نو ځکه ډېر خوښ شوم، خو ومې لیدل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې دعا ورته وکړه: "خدایه! د دوس قبیلې ته هدایت وکړې او هغوی د اسلام په لور راولې."

بیا یې ماته وویل چې خپل قوم ته لاړ شم او اسلام ته یې په نرمۍ سره راوبولم.

طفیل لاړ او په ابوهریره یې زېری وکړ چې رسول الله یې د قوم د هدایت لپاره د خیر دعا وکړه. دواړه د قوم په لور ولاړل او بیا یې د سلام په لور وبلل. د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دعا تر سیوري لاندې د هغوی سرکشیو له منځه تللې وې، زړونه یې نرم شوي او د اسلام منلو ته تیار وو. د دوس د قبیلې وګړي ورو ورو د خدای په دین کې شامل شول.

ابوهریره په ۲۳ کلنۍ کې مسلمان شو. د اسلام له راوړلو یې څو کاله نه تېرېدل چې یو پوه ځوان شو. خدای جل جلاله یې روزي پراخه کړه. یو غلام یې واخیست څو یې مور او ده ته خدمت وکړي. صرف یو څیز وو چې دده خوب یې وړی وو او دي یې ناکراره کړی وو هغه هم د خدای جل جلاله د رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم څخه لري والی، ځکه زړه یې دهغه مبارک له میني ډک وو او غوښتل یې څومره چي ژر وي دهغه د ښوخاوري د سترګو رانجي کړي او په څنګ کي یې ژوند وکړي. کله چي به یې د طفیل څخه د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په اړه خوشحالوونکي خبري اوریدې، د هغه مبارک په لور به یې د هجرت ولولې نوري هم تازه کیدې. یوه ورځ طفیل ابوهریره خبر کړ چي رسول الله صلی الله علیه وسلم د مدینې په لور هجرت کړی دی او د مدینې وګړیو په بې ساري ډول د هغه ښه راغلاست ویلی، وربانديې یې ایمان راوړی او مسلمانان شوي دي. مهاجرینو او انصارو د یو او بل په مرسته لښکر منځ ته راوړی، په توره او نېزه د اسلام څخه دفاع کوي.

پر له پسې هغه ته له یوه او بله خوشحالوونکي خبري رسېدې، په قریشو باندي د مسلمانانو کامیابي په بدر او ...

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره مینه ورځ په ورځ زیاتېدله. په وروستیو کي د احزاب په جګړه کي د مسلمانانو کامیابي د هغه خوشحالي دوه چنده کړه. په ځانګړي ډول دا چي په هغې جګړه کي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم او ملګرو یې لویه کامیابي په برخه شوه، ځواک یې نور هم قوي شو، باور یې د غرونو په څېر ټینګ شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته دلایلو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور هجرت د ابوهریره مینه وروستي حد ته ورسوله.خو دوو لاملونو دده په وړاندي وجود درلود.یو یې مور او بل طفیل؛ چي ویل یې له قوم سره به نور هم پاته شو څو د مسلمانانو شمېره زیاته شي، هغه مهال به تول یو ځای د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم په لور لاړ شو.

ابوهریره له ډیري هڅي وروسته وتوانېد چي خپله مور قانع کړي څو مدینې ته هجرت وکړي. بیا طفیل ته ورغی او هغه یې تشویق کړ چي څو مره ژر کیدای شي مدینې ته هجرت وکړي او ورته ویې ویل: اوس چي د خدای په مرسته د دوس د قبیلې په لسګونو وګړي مسلمان شوي، د دې وخت رارسېدلی چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په لور هجرت وکړو، څو د هغه دلیدلو په ترڅ کي ورسره یو ځای ژوند غوره کړو. اخر طفیل د ابوهریره له خبرو سره موافقه وکړه او ناڅاپه یې د هغو خبرو زېری ورکړ چي ابوهریره یې له اورېدلو په جامو کي نه ځایېده او ویې ویل: تیار او سه اوس د هجرت وخت رارسېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاجر مؤمن

يو سهار دوسي سپرو مهاجرينو د مدينې په لور حركت وكړ چې په مخ كې يې طفيل بن عمرو رضي الله عنه دهغوی مشر وو. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په څنګ كې روان ووا و لـه دې هجرته ډېر خوشحاله وو.

د يون په اوږدو كې يې د حدی ترانې ويلو (هغه ترانه ده چې شپانه يې وايي څو اوښان تېز لاړ شي) يون تـه زوږ او ځـانګړی حالت وربښلی وو. څـو تنو اواز وايـه او نـورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره زمزمه کاوو. دا نغمې غرونو، دښتو او درو ته تلې، غبرګون يې بېرته دوی ته راګرځېده، د اوښانو غوږو ته رسېدې او د هغوی چټکتيا يې زياتوله.

د دوس د قبيلې نور وګړي خورا نا ارامه وو چې ولې د دوی د قبيلې وګړي ورڅخه جدا کيږي او داسې ځای ته ځي چې هيڅ معلومات ورڅخه نه لري. دوی هغه مهال نور هم ناخوښ شول چې ويې ليدل داسې کور نشته چې يو غړی يې له لاسه نه وي ورکړی. مهاجر نژدې له اتيا کورنيو څخه ووچې د کورنۍ له غړو څخه جلا کېدل. دقبيلې يوه غړي وويل: عجيبه ده، دې دين په دوی کې دومره کار وکړ چې د خپل کور کهول پرېښودلو ته تيار دي!

دې خبرې په نورو هم ډېر هېښنده اغېز وکړ او د دې دين په سوچ کې شول چې ولې يې د دوی په ورونو دومره ژور اغېز ودرلود؟ او د دوی د عقل دريڅه يې د ژور فکر لپاره خلاصه کړه؟

ابوهريره (رضی الله عنه) د سپرومهاجرو په منځ کې خپل يون ته ادامه ورکړه او هغه ستومانتيا يې نه احساسوله چې د يون په ترڅ کې ورته پيدا شوې وه. سره له دې چې مور يې نيوکه پرې کوله او په کراتو يې ځوراوو. ابوهريره (رضی الله عنه) د نېکبختې احساس کاوه، ورځ له بلې يې خوښي زياتېدله او په ډېره بيړه له رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صلی الله علیه وسلم) صلی الله علیه وسلم سره د لیدلو د شپې په تمه وو تر دې چې له ډېر لیري نه هم ورباندې ګران وو. هغه ددې حساسې شپې لپاره څو کاله انتظار کړی وو او اوس هغه مهال را رسېده. دابوهريره (رضی الله عنه) زړه له ډېري خوشحالي لړزېده او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم د مینې څخه ډک وو. په مهاجرینو له لسو ورځو زیاتې تېرې شوې، هغوی همداسې لارې پرې کولې او خپل یون ته یې ادامه ورکوله تر دې چې د حجاز خاورې ته واوښتل.

اوس هغوی له مدینې سره نژدې وو او د احد غر یې له لرې څخه لید. خو د لمر لوېدلو وخت راورسېد، روښنایي له منځه لاړه، ښکلی او دنګ غر چې افق یې پټ اوو له نظره ووت. هغوی نور هغه تر څنګ نه لید.

سره له دې چې د سپوږمۍ تتې رڼا ټوله فضا په خپله غېږ کې واخسته، بیا هم د هغوی په اوسپنیز هوډ کې کوم تغیر رانه غی، نور هم هوډمن شول، د رسول الله صلی الله علیه وسلم مینه او محبت یې په زړونو کې وروستي پړاو ته ورسېد. هغوی اوس د مدینې خاورې ته ورسېدل، غږ یې لوړ شو، د خدای شکر وکړئ دا چې دهغه په مرسته خپلې موخې او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم ښار ته ورسېدل. ډېر شکر یې اداکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدينې د مهاجرينو د نوې ډلې ښه راغلاست وايه، خو هيڅوک يې په ورتګ خبر نه شول .ځکه په مدينه کې څوک نه ول، هغوی خيبر ته تللي وو څو يې کلاوې ونړوي او هغه يهوديان چي په مدينه يې د حملې نقشه کښلې وه او غوښتل يې اوسېدونکي يې وځپي، په لار راولي.

مهاجرينو واړول، له اوښانو يې بارونه راکوز کړل، په ځمکه يې خواره کړل، د زياتي ستومانتيا له امله په ژور خوب لاړل، هغه څه چي دوی يې را ويښ کړل د مؤذن غږ وو چي خلک يې د سهار لمانځه ته بلل.

د اذان داواز اورېدل هغوی ته څومره په زړه پوري وو! ځکه لومړی وار يې د خدای د رسول د مؤذن له خولې *الله اکبر* اورېده. له خوبه پاڅېدل، اودسونه يې وکړل او دنبوی مسجد په لور روان شول.

هريوه هيله درلوده چي د خدای د رسول د ليدلو نيکبختي يې په برخه شي، سلام ورته واچوي او بيعت ورسره وکړي .

ابوهريره (رضی الله عنه) تر ټولو وړاندي نبوی مسجد ته ننوت، ځکه مينه يې تر ټولو له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) سره زياته وه.خو په حيرانوونکي ډول يې وليدل چي د لمونځ کوونکو شمېر کم او ډېری زاړه او ناروغ دي. له يوه يې وپوښتل: دخدای پيغمبرصلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه وسلم چېرته دی؟ ځواب یې ورکړ: ان حضرت صلی الله علیه وسلم خیبر ته تللی دی، چي فتح یې کړي. ابوهریره (رضی الله عنه) د دې خبري له اوریدلو غمګین شو، ځکه د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره یې لیدل په برخه نشول کوم چي ډېر وخت یې ورته امیدونه درلودل. نور مهاجرین هم مسجد ته داخل او هلته کښېناستل، ابوهریره (رضی الله عنه) هغوی ته د پیغمبرصلی الله علیه وسلم د حضور د نشتوالي خبر ورکړ. د غم او پرېښانې وریږځي یې مخونه وپوښل، ځکه هغوی په زړونو کي ډېري هیلې درلودې، غوښتل یې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره وویني، له ملکوتې ښېرې څخه یې برکت تر لاسه کړي او له هغه سره په همدې ورځ بیعت وکړي.

لمونځ پیل شو، د مسلمانانو نه یو کس مخکي شو چي امامت وکړي. ابوهریره (رضی الله عنه) له څنګلوري نه وپوښتل دا سړی څوک دی؟ ورته ویې ویل: دا شخص سباع بن عرفطه غفاري دی. پیغمبر علیه سلام، دا کس تر څو چي هغه مبارک په مدینه کي نه وي خپل ځای ناستی غوره کړی، چي د مسلمانانو امامت وکړي. امام تکبیر ووایه، لمونځ کوونکو هم ورپوري تکبیر ووایه او په لمانځه ودرېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سورت فاتحې له لوستلو وروسته امام د سورة مریم ځو ایاتونه تلاوت کړل. ابوهریره (رضی الله عنه) دلمړي ځل لپاره دا ایات اورېده ،په ډېر غور یې ورته غوږ نیولی و.

په دوهم رکعت کي امام له فاتحې وروسته د سورة المطففین ځو ایاتونه ولوستل. چي داسي شروع کیږي:

﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ 1 الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُواْ عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ 2 وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ 3 أَلاَ يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ 4 لِيَوْمٍ عَظِيمٍ 5 يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

(خرابي ده کموونکو لره ، هغه خلک چي کله په پېمانه اخلي نو پوره ډکوي،او کله چي یې په پېمانه ورکوي هغوی ته یا په تول یې ورکوي نو کمی پکښي کوي،ایا خیال نه لري هغه خلک چي دوی لره پورته کېدل دي، ددې لویي ورځي لپاره، په کومه ورځ چي به ودرېږي خلک لار کتونکي دجهان د مالک)

امام سورت تر پایه ولوست. ولي ابوهریره (رضی الله عنه) وایي زه همدارنګه د سورت په لومړۍ برخه کي پاته وم او هغه ایاتونه مي تکرارول.

له ځان سره مي وویل: اې دپلاني زویه ، هلاکت دي وي درباندي. زما مطلب د دوس دقبیلې یو کس وو چي د تللو لپاره یې دوه پیمانې درلودې، هغه چي درنه وه د ځان لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

به یې کاروله او هغه چې سپکه وه دنورو دخطا ایستلو لپاره به یې استعمالوله. ابوهریره رضی الله عنه د اورېدلو ایاتونو په معنی پوهېده نوځکه یې په هغوی زړه وسوځېداو ده ته یې یو ښکلی اغېز وراندي کړ.

لمونځ پای ته ورسید، ابوهریره او طفیل رضی الله عنهم، سباع بن عرفه ته لاړل. له سلام اچولو او روغبړ وروسته یې هغه دخپل راتګ په موخه خبر کړ. عرفه هغوی ته ښه راغلاست ووایه او دهغوی کار (مدینې ته هجرت) یې وستایه. بیا د قبیلې نورو خلکو ته ورغلل او یو له بل سره یې مشوره وکړه چې ایا دلته پاته شي او که په رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پوري خیبرته لاړ شي.

هر یوه نظر درلود. ابوهریره (رضی الله عنه) په داسې ډول په لوړ اواز سره خپل نظر ووایه چې ټول یې واوري او ویې وویل: هر ځای چې دالله رسول صلی الله علیه وسلم وی زه به هلته لاړ شم.

دې خبري د ابوهریره (رضی الله عنه) ملګري سفر ته تشویق کړل او پرېکړه وشوه چې سبا سهار به د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور حرکت کوي.

ابوهریره (رضی الله عنه) خپله مور په مدینه کې پرېښوده، دهغې ورځې په سبا یې له دوسي مهاجرینو سره دخیبر په لور حرکت وکړ او هغه غلام چې یې د ځان او مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدمت لپاره اخستي وو له ځان سره ملګرې کړ. لمر راوخوت او هرځای روښانه شو. هوا ګرمه وه او ورو ورو نوره هم ګرمېده . مهاجرينو د ګرمي تېزوالی احساساوو خو زغمله يې او کومه پاملرنه يې نه ورته کوله، ځکه هغوی د داسي مهم کار هوډ درلود چي دهغه دلاسته راوړلو لپاره يې د ټولو سختيو زغمل اسانه کول.

ماپښين مهال يې د ډېري ستړيا احساس وکړ، يوځای له خپلو اوښانو کښته شول. د ماپښين له لمانځه وروسته د قيلولې په خوب ويده شول. له لږ دمي وروسته بيا روان شول او د شپې تر يوې برخي پوري يې لا لار لنډوله . پاتي شپه ديوه کوچني غره په ډډه کي ويده شول. سهار مهال ابوهريره (رضی الله عنه) له خوبه راپاڅېد . د لمانځه لپاره يې اذان وکړ او ملګري يې راويښ کړل. ټولو لمونځ وکړاو روان شول. په لاره کې يې چېرته دمه او استراحت ونکړ، ځکه نو ډېر ستړي ول. ماپښين مهال يې لږ دمه وکړه او تر قيلولې وروسته يې سفر ته ادامه ورکړه. هيله يې درلوده چي سبا به خيبر ته ورسېږي او خپله پخوانۍ هيله به تر لاسه کړي.

دهغوی له سفره پنځلس ورځي تېرېدې، يوازي يوه ورځ په مدينه کې پاتي شول، نور چېرته نه وو درېدلي. نوځکه يې ستومانتيا خپل وروستي پړاو ته رسېدلې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـژدې وو چـې لـه پښـو يـې وغورځـوي، کـه يـې د سـفر د سـتړياوو تـر شـا ارزښتمنې هيلې نه درلوداى نو نـه يـې شواى کولاى چې دا ستړياوې او مشکلات وزغمي.

له ستړياوو سره سره ابوهريره (رضی الله عنه) وليدل چې غلام يې د هغوى په ډله کې نشته. شاوخوا يې وکتل چې ويې مومي خو درک يې نه وو. له ملګرو يې وپوښتل، ويې ويل: موږ نه دى ليدلى.

ابوهريره (رضی الله عنه) باور وکړ چې يا له کاروان څخه جدا او ورک شوى دى او يا داچې تېښته يې کړې ده.

له کاروانه بېل شو او دهغه په پلټنلو يې شروع وکړه، تر ډېرې ستړيا وروسته نه يوازې هغه يې پيدا نه کړ بلکې ستړى او ستومانه بېرته کاروان ته راوګرځېد. د لارې په اوږدو او دهسکو غرونو په مېنځ کې يې دا شعر زمزمه کاوو:

يا ليلة من طولها وعــــــنائها × على انها من دلده الكفر نجت

(څومره اوږدې او سختې شپې، ددې په بدل چې د کفر له ښار نه وژغورل شو.)

اخر کاروان ته ورسېد او هغوى يې له خپل مشکل څخه خبر کړل، ملګرو يې زړه سوى او همدردي ورسره وښوده. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په ځواب کې وويل: هيڅ خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ده که مي غلام ورک شي ، یا دنیا له لاسه ورکړم خو چې درسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدنه مي په برخه شي.

دې جملې د هغوی ستړیا ورکه، د سفر مشکلات یې هېر او له هغوی سره یې د زغم او حوصلې په سربښاره ځواک کي مرسته وکړه.

مهاجرین د دریمې ورځې د سهار دلمانځه تر ادا کولو وروسته بیا روان شول.

ورو ورو لمر راښکاره شو او روښنایي یې هرځای ونیو. خیبر له لوړو کلاوو سره له لیري ښکاره شو. د هغه په لیدلو زړونه ولړزېدل او مینې په سینو کي په ځلا شوې. یوځل بیا یوه کس د ترانې په ویلو شروع وکړه. اوښانو تګ ګړندی او سپاره یې موخې ته نور هم نژدې کړل. له څو شپېو وروسته هغوی د مسلمانانو پوځ ځای ته ورسېدل، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپل ځارندوی په مرسته د هغوی له راتګ څخه خبر شو. هغه مهال رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د فرمان ورکولو په حال کي وو او مسلمانانو د خیبر د وروستۍ کلا د فتح کولو لپاره نقشه کښله. ابوهریره (رضی الله عنه) په داسي حال کي چې دخوشحالي اوښکي یې په مخ روانې وې له ټولو وړاندي هغه مبارک ته نژدې شو او ویې ویل: السلام علیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او لاس یې وراوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د سلام ځواب ورکړاو ويې فرمايل: ته څوک يې ؟

ابوهريره (رضی الله عنه) ځواب ورکړ: زه عبدالشمس بن صخر دوسی، مشهور په ابوهريره يم.

رسول الله صلی الله علیه وسلم په موسکاوويل : هو ته ابوهريره، عبدالرحمن بن صخر دوسی يې.

ابوهريره (رضی الله عنه) وخندل او ويې ويل : هو زه عبدالرحمن بن صخر دوسی يم. بيا يې وويل : اې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زه له خپل قوم سره راغلی يم څو له تا سره په اسلام بيعت وکړم، له تاسره واوسم او ستا له ملګرتيا نه نېکبخت شم.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بيعت ورسره وکړ، ښه راغلاست يې ورته ووايه او دعا يې ورته وکړه.

بيا طفيل رضی الله عنه راغی، پيغمبر علیه سلام ته يې سلام ور واچاوو، په غېږ کې يې ونيواو په تندی مبارک يې مچ کړ.

بيا نور مهاجرين راغلل هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ته يې سلام اچاوو او په اسلام يې ورسره بيعت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل رضی الله عنه دهغه مبارک صلی الله علیه وسلم تر څنګ ولاړ وو ، د هر یوه نوم یې اخیست او ورته ورپېژاند یې.

پیغمبر علیه سلام دهغوی له راتګ څخه خوشحال شو او هغوی هم د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په لیدلو زښت زیات خوشحال شول. ځکه د ژوند په اوږدو کې یې لویه نیکبختي لاس ته راوړې وه او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدل یې د سترګو رانجې شوي وو. له ډېري خوشحالي یې ژړل. په ځانګړي ډول هغه وخت چې ویې لیدل د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم اغېز او ښکلا تر هغه څو ځله ډېره ده کوم چې دوی یې تصور کاوو.

ابوهریره (رضی الله عنه) له ټولو خوښ وو، د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ترڅنګ کښېناست او په وار وار به یې له حترام نه په ډکه مینه هغه ته کتل. دا مهال چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مهاجرینو ته د اسلام مسائل بیانول، ناڅاپه دابوهریره (رضی الله عنه) غلام د هغه په وړاندې ښکاره شو.

ابوهریره (رضی الله عنه) وایې: د هغه په لیدلو مې تعجب وکړ او حیران شوم، ځکه باور مې درلود چې هغه تښتېدلی دی، په دې فکر کې وم چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم زما په لور وکتل او ویې ویل: اې ابوهریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کس ستا غلام دی؟ ومي ویل: هو، دخدای رسوله (صلی الله علیه وسلم) ددې جملې له اورېدلو ډېر حیران شوم او له ځان سره مي وویل: چا هغه مبارک ته وویل چي دا د ابوهریره (رضی الله عنه) غلام دی او هغه ورک شوی وو؟ نو ځکه مي شاهدي ورکړه او ومي ویل: زه شاهدی ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود نشته او ته په حقه سره د هغه استازی یې او ته شاهد اوسه چي ما دا غلام د خدای درضا لپاره ازاد کړ.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د ابوهریره (رضی الله عنه) له دې ځواب نه خوښ شو او پوه شو چي پوه او ځیرک ځوان دی.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صلی الله علیه وسلم له طفیل رضی الله عنه نه دهغه د قوم په اړه وپوښتل. طفیل وویل: خدای تعالی ستا دعا قبوله کړه او زما قوم یې هدایت کړ. تر اوسه له اتیا زیاتو کورنیو ایمان راوړی، خو ارمان ډېری یې لا په شرک کي پاته دي او د اسلام له منلو یې مخ واړاوو. له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نه یې وغوښتل چي هغوی ته ښېرا وکړي، پیغمبر علیه سلام لاسونه پورته کړل.

ددې حالت له لیدلو څخه د ابوهریره (رضی الله عنه) زړه ټکان وخوړ او له ځان سره یې وویل: د دوس قبیله هلاکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او ګمان يې وکړ چي رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به د طفیل په غوښتنه هغوی ته چي تر اوسه په خپل فسق، فجور او شرک پاتي دي، ښېرا وکړي. خو په حیرانوونکي ډول يې ولیدل چي رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوځل بیا دطفیل، ابوهریره (رضی الله عنه) او نورو دوسیانو په اړه په خورامهرباني د خیر دعا وکړه او ویې ویل: "یا الهی! د دوس قبیله هدایت کړه او داسلام منلو ته يې راوله."

ابوهریره (رضی الله عنه) او نور دوسیان د هغه مبارک له دې دعا څخه خوښ شول او باور يې وکړ چي ژر به دهغوی د قبیلې نور وګړي هم ایمان راوړي، مسلمان به شي او د ایمان ځلېدونکې رڼا به د هغوی په زړونو کي وځلېږي.

ابوهریره (رضی الله عنه) د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لیدلو هغه وخت مشرف شو چي د خیبر د اوو کلاوو د فتح کولو څخه یوازي یوه پاتې وه، نو ځکه هغه یوازي د همدې یوې په فتح کولو کي له مسلمانانو سره ګډون درلود. دجګړې په اوږدو کي د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوې خبرې د ابوهریره (رضی الله عنه) پام را اړاولی وو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مسلمانانو د یوه مبارز په اړه چي د مسلمانانوپه لیکو کي د کفارو په وړاندي جنګېده، ویلي وو: هغه د جهنم اهل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره (رضی الله عنه) ددې خبري له اورېدلو حیران وو ، ځکه لید یې چي هغه سړی د جنګ په ډګر کي له ځانه ډېره مېړانه ښیي، ډېر او ژور ټپي شوی دی. ځیني خلک د پیغمبرعلیه سلام د خبري په اړوند د هغه په اړه غرېدل او د هغه له کار څخه په شک کي وو. ابوهریره (رضی الله عنه) هغوی ته وویل : خدای او رسول یې تر موږ، زموږ په حال ښه پوهېږي، په دې خبرو کي وو چي هغه سړی په ځمکه ولوېد ، څرنګه چي یې د تورو د زخمونو د درد زغم نه درلود نو یې نېزه را وایسته او ځان یې په ښه کړ. خلک ددې صحنې لیدونکي وو.

یوه کس د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور منډه کړه او هغه یې ددې کس په حال خبر کړ او ویې ویل : فلاني ځانوژنه وکړه. پیغمبر علیه سلام د دې خبرې په اورېدلو سره بلال ته دستور ور کړ چي پورته شه او د خلکو په مېنځ کي ووایه چي له مؤمن پرته څوک جنت ته نه داخلېږي، خو خدای خپل دین ته د فاسق په وسیله هم کامیابي ورکوي. ټولو د پیغمبر علیه سلام خبره واورېده. ابوهریره (رضی الله عنه) چي هم دا خبره اورېدلې وه په لوړ غږ یې وویل: د خدای رسول رېښتیا وایي، دخدای رسول رېښتیا وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیبر د وروستۍ کلا تر فتحې وروسته د حبشې مهاجرین چې کلونه وړاندې مهاجر شوي وو، راغلل او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په حضور مشرف شول. رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د هغوی له راتګ څخه زیات خوشحاله شو، ولاړ شو او جعفر بن ابی طالب یې په غېږ کې ونیو، تندی یې ورښکل کړ او ویې ویل: نه پوهېږم د خیبر له فتحې خوشحاله شم که د جعفر له راتګ نه.

ددې ملاقات خاطره د همېش لپاره د ابوهریره (رضی الله عنه) په ذهن کې پاته شوه، له هغې ورځې او مدینې ته له راتګ وروسته جعفر ډېر ورباندې ګران وو او د ژوند تر وروستۍ شېبې پورې یې دا مینه همداسې په زړه کې ورسره پاته وه.

د خیبر جګړه پای ته ورسېده او ټولې کلاوې یې فتح شوې. الله تعالی یهود خوار او ذلیل کړل، مسلمانانو ډېر غنیمتونه لاس ته راوړل، د غنیمتونو یوه برخه ابوهریره (رضی الله عنه) او دوسی ملګرو ته یې ورسېده او له هغه وروسته د اسلام له نورو لښکرو سره مدینې ته وګرځېدل. مهمه پېښه چې یې په خیبر کې لیدلې وه او همېشه یې د هغه ذهن مشغولاوو، په زهرو د ککړ شوي پسه کیسه وه چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لپاره راوړل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه برخه ترې وخوړه خو کله چې اصحابو وغوښتل چې ویې خوري، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم وفرمایل: لاس پورته کړئ دا پسه په زهرو ککړ شوی دی.

همدارنګه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خبري، هغې یهودې ښځې ته چې دا مسموم پسه یې راوړی وو، د ابوهریره (رضی الله عنه) د حیرانتیا سبب شوې وې او هر وخت به یې دا جمله چې پیغمبر علیه سلام یهودی ښځې ته کړې وه چې هیڅکله به تا خدای په ما مسلطه نه کړي. ددې صحنې لیدلو هم د ابوهریره (رضی الله عنه) تصدیق او محبت د حضور صلی الله علیه وسلم په وړاندې زیاتاوو.

د مدینې په لار به ابوهریره (رضی الله عنه) له نورو وروڼو څخه د خیبر دفتحې په اړه پوښتنه کوله چې دی به ورڅخه خبر نه وو او هغوی به د پېښو څرنګوالی ورته وایه .د خیبر په فتح کې یې دحضرت علی رضی الله عنه له میړانو خوند اخیست.

وایي کله چې مسلمانانو ته دخیبر دیوې کلا نیول سخت شول، پیغمبر علیه سلام، حضرت علی رضی الله عنه راوغوښت ترڅو د خیبر د همدې کلا د فتحه کولو لپاره د یوې ډلې مشري ورکړي. حضرت محمد صلی الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ته وویل شول چي د حضرت علی صاحب سترګي درد کوي. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویـل : ماتـه یـې راولئ.

حضـرت علـی رضـی الله عنـه راغـی او حضـرت محمـد صلی الله علیه وسلم د خپلې مبارکي خولې لاړي دهغـه پـه سترګو تېري کړې او هغه سمدستي جوړ شو.

بیا یې د اسلام بیرغ پـه لاس کي واخیست، د زمري پـه څېر یې په دښمن حمله وکړه او هغه یې لـه پښـو واچاوو. خدای تعالی توفیق ورکړ چي خیبر فتح کړي او دا لویـه کامیابي د مسلمانانو په برخه کړي، همدارنګـه پـه یـوه بلـه پېښه کي چي یوه یهودي قومندان د مسلمانانو په وړاندي بیرغ پورته کړی وو، هغوی یې مبارزې ته بلل او شعر یې وایـه، پـه خپـل ځـان نازېده او صـحابه دهغـه لـه لاسـه ډېر ځوربدلي وو د حضرت علی رضی الله عنه په لاس لـه پښـو واچول شو.

ابـوهریره (رضـی الله عنـه) دحضرت علی رضـی الله عنـه په لاس ددې یهودي په وژلو نازېده او ویاړل یې.

ددې ټولو پېښو اوربدلو د ابوهریره (رضی الله عنه) تنده نه ماتوله، همدارنګه یې له خپلو نورو همځنګو د نورو پېښو پوښتنه کوله، ددې لېوال وو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم تر څنګ وي، دهغه مبارکي څېرې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه کتلـو برکـت تـر لاسـه او دهغـه ملکـوتي خبـرو تـه چـي د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) پـه زړه او غـوږونـو کـي يـې ځـای نيـو ، غوږونيسي.

مدينې ته له رسېدلو وروسته ابـوهريره (رضـی الله عنـه) له ډېرو نورو اصحابو سره په هغـه اوليمـه کـي چـي پيغمبر عليه سلام د صفيې بنت حيی سره چي دخيبر پـه ورځ نيـول شـوې وه، د نکـاح پـه مناسـبت جـوړه کـړې وه ګـډون وکـړ. صفيې بي بي د قريشـو پـه وړانـدي زيـات احتـرام درلـوداو شريفه ميرمن وه ، نوځکه رسول الله (صلی الله عليـه وسـلم) دهغــې دتســکين او اکــرام لپــاره ورســره نکــاح وکــړه. دا مجلس خورا ساده وو چي يوازي ډوډۍ ، خورما او غـوړي يې درلودل.

کلـه چي دا سـلام لښـکر لـه خيبـر څخـه راګـرځېـده، درې پېښـې وشـوې، چي دا درې واړه دابـوهريره (رضـی الله عنـه) ذهن ساتلې او هيڅ کله يې نه هېرولې،يوه دا چي کله هغوی پـه وادی القـری کـي وغـوښـتـل اسـتـراحت وکـړي ، يـو غـلام چي مدعم نومېده او د بنی خباب د يوه کس له خوا پيغمبر عليه سلام ته هديه ورکړل شوی وواو د هغـه مبـارک صـلی الله عليـه وسلم د اوښ د سـامان د کښـتـه کولـو پـه حـال کـي وو ، ناڅاپـه يـو غشـی چي معلومـه نـه وه چاوويشـت او لـه کـوم لـوري راغـی پـه هغـه ولګېـد او را وايـې چـاوو. خلکـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل : شهادت دي يې مبارک وي ، شهادت دي يې مبارک وي.

خو حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل: هغه شهید نه دی. په خدای قسم چي زما روح يې په بلاکیفه لاس کي ده، هغه څادر چي يې د خيبر تر غنيمتونو مخکي وړی وو، ورته د اور لمبې دي .

دې خبري په خلکو دومره اغېز وکړ چي سمدستي يو کس لاړ دبوټ بند يې راووړ او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضور ته ورغی او ويې ويل:

دامي د غنيمتونو تر تقسيم وړاندي اخستی دی . ان حضرت صلی الله علیه وسلم وویل: دا تسمه د دوژخ له اوره ده.

د سفر په اوږدو کي مسلمانان يوې درې ته ورسېدل او په لوړ غږ يې د الله اکبر او لا اله الا الله په ويلو شروع وکړه.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغوی ته وکتل او ويې ويل: ځانونه کنترول کړئ، تاسو هغه خدای یادوئ چي اورېدونکی، نژدې او هغه هر ځای له تاسو سره دی.

ابوهريره (رضی الله عنه) له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) شاته او ابوموسی اشعری يې په څنګ روان وو، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ابوموسی ته وکتل او ويې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويل: ای عبدالله بن قيس! ابوموسی وويل: لبيک يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم). پيغمبر صلی الله عليه وسلم وويل: خوښوې چي د يوې جملې په ويلو درته د جنت له خزانو يوه خزانه وښيم؟

ابوموسی وويل : ولی نه يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زما مور او پلار دي تر تا ځار وي.

پيغمبر عليه سلام وويل : هغه جمله لا حول ولاقوة الا باالله ده.

ابوهريره (رضی الله عنه) هغه جمله په هماغه ورځ ياده کړه او له هغه وروسته يې د نورو اذکارو سره يوځای تکراروله، ځرنګه چي يې ددې ذکر فضيلت له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) څخه اوريدلی وو، څو چي ژوندی وو دا ذکر يې کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره مدينې ته ورسيد او د نبوي مسجد په صفه کې يې چيرې چې به بې کوره صحابه کښېناستل او ويده کيدل، ځای ونيو او له پيغمبر عليه سلام سره يې ديو ځای اوسېدلو دوره چې د هغه دژوند تر ټولو ښکلې مرحله وه، شروع شوه. هغه مهال اووم هجری کال وو چې د ابوهريره عمر تر ديرش کلنۍ لوړ نه وو. ځيرک ځوان، دقوي حافظې درلودونکی او دعلم او پوهې تږی وو.

غوره يې ګڼله چې د پيغمبر عليه سلام له خبرو څخه برخمن شي او دخپل ژوند لپاره معنوی زېرمه جوړه کړي. هيڅ څېز نه وو چې دهغه په ژوندکې د دې کار مانع شي. هغه قانع او داسې ځوان وو چې تر اوسه يې واده نه وو کړی. په ډېرو کمو امکاناتو يې ژوند کاوو. خپل نفس يې داسې روزلی وو چې لوږه، لوڅه او خواري يې زغملای شوای او په پوره ډول پيغمبر عليه سلام ته متوجه وو. هغه يوازې يو هدف درلود هغه هم علم او په دين کې پوهه. د دې هدف د پوره کولو لپاره لومړني څلور کلونه يوه شېبه هم د حضور صلی الله عليه وسلم څخه بې پروا نه شو او د علم د لاس ته راوړلو لپاره يې ډېرې سختۍ وزغملې. په صبر او حوصله سره يې وکولای شول چې د پيغمبر عليه سلام د مکتب د غوره شاګردانو څخه يو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مدینه کي یې د اوسېدلو زیات وخت نه وو تیر شوی، چي حبیب بن عمرو حممهٔ الدوسی د دوس د قبیلې مشر له خپلو اویا قومیانو سره مدینې ته راغی او د حضور صلی الله علیه وسلم سره تر لیدلو وروسته په ایمان مشرف، د خپلې قبیلې له پخوانیو مسلمانانو سره یوځای او د مدینې په یوه ګوښه کي یې واړول.

ابوهریره د هغوی له راتګ څخه ډېر خوښ شو او باوري یې درلود چي د هغوی د ایمان راوړلو لامل د پیغمبر علیه سلام د خیبر د ورځي دعا ده.

ابوهریره په زړه او غوږنو د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبري اورېدې، په څه چي به نه پوهېده پوښتنه به یې تري کوله او په خپله حافظه کي به یې ساتلې. لومړی ځیز چي یې په خورا پاملرني زده کړ د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د لمونځ کولو طریقه وه.

په دې اساس یې لمونځ اصلاح او په پوره پاملرنه یې د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم په څېر ادا کاوو. له دې سره یې په حیرانوونکی ډول د قران کریم په یادولو شروع وکړه، د قرانکریم ایاتونه او سورتونه یې له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه زده کول او د هغه مبارک په توصیه به یې یادول. همدارنګه له اصحابو به یې غوښتل څو هغه ته قران کریم ورزده کړي او د هغه د ښه یادولو لپاره ورته دعا وکړي.
ابوهریره رضی الله عنه په لږ وخت کي د رسول اکرم صلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه وسلم له ډېرو اصحابو سره وپېژندل، د هغوی نوم، ځای او هغه تکلیفونه چي دوی د اسلام په لار کي تېر کړي وو، ابو هريره پېژندل. کله کله به انس بن مالک ته چي پوه او هوښيار ځوان او د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم لومړنی خدمتګار وو، ورته او له هغه څخه به يې د هغو پېښو او خبرونو چي په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم باندي د هجرت په شروع کي تېري شوي وې، پوښتنه کوله او هغه به ورته دا حالات بيانول، ابو هريره رضی الله عنه به په خورا خوشحالي ورته غوږ نيوه.

همدارنګه ابو هريره رضی الله عنه ليدل چي عبدالله بن مسعود او موريې د پيغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم کور ته ډېر تګ راتګ کوي، فکر يې وکړ چي هغوی دواړه د هغه مبارک خدمتګاران دي، خو وروسته پوه شو چي داسي نه ده.

ابو هريره هيله درلوده چي ابن مسعود، انس بن مالک او نور نژدې صحابه چي کوم ځاي د پيغمبر صلی الله په وړاندي لري دي يې هم ولري. ابو هريره ته رسول اکرم صلی الله تر ټولو خلکو ګران وو، حتی تر خپل ځان هم او هر وخت چي به له هغه سره وو د نېکبختي او کله چي په تړې جدا شو د وېري احساس به يې کاوو او په ښکاره ډول يې دا مطلب حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورساوو او ويې ويل: ای د الله رسول صلی الله علیه وسلم ! کله چي دي وينم خوشحاله کېږم او ستا ليدل مي د سترګو د سړېدو سبب ګرځي. رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله عليه وسلم هم چي د هغه په رښتيولي پوه وو مينه يې ورسره کوله، هر وخت به له هغه سره په ورين تندي مخامخ کېده. ابو هريره رضی الله عنه يوازي له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره مينه نه، بلکي له ټول اهل بيت او نورو اصحابو سره يې هم مينه درلوده ځکه چي هغوی په رسول الله صلی الله عليه وسلم ګران ول، حتی واړه ماشومان چي رسول الله به ورسره مينه کوله په ده ګران وو او مينه به يې ورسره کوله، په ځانګړي ډول حسن او حسين د علی رضی الله تعالی عنه زامن، عبدالله بن عباس او نور ماشومان.

د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم مينه له ابوهريره رضی الله عنه سره د دې سبب شو چي هغه خپل ځان نېکمرغه وشمېري، ځکه د ژوند وروستۍ ارزو يعنی د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره ليدلو او د علم او پوهي زده کول د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم څخه.

يوازي يوه څېز هغه ډېر ځوراوو او د هغه داخلي پاکي يې ځېږوله هغه هم دا چي مور يې لا تر اوسه په شرک کي پاتي وه او په خدای او د هغه په رسول يې له ايمان راوړلو څخه منع کوله، ابوهريره به هغه هر وخت اسلام ته دعوت کوله خو هغې به نه مانه.

د خيبر له فتحې تر راګرځېدو وروسته چي ابوهريره هر څه اورېدلي يا ليدلي وو کوم چي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د رسالت په رېښتينولی او صداقت يې دلالت کاوو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې مور ته يې وويل. په ځانګړې ډول د زهر جن پسه کيسه چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته راوړل شو. خو مور يې همداسې د پلار او نيکونو په دين ولاړه وه او له مسلمان کيدلو يې منع کوله او ويل يې: څو چې ژوندی يم، ذی الخلصه لمانځم.

له دې سره سره ابو هريره رضی الله عنه د خدای جل جلاله په لور د هغې له دعوت کولو څخه لاس په سر او مايوس نه شو او هره ورځ به يې هغې ته قسم ورکاوو چې په خدای او رسول صلی الله عليه وسلم يې ايمان راوړي. هغې نه يوازې ايمان را نهووړ بلکې يوه ورځ په قهر شوه او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سپکاوی يې وکړ.

ابو هريره رضی الله عنه د دې خبرې په اوريدلو خورا وځوريد او ووډارېد چې هسې نه د دې ګستاخې له امله د هغه د مور او حتی د ده لپاره چې د دې بې احترامې سبب شوی دی عذاب نازل شي. له دې امله لوی غم او پرېشانې په غېږ کې واخيست او د دې مشکل د لرې کولو لپاره يې له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پرته بل همکار نه ليد، په تېزې سره د هغه مبارک په لور روان شو، مسجد ته له ننوتلو وروسته چې اوښکو يې مخ او ګيره لمده کړې وه، په هغه يې سلام واچاوو او ورسره کېناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: څه پېښه شوې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره په غمګين اواز وویل: نن مي مور اسلام ته را دعوت کړه، ويې نه مانه او د هغه په سر يې ستاسو په اړه بدي خبري وکړې، دعا وکړه چي خدای مي مور هدايت کړي.

مهربانه پيغمبر صلی الله عليه وسلم د هغه غوښتنه ومنله، لاسونه يې داسمان په لور پورته کړل او ويې ويل: خدايه! دابوهريره مور ته هدايت وکړې.

ابوهريره رضی الله عنه له دې نه ډېر خوښ شو، چي پيغمبر عليه سلام يې مور ته د هدايت دعا وکړه. له پيغمبر اکرم صلی الله عليه وسلم څخه يې اجازه وغوښته تر څو يې مور ته لاړ شي او د هغه صلی الله له ددې دعا زېری پري وکړي، خو مخکي له دې نه چي هغه کور ته ورسېږي الله تعالی يې کار وکړ، د خپل پيغمبر دعا يې قبوله کړه او ابوهريره يې د مور دهدايت لپاره د مهرباني وړ وګرځاوو، ځکه کله چي ابوهريره له کور څخه په ډېره پرېشاني سره ووت، مور يې د هغه څه په فکر کي شوه چي زوی يې ورته دعوت کوله، الله تعالی يې هغه مهال زړه روښانه او د حق په لور يې هدايت کړه، ژبه يې خلاصه شوه او شاهدي يې وويله:

(اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد رسول الله)

له دې امله يې کفر په ايمان، سخت زړيتوب په نرمي او دښمني يې په دوستي بدله شوه. په تېزي لاړه چي غسل او دجاهليت له چټليو سره مخه ښه وکړي او ايمان چي ښکاره او پټ يې پاک دي په غېږ کي ونيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي ابو هريره کور ته ورسېد د اوبو د توېيدلو له اواز څخه پوه شو چي موريې غسل کوي، ودريد چي موريې کار پای ته ورسوي. موريې کالي واغوستل او مخکي تر دې چي ټیکری په سر کړي په اوبو کي يې غوټه کړ او شاهدي يې وويله.

ابو هريره د دې صحنې له ليدلو حيران شو ، په تېزي له خپله ځايه وخوځېد او بې له دې چي ودرېږي او له موره پوښتنه وکړي چي څه وشول چي مسلمانه شوه ؟ د حضرت محمد صلی الله حضور ته وګرځېد تر څو يې د خپلي مور د اسلام له راوړلو څخه خبر کړي. دا ځل په داسي حال کي د هغه مبارک حضور ته حاضر شو چي له ډېري خوشحالي يې ژړل، سلام يې واچاوو او ويې ويل: زېری، د خدای رسوله، خدای تعالی ستاسو دعا قبوله کړه او مور مې يې هدايت کړه. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څېره د دې خبري په اورېدلو سره وځلېده او خوشحاله شو د خدای حمد او شکر يې په ځای کړل.

ابو هريره موقع غنيمت وبلله او ويې ويل: يا رسول الله دعا وکړه چي الله تعالی ما او مور مي د مؤمينو بندګانو محبوب وګرځوي او مؤمن بندګان زموږ محبوب وګرځوي.

حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل: اې خدايه ! ستا دا وړوکی بنده او موريې د مؤمنو بندګانو محبوب او مؤمن بندګان دده وی محبوب وګرځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دې دعا وروسته ابوهريره خورا خوښ شو، ځکه دا ورځ هغه ته ښکلې او نه هېرېدونکې وه او له خيبر نه را وروسته يې په ژوند کې د وهمه او بهتره ورځ وه. ځکه په دې ورځ يې د مور په مسلمانېدلو سره د زړه لوی غم ورک او لوی نعمت يې تر لاسه کړ او هغه د پيغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم دعا وه چې ويل يې: خدايه مؤمنان د ابوهريره او د هغه د مور محبوب او هغوی د دوی محبوب وګرځوې.

له دې نه هېرېدونکې او تاريخي ورځې وروسته ابوهريره رضی الله عنه ډېر وخت ژوند وکړ او ويې ليدل چې څنګه الله تعالی د خپل پيغمبر دعا دده په حق کې قبوله کړې وه او هر وخت به يې دا خبره يادوله چې: د خدای په مهرباني چې هر مؤمن مې نوم واوري، که څه هم زه يې نه يم ليدلی، وربانديې ګران يم.

د مور له ايمان راوړلو وروسته ابوهريره احساس کړه چې هيڅ غم، پرېښاني او مشکل د هغه په وړاندې وجود نه لري، نو ځکه يې ټول حواس سترګې، غوږونه او زړه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته متوجه کړل، تر څو په پوره ډول اسلام وپېژني او علم زده کړي.

له هغې ورځې را په دې خوا يې خپله توجه دوو شيانو ته واړوله:

(c) ketabton.com: The Digital Library

١ - د قران کریم د هغو ایاتونو یادول او پرې پوهېدل چې له دې وروسته په حضور صلی الله علیه وسلم نازلېږي.

٢ - د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو، وینااوو او نصیحتونو یادول او وربانـدې پوهېدل چې اصحابو ته یې کول، بې له دې چې یوه کلمه هم ترې بېځایه شي. همدارنګه د هغو ایاتونو یادول چې تر دې وړاندې په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شوي وو او هغه خبرې چې مخکې یې اصحابو ته کړې وې، د هغه مبارک له تېر سیرت او د هغه د ژوند له تاریخي ورځو سره.

د دې دوو موخو لپاره وو چې ابوهریره د ژوند ټولې ورځې او د شپو څه برخې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېرولې او هر وخت به ورسره وو، په هغه مبارک پورې یې لمونځ کاوو او قرائت ته یې غوږ نیوو، سهار او ماښام له هغه سره وو، له هغه سره یوځای اصحابو لیدلو او دناروغانو پوښتنې ته تو، له هغه سره یې د جنازو د مراسمو په تر سره کولو کې ګډون کاوو. د پیغمبر علیه سلام کارونه به یې کول، چاچې به پیغمبر علیه سلام غوښت، ده ته به یې غږ ورکاوو او د هغه دستورونه او پیغامونه به یې خلکو ته رسول.

د ابوهریره ذهن د هغه دفتر په څېر وو چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خاطرې، پېښې او ورځنې حالات به یې دقیقاً پکې ثبت کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ همت، ځانګړې حافظې، دقيق فهم، د علم دلاسته راړلو لپاره لوږه، په نورو کارونو کي نه مشغولوالی، پوره قناعت او د دنيا له دار مدار سره نا لېوالتيا، له ابوهريره سره په دې مهم کار کي مرسته کوله.

ددې ټولو په سرکي، له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره د هغه مينه وه چي د هغه عواطف او احساسات يې په جوش راوړل.

ابوهريره رضی الله عنه د پيغمبر عليه سلام په وړاندي لوړ مقام درلود او د هغه د ګرانښت وړ ګرځېدلی وو. له علم سره د هغه مينه د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د خوشحالی سبب شوې وه او اصحابو ته به يې ويل چي ده ته قران کريم ورزده کړي او کله چي به يې ابوهريره ونه ليد، پلټنه به يې کوله او ځوک به يې لېږه چي ويې مومي. کله چي به حضرت محمد صلی الله عليه وسلم مسجد ته راتلی نو به ورته ورغی.

يو ورځ حضرت محمد صلی الله عليه وسلم جومات ته داخل شو، خو ابوهريره يې ونه ليد. شا وخوا يې وکتل او له هغو کسانو نه چي په مسجد کي ول وپوښتل: تاسو دوسی ځوان نه دی ليدلی؟ چا ځواب ورنه کړ. حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د دوهم او دريم ځل لپاره وپوښتل: چا دوسي ځوان نه دی ليدلی؟ هغوی وويل: نه. يو کس چي لمونځ يې کاوو، د لمانځه له خلاصېدلو وروسته يې حضرت محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم ته وویل: ای د خدای رسولصلی الله علیه وسلم هغه ناروغ دی او د مسجد په یوه څنډه کي لویدلی دی.

پیغمبر علیه سلام ددې خبري له اوریدلو پریشانه شو او هغه ته ورغی، په موسکا یې سلام ورواچاوو او د ناروغي پوښتنه یې وکړه. ابوهریره یې د ناروغي ډول ورته وبایه. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خپل مبارک لاس د هغه په دردمن ځای کیښود او د هغه د ښه والی لپاره یې دعا وکړه. په هغه شیبه ابوهریره پورته او له ناروغي څخه جوړ شو.

څرنګه چي پورته هم یادونه وشوه: ابوهریره په پوره معنی له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره مینه درلوده او هر څه چي له هغه څخه به یې اوریدل، یادول یې او د ډیري مینې له امله به یې ډیری د هغه مبارک څېرې ته کتل. له نیکه مرغه د دې کار د کولو جرئت یې درلود، په داسي حال کي چي یو زیات شمیر اصحابو د هغه مبارک د هیبت له امله په دایمي ډول نشوای کولای د هغه څېرې ته وګوري. ابوهریره رضی الله عنه به ویل په دنیا کي مي د رسول الله تر څېرې پرته بل هیڅ شی ښکلی نه دی لیدلی، ګویا لمر یې په څېره کي حرکت کوي. څرنګه چي هغه مبارک ډیر ورباندي ګران وو نو داسي سوالونه به یې تري کول چي نورو یې جرئت نه درلود.

یوه ورځ ابوهریره پیغمبر علیه سلام ته وویل: اې د الله رسوله! چي تا وینم خوشحاله کیږم او سترګي مي روښانه کیږي، ما له هر څه خبر کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: هر څه له او بو څخه پیدا شوي دي.

ابو هریره وویل: ماته داسي کار راوښیه چي دهغه په کولو سره جنت ته لاړ شم.

ان حضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: خلکو ته سلام اچوه، هغوی ته خواړه ورکړه، په هغوی رحم وکړه او په شپه کي چي خلک ویده وي پورته شه او عبادت وکړه، هغه مهال په سلامتي سره جنت ته داخلیږې.

یوه ورځ چي ډیر صحابه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ناست وو، ابو هریره وویل: یا رسول الله د قیامت په ورځ به ستا شفاعت د چا په نصیب کیږي؟

پیغمبر علیه سلام د ابو هریره له سوال څخه خوښ شو، هغه یې وستایه او ویې ویل: فکر مي کاوه چي ددې مطلب په پوښتنه کي تر تا هیڅوک وړ نه دي، ځکه ستا شوق د حدیثونو دزده کړي لپاره خورا زیات دی. بیا یې وویل: زما شفاعت ډېر دهغو کسانو په نصیب دی چي مخلصانه او د زړه له کومي لا اله الا الله ووایي.

صحابه کرام ﷺ هم د ابو هریره له دې سوال څخه خوښ شول او له هغه یې مننه وکړه، تر ټولو زیات د ابی بن کعب دا سوال خوښ شو او د ابو هریره له ستایلو سره یې هغه ته وویل چي هر وخت همداسي سوالونه وکړي، تر څو د هغوی معلومات زیات شي. په حقیقت کي ابو هریره داسي لارښوونو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت نه درلود ، ځکه هغه په دې اندازه علم خوښاوو لکه تږی چې یخې اوبه خوښوي او له ټولو کایناتو یې حضرت پیغمبر علیه سلام زیات خوښاوو ، نو ځکه به یې عادتا هره ورځ له ان حضرت صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه کوله او خپل علم به یې زیاتاوو.

ابوهریره احساس کړې وه ، چې کله ان حضرت صلی الله علیه وسلم په لمانځه ودریږي له تکبیر اولی وروسته او له سورة فاتحې مخکې یوه شېبه دریږي او بیا په ویلو شروع کوي ، نو ځکه یې پوښتنه تړې وکړه چې اې د خدای رسوله هغه مهال څه وایې ؟

پیغمبر علیه سلام وویل دا دعاوی وایم : " اللهم باعد بینی و بین خطایایی کما باعدت بین المشرق و المغرب اللهم نقنی من خطایی کما ینقی الثوب الابیض من الدنس اللهم اغسلنی من خطایای بالماء و الثلج و البرد . "

" یا الله زما او زما د ګناهونو تر منځ لیرې والی راوله، څرنګه دې چې مشرق او مغرب یو له بله سره لیرې کړي دي. یا الله ما له ګناهونو پاک کړې، څرنګه چې سپینه ټوټه له خیرو پاکه شي، یا الله په سړو اوبو ما له ګناهونو ومینځه."

څرنګه چې ابوهریره ولیدل چې ان حضرت صلی الله علیه وسلم یې پوښتنو ته په ورین تندی ځوابونه وایي او هغه له دې چې په علم او معرفت پوري روان دی، صحابه هم د هغه له پوښتنو نه خوښېدل، نو ځکه ابوهریره چې په څه شي باندې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېده له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم نه به يې پوښتنه کوله، مثلاً، لمونځ، روژه، زکات، حج، ايمان د جنت او دوژخ حقيقت، له ملا اعلی، همدارنګه د رسول اکرم صلی الله تر ژوند پوري. د هغه مبارک دعوت په مکه کي او هغه پېښې چي په هغه باندي هملته راغلې وې، مدينې ته له هجرته او د ژوند د ټولو ورځو له پېښو نه يې پوښتنه کوله.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم به په حوصله او متانت ورته ځواب وايه.

يوه ورځ انحضرت صلی الله علیه وسلم وغوښتل چي ابوهريره وازمايي. په داسي حال کي چي غنيمت يې وېشه ابوهريره ته يې وويل: له ما څخه نه پوښتې چي دا غنيمتونه د چا مال دی؟

ابوهريره يې په ځواب کي وويل: هيله لرم، هغه څه چي تا ته خدای درزده کړي دي، ما ته هم وښيې.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وويل: نو څادر دي هوار کړه، ابوهريره دخپلې اوږې څادر د هغه مبارک او ده په مېنځ کي وغوړاوو، پيغمبر عليه سلام ډېر وخت ورته خبري وکړي او بيا يې وويل: څادر دي ټول کړه.

ابوهريره څادر راټول کړ، له هغه وروسته يې سمدستي ددې کار په راز باندي د پوهېدلو لټه وکړه. د هغې ورځې په شپه کي چي څه برخه يې تېره شوې وه ابوهريره هغه حديثونه چي له انحضرت صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي وو، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد كړل او تكرارول يې، د هغو حديثونو يادول ورته دومره اسانه وو لكه چې د كوم كتاب له مخې چې يې وايي، بې له دې چې يوه كلمه هم ترې بې ځايه شي، ډېر خوشحال شو او د دې نعمت په بدله كي يې د خداى ډېر شكر وكړ.

له دې پېښې څو ورځې نه وې تېرې شوې چې الله تعالى په ابوهريره مهرباني وكړه او د پيغمبر عليه سلام هغه دعا چې ويلې يې وو:

" يا الله دابوهريره حافظه قوي كړې" قبوله شوه، له هغې ورځې وروسته چې به يې هر مطلب يا داوو، بيا يې نه هېرېده.

يوه ورځ پيغمبر عليه سلام جومات ته داخل شو، ويې ليدل چې ابوهريره، زيد بن ثابت او يو بل كس ﷺ په جومات كې ناست دي، زيد او هغه بل سړى لمونځ كوي او ابوهريره قران كريم تلاوت كوي. څو شېبې وروسته هغوى دواړو لمونځ خلاص كړ او د دعا لاسونه يې پورته كړل. پيغمبر عليه سلام هغوى ته نژدې شو، تر څو واوري چې له خدايه څه غواړي؟ خو هغوى خپله دعا ودروله.پيغمبر عليه سلام هغوى ته وويل: خپله دعا وكړئ. هغوى دعا كوله پيغمبر عليه سلام آمين وايه، چې دعاوې يې پاى ته ورسېدې پيغمبر عليه سلام ابوهريره ته وويل: ته ځان ته دعا وكړه. ابوهريره لاسونه پورته كړل او داډول دعا يې وكړه: يا خدايه! هغه څه چې دغو دوو ورونو درنه وغوښتل ما ته يې هم راكړه او له تا څخه داسې پوهه غواړم چې هيڅكله مې هېره نشي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبرعلیه سلام آمین وو ایه. زید او ملګري یې چي دا مهمه دعا واوریده او په اهمیت یې پوه شول ویې ویل: خدایه موږ هم له تاڅخه داسي علم غواړو چي هیڅکله یې هېر نه کړو.

خو دا ځل پیغمبر علیه سلام آمین ونه وایه او په مهرباني سره یې هغوی ته وویل: (دوسي ځوان په دې دعا کي تر تاسو مخکي شو.) دا جمله یې یو ځل بیا تکرار کړه.

پوه او حکیم ذات غوښتي وو چي دا بې نومه او نښانه چي یوازي چوپان وو، دا سلام مرکز ته راشي او مهم کار چي د ډېری احادیثو یادول او د اسلامی امت په مېنځ کي د هغوی خپروای، په ځانګړي ډول تابعینو او له هغوی وروسته د احادیثو نقل له یوه نسل څخه بل نسل ته د هغه په واسطه ورسوي.

ابوهریره رضی الله عنه مخکي له دي چي پیغمبر علیه سلام ورته د حافظې د تقویت دعا وکړي او مخکي د څادر د هوارولو د پېښې څخه، د پیغمبر علیه سلام ځیني خبري ترې هېرېدلې. نو ځکه یې پیغمبر علیه سلام ته شکایت وکړ او ویې ویل: اې دخدای رسول صلی الله علیه وسلم له تاسو مي ډېر احادیث اورېدلي دي ولي ارمان یو شمیر رانه هیر شوي دي.له دې امله پیغمبر علیه سلام ورته دعا وکړه . له هغه وروسته یې حافظه دومره قوي شوه چي د ایات یوه کلمه یا یو حدیث دي ترې هیر شي. له پیغمبر علیه سلام سره د ابو هریره یوځای والی، د هغه قوي حافظې او له علم سره بې ساري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه د ده د نبوغ او برترۍ سبب شوه. له دې امله یې د حدیثونو په یادولو او روایت کې له ټولو اصحابو درجه یوړه.

له دې سره سره دغه یوځای والی له حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره هغه د خپلې مورله خدمت او محبت نه بې پروا نه کړ، هره ورځ به دغې دلیدلو لپاره تلی او کومه کمه غذا چې به یې په لاس راوړه هغې ته یې وروړه. مور یې هم په دې کمه غذا قانع وه. ابوهریره چې به هرڅه له پیغمبر علیه سلام څخه اورېدل، مور ته به یې هم ورښودل،له دې سربېره مور به یې مسجد نبوي کې له نورو میرمنو سره یوځای لمونځ کاوه او د حضرت محمدصلی الله علیه وسلم نصیحتونه به یې اورېدل، یوه ورځ ابوهریره دوه دانې خرماوې خپلې مور ته ورکړې او ورته ویې ویل: دا رسول الله صلی الله علیه وسلم تاته را استولې دي، بسم الله ووایه او ویې خوره، ټوله ورځ به وږې نه شې. بیا یې وویل: مورجانې! په خدای قسم هغه یوازینی څیز چې ماله کار، کسب او ستا دخوراک د برابرولو څخه راګرزوي هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره زما وخت تیرول او یوځای والی دی. ځکه غواړم له هغه څخه علم، پوه او دینی معرفت زده کړم. نو مشکلات وزغمه، ځکه له هري سختي وروسته اساني شته.

یوه ورځ ابوهریره رضی الله عنه مور ته ورغی او ویې ویل: مورې نن مې لوړه او ارزښتمنه تحفه درته راوړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريې وويل: هغه څه دي؟ ابوهريره وويل: نن ورځ يو شمېر فقيران حضرت محمد صلى الله عليه وسلم ته راغلل او ويې ويل:

"اې د الله رسول صلى الله عليه وسلم! سرمايه داران زيات اجر او ثواب تر لاسه كوي. له يوه لوري دخداى عبادت كوي او له بل لوري خپل مالونه دخداى په لار كي وركوي، خو موږ څه نه لرو چي دخداى په لار كي يې صدقه كړو."

پيغمبر عليه سلام وويل: "الله تعالى تاسو ته نور نعمتونه دركړي چي كولاى شئ هغه هر وخت صدقه كړئ، سبحان الله ويل صدقه ده، د الحمد لله، لا اله الا الله او الله اكبر ويل صدقه ده، په نيكي امر او له بدو راګرځول هم صدقه ده."

نو مورجانې! دا اذكار ډېر وايه. نو بيا به دغنيانو له ډلې شې او هغه اجر چي الله تعالى يې هغوى ته د بخښښ او نفقې په بدل كي وركوي، تا ته به يې هم دركړي.

يوه ورځ يې مور ته وويل: پرون ورځ حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم موږ ته يو حديث ووايه او ويې ويل: كه ستاسو دكور مخي ته دا وبو يو لښتى وي او تاسي په ورځ كي پينځه واري پكي ولامبئ، ايا ستاسو پر بدن به خيره پاتي شي؟

موږ وويل: نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا يې وويل: پيښځه وخته لمونځونه د همدې لښتې په څېر دي، الله تعالى د هغوی په مرسته زموږ ټول ګناهونه له مينځه وړي.

نو اې مور جانې! د لمونځونو فضيلت ته پام وکړه او وګوره چې الله تعالى موږ ته څومره نعمتونه راکړي دي، چې د هغوی په وسيله کولای شو ټول وخت ځان له ګناهونو پاک وساتو. همدارنګه ان حضرت صلی الله عليه وسلم په يوه بل حديث کې وفرمايل: يوه ورځ دوژخ الله تعالى ته وويل: زما يو شمير برخې نورې برخې خورې، ماته اجازه راکړه چې ساه وباسم. الله تعالى ورته اجازه ورکړه چې په کال کې دوه ځلې ساه وباسي، يو ځل په دوبی او بل ځل په ژمي کې. بيا انحضرت صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "کله چې مو ډېر ساړه احساس کړل، هغه د جهنم تنفس دی، که مو کله سخته ګرمي احساس کړه هغه هم د جهنم تنفس دی. نو مور جانې! له جهنم څخه له خدايه ډېره پناه وغواړه، او له الله تعالى جل جلاله څخه د ښښني، سلامتيا او جوړتيا غوښتنه وکړه.

هر وخت چې به ابوهريره رضی الله عنه له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څخه احاديث اوريدل مور ته به يې روښانه کول، هغې به په پوره ډاډ اوريدل او زوی ته به يې د خير دعا کوله، ويل به يې: يا الله زه مې له زويه خوښه يم ته هم ترې راضي شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې مخکې وويل شول ابوهريره خپل کور پرې اينښی وو او د نبوي مسجد په يوه ځنډه کې يې ژوند کاوو، ډېر وخت نه وو تېر شوی چې هغه يوه برجسته څېره او د صفې د خلکو د سر سړی شو. تر څو چې پيغمبر عليه سلام حيات درلود، په هيڅ صورت يې صفه په خپل کور يا کوم بل ځای بدله نه کړه.

صفه په مسجد نبوي کې يوه چوتره وه، اهل صفه هغه فقير او نېستمن اصحاب وو چې په مدينه کې يې کور او کورنۍ نه درلودل او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د ژوند په مهال به دوی پکې ويده کېدل او د خپل ژوند زيات وخت به يې هلته تيراوو، يو شمير به يې له رسول اکرم صلی الله سره پاتي کېدل او ماښامنۍ به يې ورسره کوله، دې حالت تر څو چې الله تعالی دوی شتمن کړل هم دوام درلود، پيغمبر عليه سلام به ابوهريره غوره کاوو، چې کله به کومه صدقه پيغمبر عليه سلام ته راوړل کيده، هغه به يې ابوهريره ته ورکوله څو يې اهل صفه ته يوسي او ورباندي يې ووېشي. کله چې به پيغمبر عليه سلام ته هديه راوړل شوه يا به يې ابوهريره لېږه چې اهل صفه راولي او له پيغمبر عليه سلام سره يې وخوري او يا به يې د هغوی برخه ابوهريره ته ورکوله چې د اهل صفه وو تر منځ يې ووېشي.

اهل صفه لټان خلک نه وو چې کار يې نه کاوو، بلکې هميشه د علم او پوهې په زده کړه او له کفارو سره په جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوخت ول. له هغه سربېره ورته په مدینه کې کوم کار نه وو ځکه د مدینې خلک عموما نېستمن وو.

اهل صفه وو دومره لوږې او تږې تېرې کړې چې اخر د صبر او بردبارۍ نمونه شول. څرنګه چې د خدای او د هغه د رسول مینه تر هر څه ورته ګرانه وه. الله تعالی یې وضعیت بدل کړ هغوی ته یې شتمني ورکړه، غنیان شول او دا پېرزوینه یې هم د صبر او حوصلې په سیورې کې تر لاسه کړه.

ابوهریره رضی الله عنه د صفې په کلونو کې ډېرې نېستۍ او لوږې تېرې کړې او پوهېده چې د هغه لپاره یوازې دوه لارې شتون لري چې یوه ترې غوره کړي. یوه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره اوسېدل او د لوږو تحمل او یا له حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه لرې والی او مړیدل، خو هغه له پیغمبر علیه سلام سره اوسېدل غوره کړل، ځکه که یې کار کاوو نو له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د اوسېدلو فرصت یې له لاسه ورکاوو او د حضرت محمد صلی الله علیه سلام د زرینو کلماتو له اورېدلو محروم کېده، له دې امله یې هوډ وکړ چې په دې لار کې هر غم وزغمي او خپل لوړ هدف ته ځان ورسوي. پوهېده چې له هرې سختۍ وروسته اساني وي او الله تعالی به د فقر او لوږې د زغملو تر شا د علم او پوهې ارزښتمند بدیل ورکړي. همدارنګه پوهېده چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غواړي تر څو خپل استعداد په لومړی مطلب کې په کار واچوي. ځکه له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله عليه وسلم سره د يوځای کېدو په لومړيو وختونو کي، يوه ورځ ابوهريره د نيالګي د کرلو په حال کي وو چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم وليد او ورته ويې ويل: څه کار کوې؟

ابوهريره وويل: غواړم نيالګی وکرم.

پيغمبر عليه سلام وويل: ايا نه غواړې تا ته تر دې نيالګي د بل ښه نيالګي کرل وښيم؟

ابوهريره وويل: هو، دخدای رسوله (صلی الله عليه وسلم).

پيغمبر عليه سلام وويل: د دې هري يوې جملې په ويلو سره تاته په جنت کي يو نيالګی کرل کيږي لکه: سبحان الله، الحمد لله، لا اله الا الله، الله اکبر (داسي بايد ونه بولو چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د نيالګيو له کرلو، کار او فعاليت سره مخالف وو بلکی غوښتل يې دهغه ذهن د دې دنيا له نيالګي څخه دهغې دنيا نيالګي ته اوله عالم مادې څخه عالم معنی ته واړوي.[1])

ابوهريره پوه شو چي د پيغمبر عليه سلام موخه داده چي له هغه څخه جدا نشي تر څو علم او ذکر زده کړي او په هغه مشغول واوسي. هغه مهال په ابوهريره سختي ورځي تېري شوې، کله کله به دومره وږی شو چي له ډېري لوږي به په ځمکه ولوېده، چا چي نه پېژاند ګمان به يې کاوو چي هغه لېونی دی او بې هوښه شوی دی، نوځکه به يې لاس په سر

[1] فارسي ژباړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتېراوو او پښې به يې په نس کې ورته ښودې، ښوراوو به يې.

ابوهريره به ورته ويل: زه نه لېونی يم او نه ناروغ بلکې لوږې دې حال ته رارسولی يم. ډېر وخت به چې دهغه نس له لوږې درد کاوو، ډبره به يې پورې تړله.

کله چې به پيغمبر عليه سلام هغه په دې حال ليد، ناراحت کېده به، ځکه ډېر وخت به د هغه مبارک په کور کې هم څه شي نه پيدا کيدل، چې هغه ته يې ورکړي او دهغه لوږه پرې ماته کړي.

بايد ووايو چې ډېرې داسې ورځې به وې چې د پيغمبر عليه سلام او نورو اصحابو په کورو کې به څه نه وو، ځکه له کفارو سره جهاد خلک له کار او تجارت څخه بې برخې کړي وو. کله چې به ابوهريره ليدل چې د صفې نور اصحاب هم وږي دي او د خوړلو لپاره څه شی نه لري او همدارنګه پيغمبر عليه سلام او نور اصحاب ورسره مينه کوي، زړه به يې تسکين کيده.

يوه ورځ چې ابوهريره رضی الله عنه ډېر وږی شوی وو او نور يې د تللو توان نه درلود، له مسجد سره نژدې ولوېد، پيغمبر عليه سلام يې لاسونه ونيول او راپورته يې کړ، کور ته يې بوت، هلته يې يوه اندازه شېدې ورکړې او ابوهريره وڅښلې، پيغمبر عليه سلام ورته د دوهم او دريم ځل لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيدې ورکړې تر څو چي موړ، په خوشحالي او د شکر په ادا کولو د مسجد په لور روان شو.

ابوهريره د خپلي لوږي له کلونو ښکلې خاطرې لري، چي کله به يې خپلو شاګردانو ته کولې، د هغوی حيرانتيا به يې راپاروله او هغوی به د دې صبور او لوی شخص کړني ستايلې.

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه د لوږي د شپو له خاطرو څخه يوه خپلو دوستانو ته داسي کوله: په خدای قسم چي له هغه پرته بل معبود نشته، کله به مي د لوږي له ډېروالی خپل نس په ځمکه موښه او ډبري به مي پرې تړلې. يوه ورځ د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم او نورو اصحابو د تګ په لار کي کېناستم چي ښايي څوک مي دعوت کړي او خواړه راکړي، لومړی مي ابوبکر رضی الله عنه تر څنګ تېر شو، د دې لپاره چي د هغه توجه راواړوم د قران کرم د يوه ايات پوښتنه مې ترې وکړه، خو پام يې راته نشو او لاړ، بيا عمر رضی الله عنه راغی، له هغه مي هم د يوه ايت پوښتنه وکړه خو راته پام يې نشو او ولاړ. وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم رانژدې شو، څرنګه چي زما په حال پوهېده موسکی شو او ويې ويل: له ماسره راځه، په هغه پسي لاړم چي کور ته يې ورسېدو حضرت محمد صلی الله عليه وسلم داخل شو او ماته يې هم د ننوتلو اجازه راکړه. کله چي کور مبارک ته يې ننوتم و مي ليدل چي په يوه ګيلاس کي يوه اندازه شيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پوښتنه وکړه چي دا شیدې له کومه شوې دي؟ ورته یې وویل: فلاني سړي هغه تاسو ته را استولې دي. بیا یې ماته وویل : ابوهریره!

ومي ویل : بلې! یا رسول اللهصلی الله علیه وسلم.

ویې ویل: لاړ شه اصحاب صفه دلته را وغواړه.

ابوهریره وایې: د پیغمبر علیه سلام له دې خبري سخت نارام شوم او له ځان سره مي وویل: دومره شیدې زما لپاره هم نه دي بس، څرنګه کولای شي ټول اهل صفه ماړه کړي، کاشکې یې ماته راکړې وای چي یوه اندازه قدرت مي پیدا کړې وای او کله چي هغه راشي حتماً حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ماته وایي چي شیدې هغوی ته ورکړم نو ماته به هیڅ شی پاته نه شي. ولي د رسول الله له اطاعت کولو پرته مي بله لاره نه درلوده، لاړم او اهل صفه مي د هغه مبارک کورته رادعوت کړل. کله چي راغلل او ټول کښیناستل ماته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهریره! ولاړ شه، د شیدو لوښی واخله او هغوی ته شیدې ورکړه. ما هغوی ته شیدي ورکول شروع کړل، هر یوه چي شیدې څښلې، دومره به یې څښلې چي ماړه به شول، اخر دوی ټول ماړه شول او نوبت موږ دواړو ته راورسید. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د شیدو ګیلاس رانه واخیست، په داسي حال کي چي موسکا یې کوله راته وویل: یوازي زه او ته پاتي یو، اوس کېنه او شیدې وڅښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کښېنستم او ومې څښلې. انحضرت صلی الله علیه وسلم راته بیا وویل چي وڅښه. د دریم او څلورم وار لپاره یې وویل چي وڅښه. کله چي موړ شوم ومې ویل: قسم په هغه ذات چي ته یې په حق رالیږلی یې، نور مي په نس کي تش ځای نه دی پاتي او پوره موړ شوم. وروسته پیغمبر علیه سلام وویل: ګیلاس ماته راکړه. ما ګیلاس ورکړ: بسم الله یې وویله او پاتي شیدې یې وڅښلې او هغه هم زموږ په څېر موړ شو.

ابوهریره رضی الله عنه په دوه دلیلونو لوږه وزغمله، یو دا چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په لوریې په هجرت کي ځنډ کړی وو او دوهم دا چي احتمال یې کاوو چي له پیغمبر علیه سلام سره به یې د یوځای والی وخت اوږد نه شي. نو ځکه یې لازمه بلله چي هر وخت له هغه مبارک سره وي، زمینه غنیمت وبولی او ددې لپاره هر مشکل وزغمي او پوهیده چي په راتلونکي کي به داسي ورځي راشي چي هم به موړ شي او هم د علم له نعمت څخه برخمن.

له فقر سره، سره ابوهریره استغنا درلوده، له چا یې څه نه غوښتل او چا ته یې شکایت نه کاوو، خو د اسلام له مبارک پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره به یې کله خپل راز شریکاوو. څرنګه چي یې لیدل ابوبکر صدیق او عمر رضی الله عنهما له پیغمبر علیه سلام وروسته د مسلمانانو په منځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي لوړ مقام لري، نو ځکه به يې کله کله هغوی هم د خپلو مشکلاتو په جريان کي اچول.

د مسلمانانو په منځ کي به يې يوازي له جعفر بن ابی طالب سره راز شريکاوو، هغه هم له ابوهريره سره مينه درلوده، نيکي يې ورسره کوله او د خيبر له غزا راپه دې خوا سره ملګري شوي وو.

خو ارمان چي د جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه ژوند اوږد نه شو او له څه وخت وروسته د موته په جنګ کي په شهادت ورسيد. ابوهريره يې په جدايی وژړل، د هغه له ياد او ذکر سره به يې هر وخت مينه کوله.

ابوهريره د سختي نېستی او لوږي سره سره د نېکبختي احساس کاوو، ځکه له پيغمبر عليه سلام سره يوځای والی ورته د دنيا تر ټولو غوره شيز وو.

لوږي نشوای کولای هغه، د پيغمبر عليه سلام د خبرو له اورېدلو او د هغه تعليم ته له غوږ اينبودلو منع کړي.

هر شپه به يې څو نبوي حديثونه تکرارول او د قران کريم زده برخه به يې ابی بن کعب، عبدالله بن مسعود او زيد بن ثابت ته تېروله.

ابوهريره ته دا دري کسه ګران وو، ځکه هغوی خپل فارغ وختونه د ابوهريره په واک کي ورکړي وو، چي هغه همدا وختونه ورته د قران کريم ياد کړي اياتونه واوري، تر څو پوه شي هغه اياتونه چي يې ياد کړي، اوس يې هم ياد دي او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

تري هیر شوي؟ هغه کلونه چي یې په صفه یعنی له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېر کړل، دهغه د ژوند مهم وخت شمېرل کیده او همېشه به یې هغه صحنې یادولې.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم له رحلت وروسته پوه شو چي الله تعالی ورته څومره نعمت ورکړی دی.

په صفه کي یې له خپلو مخلصو ملګرو سره وپېژندل، چي ایمان، دوستي، اطاعت، د مشکلاتو زغمل، دخدای او د هغه د رسول لپاره یو له بل سره را یوځای کړي دي. دهغوی له ډلي کولای شو د بلال بن رباح، براء بن مالک، حذیفه بن یمان، ابوذر غفاری، خباب بن ارت، زید بن خطاب، بشیر بن حضاصیه، سلمان فارسي، سفینه د پیغمبر علیه سلام غلام، ربیعه بن کعب د پیغمبر علیه سلام خادم او د عبد الله بن مسعود نوم واخلو.

دوی هغه فقیر او نېستمن اشخاص ول چي تاریخ یې نومونه ،کړني او زړورتیاوی د امت د امامانو او د هدایت د څراغونو په نامه په خپلو زرینو پاڼو کي د همېشه لپاره ثبت کړي دي.

ابو هریره له پیغمبر علیه سلام سره تر څو میاشتو تېرولو ورسته د قران کریم د حفظ او اورېدلو لپاره ډېره هڅه وکړه او په دې وتوانېد چي د پیغمبر علیه سلام سیرت د قران کریم د نزول له شروع را دېخوا په تفصیل سره یاد کړي. ځکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته خپل تېر حوادث ویلي وو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر صديق رضي الله عنه هم ورته د هجرت داستان په پوره ډول تشريح کړی وو. نورو اصحابو ورته د بدر، احد او خندق د غزواتو پېښې ويلې وې.

يادي شوې حادثې يې په ذهن کي داسي ثبت وې چي توا خپله يې ليدلې او دهغو پېښو شاهد وي.

له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې يو کال نه وو تېر شوی چي مدينه يې پرېښوده، له هغه مبارک صلی الله عليه وسلم سره د نجد سيمې ته ووت او په ذات الرقاع جګړه کي يې برخه واخيسته.

په دې غزا کي جګړه ونه نښته، که څه هم دوې دښمني ډلې يو له بلې ډېري ووېرېدې، ان تر دې چي مسلمانان مجبور شول د وېري لمونځ وکړي. په دې غزوه کي ابوهريره او نورو صحابه وو ډېري سختۍ تېري کړې، تر دې چي د پښو تلې يې زخمي شوې او نوکونه يې ولوېدل، نوځکه مجبور شول چي خپلې زخمي پښې د جامې په ټوټو وتړي چي له دې امله دا غزا ذات الرقاع بولي.

په همدې کال حضرت ابوهريره او نور ډير اصحاب د رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د مکې په لور د عمرې د ادا کولو لپاره ووتل او د لومړي ځل لپاره د خدای کور ته ورغی، کله چي يې سترګې د کعبې په خونه ولګېدې، تر تاثير لاندي يې راغی او له سترګو يې اوښکي رواني شوې، خو ژرنګه چي يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رېدلي وو چې د الله تعالی رحمت دي په هغه چا وي چې نن ورځ قدرت ښکاره ونه کړي نو يې په غرور او سرلوړي سره د کعبې په چاپېر طواف کاوو ، هغه وخت يې وليدل چې حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د حجرالاسود له مچولو وروسته له نورو اصحابو سره د حج د مناسکو د ادا لپاره تېزي او پهلواني کوي، په کفر يې د اسلام د برتري يقين وکړ، د کفر سقوط او ورکېدل يې مشاهده کړل او پوه شو چې ژر به دا دين په مکه او نورو ښارونو کي خپور شي او الله تعالی به په نورو دينونو برتري ورکړي.

ابوهريره خپله نېستي او تنګ لاسي زغمله ، خو ډاربېده هسي نه د مور په ايمان او يقين کي يې د نېستي له امله خلل پيدا شي، نو ځکه فکر ورسره پيدا شو چې د ځان لپاره يو کار پيدا کړي او له لاس ته راوړنو يې د مور او خپل ضرورتونه پوره کړي، له بل پلوه يې څار کاوو ، هسي نه کار کول يې د پيغمبر عليه سلام د احاديثو د اوريدلو او د هغه سره په ناسته ولاړه کي کمی راولي. له څه وخت هڅي وروسته يې کار پيدا کړ، چې په خپل نظر يې، هغه کار نشوای کولای چې د پيغمبر عليه سلام د يو ځای والی څخه يې لري کړي. د غزوان د لور بسرې سره چې يوه ستره صحابيه وه، په کار ولګېد، تر څو د دې او مېړه لپاره يې خدمت وکړي او په سفرونو کي ورسره ملګری وي، مزدوري به يې يوازي د ده او د ده د مور خوراک وي. له دې وروسته به يې د خپل خوراک يوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلي مور ته وړه او له هغه څه یې نجات ومومند چي دی ترې ډاريده.

بل پلو ابوهریره شرطونه درلودل چي د غزوان لور ومنل، له هغې جملې دا چي هغه به د پیغمبر علیه سلام سره د یوځای والي او د لمانځه له کولو څخه نه منع کوي، د شپې به کار نه ورباندي کوي، تر څو وکولای شي خپل وخت په جومات کي تېر کړي، په هغو سفرونو لاړ شي په کومو کي چي حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وي. له پورتنیو شرطونو سره سره بیا هم دا کار ددې سبب شو چي یو څه یې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم له یوځای والی څخه لیري ولري، خو هغه څه چي به دده په نه شتون کي تیر شوي وو، له پیغمبر علیه سلام، انس بن مالک او عبدالله بن مسعود ﷺ څخه به یې په پوښتنه کولو جبران کول. د غزوان په لور او د هغې په مېړه ابوهریره خورا ګران وو، ځکه امین، قوي او د قران کریم او احادیثو حافظ وو او د هغوی حیرانتیا به یې راپاروله چي قران کریم به یې په ډېر ښکلي غږ وایو او هغوی به تر تاثیر لاندي راتلل، د پیغمبر علیه سلام احادیث به یې ورته ویل.

د غزوان لور هم په خپل نوبت له ابوهریره څخه غوښتي وو چي کاملا به د هغې د امر منونکی وي، هغه هم ورسره منلې وه، یوه ورځ یې وغوښتل چي ابوهریره وازمایي چي ایا رښتیا هم په خپله وعده او هوډ ولاړدی او که نه، ابوهریره ته یې وویل: لاړ شه په هغه اوښ سپور شه، ابوهریره سمدستي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هماغه اوښ سپور شو، بسرې او مېړه يې وخندل او ويې ويل: کښېنته شه. ابوهريره له اوښ نه راکښېنته شو، بيا يې ورته وويل: لوڅې پښې لاړ شه او له هاغې څاه څخه يوه سلواغه اوبه راوړه. ابوهريره د امر سره سم لوڅې پښې په نا هواره ځمکه چې تېرې ډبرې يې درلودې لاړ، له هماغې څاه يې بسرې ته اوبه راوړې.

بسرې خپل مېړه ته وويل: وګوره څومره په خپل عهد او وعده باندې ولاړ دی. قوی ايمان او دهغه تقوا د دې ښځې د حيرانتيا لامل شوه، دهغه دصداقت او په عهد باندې د وفا ليدل د بسرې علاقه له ابوهريره سره زياته کړه، خو د ابوهريره د کار ډېر وخت نه وو تېر شوی چې هغې ته ورغی او ورته ويې ويل: څرنګه چې زه له تاسو سره يم، نشم کولای چې له پيغمبر عليه سلام سره په پوره توګه واوسم، په داسې حال کې چې ما د هغه لپاره خپله ځمکه او ټولې اړيکې پرېښودې، که ټوله دنيا ماته راکړې، د پيغمبر عليه سلام سره په يوه شېبه کښېناستلو به يې بدله نه کړم.

بسرې يې عذر ومانه او کار ته يې دپای ټکی کېښود. ابوهريره بېرته خپل لومړني ژوند ته وګرځېد او په صفه کې يې دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم ترڅنګ واړول، ابوهريره له ورتګ سره سم دپيغمبر عليه سلام منادي (جار کوونکی، اعلان کوونکی) دجهاد اعلان وکړ، پيغمبر عليه سلام اصحاب د جهاد تللو ته تشويق کړل، کله چې ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غمخواري لیدله چي خلک د جنګ جبهو ته په حرکت کي راولي، له ځان سره يې وویل: که څه هم پیغمبر علیه سلام تر خپل ځان را باندي ګران دی او نه غواړم چي یوه شیبه تري لیري شم، خو څرنګه چي هغه د جهاد امر کړی دی باید امریې ومنم او جهاد ته لاړ شم.

نو له دې امله د اسلام له لښکر سره "موته" ته لاړ. مسلمانان د دښمن سره د سختي او نابېره جګړې څخه وېرېدل، ځکه د دښمن جنګي تجهیزات پر مخ تللي او جنګیالي يې هم زیات وو، په داسي حال کي چي د مسلمانانو شمېر کم او د پام وړ اسلحه يې هم نه درلوده. ابوهریره ولیده چي ایمان، په څه ډول انسان د اسلحې له اړتیا څخه بې پروا کوي او دښمن د انسان په اند کمزوری او خوار ځلوي. همدارنګه د مسلمانانو د دریو وتلیو قومندانانو څخه يې د عبدالله بن رواحه خبري مخکي له جنګه او هغه مهال اورېدلي وې چي احساس يې کاوو د مسلمانانو شمېره کمه ده.

عبدالله بن رواحه د اسلام لښکر ته په خپله وینا کي داسي وویل: اې ډلي! په خدای قسم. اوس چي کوم څیز نه خوښوئ، په واقعیت کي هغه څه ده چي د هغه لپاره له کورونو څخه راوتلي یو، یعني شهادت.

موږ په جنګ کي په قوت او سلاح باندي نه جنګېږو، بلکي هغه څه چي موږ حماسې او شهادت ته بولي ایمان دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د دې دين په سيوري کې زموږ په برخه شوي دي، نو هڅه وکړئ چې له دوو نعمتونو څخه يو په لاس راوړئ يا کاميابي او يا هم شهادت.

ابوهريره رضی الله عنه سمدستي هغه تاثير چې د عبدالله خبرو د اسلام په لښکر واچاوو، ولید، ځکه له هغه وروسته خلکو سمدستي ځانونه د دښمن سره د مقابلې لپاره تيار او د دښمن د لښکر په مقابل کې يې صفونه وتړل. ابوهريره د دښمن قوت، اسلحې او سپاره نظام ته چې د هغې ورځې په مختلفو اسلحو سمبال وو په فکر کې شوی وو چې ثابت بن اقرم په حال کې راووست، ثابت د ابوهريره په څنګ کې ولاړ او د هغه کړنو ته يې کتل، ورته ويې ويل: اې ابوهريره وينم، چې د دښمن ډېر لښکر ستا توجه جلب کړې ده. ورته ويې ويل: هو.

ثابت وويل: که ته له موږ سره د بدر په جنګ کې وای، نن د دښمن د جنګياليو په شمېر نه حيرانېدې، ځکه هغه څه چې موږ يې په هغه جنګ کې کامياب کړو، زموږ ډېر بښت نه وو، بلکې د ايمان د هغه قوت رڼا وه چې موږ يې په دښمن بريالي کړو.

جنګ شروع شو. ابوهريره په خپلو سترګو د ايمان کاميابي په کفر او د روميانو شاه تګ وليد. ويې ليدل چې څرنګه د مسلمانانو استقامت او مقاومت د روميانو څو زره کسيز لښکر ته ماتې ورکړه او هغوی يې سره وپاشل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موته جنګ د اتم هجري کال په اوله نیمایي کي پېښ شو، دا کال له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره د یوځای کېدلو دوهم کال وو.

دا جنګ یوازینۍ صحنه نه وه چي ابوهریره پکي برخه واخیسته، بلکي له هغه وروسته یې په نورو غزوتو او جنګونو کي هم ګډون وکړ او خپله مېړانه یې وښوده.

د موته له جنګ څخه دري میاشي نه وې تېري شوې چي حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د روژې په میاشت کي د مسلمانانو دلوی لښکر سره د مکې د فتحي هوډ من شو.

الله تعالی د فتحې دروازی یوه په بله پسي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په وړاندي خلاصي کړې او مکه فتحه شوه، پیغمبر علیه سلام په داسي حال کي چي په اوښ سپور وو او د الله تعالی په وړاندی یې عاجري کوله، خپله ملا یې دومره کږه کړه چي نږدې وو تندی مبارک یې د اوښ له کجاوې سره ونښلي او په دې وخت کي یې سورت فتح تلاوت کاوو.

ابوهریره هم د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ حرکت کاوو، یاد یې شول چي مکې ته تر ننوتلو وړاندي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ورته لویه دنده سپارلې وه هغه دا چي د فتحې وروسته انصار راټول او د هغه مبارک حضور ته یې راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره خپله د نده سر ته ورسوله او له هغه وروسته د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ وو. د ابو هريره خوشحالي هغه مهال وروستي حد ته ورسېده چي ويې ليدل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د کعبې په څنګ له بتانو سره حرکت کوي، په خپله امسا بتان وهي، نړوي يې او وايي: حق راغی او باطل لاړ. حق راغی او باطل لاړ او باطل به بيا را ونه ګرځي.

ابو هريره د بتانو په ماتولو او د کعبې له خونې په ايستلو کي ونډه درلوده او له خدايه يې غوښتل چي د هغه د قوم د بتانو (ذی الخلصه او ذی الکفين) د نړېدو ورځ هم رانژدې شي او هغه څه چي د مکې د بتانو (لات، منات، عزی او هبل) په سرونو راغلل د هغه د قوم د بتانو په سر هم راشي.

د مکې له فتحي وروسته ابو هريره په يوه بله صحنه کي چي په عظمت او لوړتيا کي تر هغې کمه نه وه برخه درلوده، دا د حنين د جنګ صحنه وه. په دې جنګ کي مسلمانانو په خپل ډېروالي د غرور او په خدای جل جلاله باندي د توکل په بې پروايي کي سخته ضربه وليده او نژدې وو چي سخته ماته يې په برخه شي. خو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم، يو شمېر کمو اصحابو او د اسلامي جنګياليو ثبات او ټينګښت د جنګ بڼه بدله او ناکامي يې په کاميابي واړوله. په دې ورځ ابو هريره دې الهی کلام ته په فکر کي شو چي فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ 25 ثُمَّ أَنَزلَ اللّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَذَلِكَ جَزَاء الْكَافِرِينَ 26

﴾ التوبه ۲۵-۲۶

ژباړه: (مدد کړی دی الله تعالی ستاسو سره په ډېرو میدانونو کې او د حنین په ورځ کله چې خوشحاله شوئ تاسو په خپل ډېروالي باندي بیا هغه هیڅ په کار رانغلو ستاسو او تنګه شوه په تاسو باندي ځمکه سره دخپل ارتوالي نه، بیا واوړېدئ تاسو مخ په شا بیا نازل کړ الله تعالی دخپل لوري نه تسکین په خپل رسول او مؤمنانو باندي او نازل یې کړل پوځونه چي تاسو هغه نه وو لیدلي او عذاب یې ورکړ کافرانو ته، همدغه سزا ده د منکرانو.)

ابو هریره د الله تعالی د کلام عضمت ولید، ویې لیدل چي الله تعالی مسلمانانو ته دغزا د بس کولو نه وویل بلکي دستور یې ورکړ چي دښمن تعقیب کړي او څرنګه چي د دښمن قومندان طایف ته تېښته کړې وه پیغمبر علیه سلام د طایف د محاصره کولو امر وکړ.

د ثقیف قبیلې خپلې کلا ته پناه یوړه، محاصره نوره هم سخته شوه او دښمنان پرېشانه شول، خو څرنګه چي د خپل ښار د دېوال په ټینګښت باوري ول، مقاومت یې وکړ او تسلیم نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تشخیص کړه چي که محاصره ماته شي د اسلام په ګټه ده او هغوی ممکن د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د اساني په لیدلو سره ایمان راوړي. نو ځکه د ثقیف د قبیلې محاصره ماته شوه او د اسلام لښکر د مکې په لور وګرځېد. له څه وخت وروسته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام وړاندوینه ریښتینې شوه او د ثقیف قبیلې ایمان راووړ.

د حنین د جګړې په پای او هغه وخت چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غنیمتونه وېشل، ابوهریره له عجیبي صحنې سره مخ شو، چي د هغه د احساساتو د پارولو لامل او د همېشه لپاره یې په زړه کي پاته شوه، غنیمتونه هم ډېر او هم باارزښته ول، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه د قریشو سردارانو ته ورکړل، تر څو یې زړه په لاس راوړي او له اسلام سره یې مینه پیدا کړي. ابوهریره له صفوان بن امیه څخه چي هغه مهال له دوی سره وو، واورېدل چي ویل یې: تر اوسه پوري کوم پاچا داسي ارزښتناکي تحفې چاته نه دي ورکړې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلام پرته او زه شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او محمد یې استازی دی.

ابوهریره رضی الله عنه متوجه شو، چي پیغمبر علیه سلام له هغو غنیمتونو څخه څه شی انصارو ته ورنه کړل او دا کار د هغوی د ځور سبب شو، یوه او بل سره ویل: رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم له خپل قوم سره ملاقات وکړ او موږ یې هېر کړي یو.

دا خبره د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر غوږ او د هغه د غصې لامل شوه. ابوهريره وايي په هماغه ورځ مي د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قهر ولید چي دا دې خبرې په اورېدلو سخت نا رام شوی وو، نو ځکه یې د انصارو یو مشر ولېږه څو هغوی سره راټول کړي. پیغمبر علیه سلام ورته ورغی او هغوی ته یې خبري وکړې. له ناستې وروسته انصار په خوشحالي سره لاړل او خپله نا ارامي یې له یاده ووته.

ابوهريره رضی الله عنه د ناستې د ختمېدو او د هغې د پایلو د اورېدلو منتظر وو او غوښتل یې چي پوه شي: انحضرت صلی الله علیه وسلم انصارو ته څه وویل چي دومره ژر د هغوی قهر او غم په خوشالي بدل شو.

په دې مطلب باندي د پوهېدلو لپاره د یوه کم سنه خو ځیرک ځوان په لور لاړ او ورته یې وویل: کښېنه او راته ووایه چي ستاسو او رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر منځ څه تېر شول او هغه صلی الله علیه وسلم تاسو ته څه وویل؟

ابوسعید وویل: پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم موږ ته وویل: اې د انصارو ډلې! ولې له ما څخه خفه شوي یاست او دا څه خبري دي چي ستاسو له لوري ماته رسېدلې دي؟ ایا تاسو مخکي گمراه نه واست چي زما په راتگ سره خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

هدايت درته وکړ؟ ايا تاسي نېستمن نه واست، الله تعالی تاسو غنيان نه کړاست؟ ايا يو له بل سره دښمنان نه واست، الله تعالی ستاسو په منځ کي مينه او دوستي رانه وسته؟

موږ وويل: هو! په موږ باندي د الله تعالی زياته مهرباني او کرم دی.

هغه صلی الله عليه وسلم وويل: قسم په الله تاسو کولای شئ چي ووايا ست چي ته موږ ته په داسي حال کي راغلې چي خلکو دروا غ درپوري تړل ، خو موږ دې تصديق وکړ، ضغيف وې موږ در سره ملګري شوو، بې کوره وې، موږ درته پناه درکړه، بېچاره وې موږ همدردي در سره وکړه. زه هم ستاسو خبري منم، اې دانصارو ډلې! ايا د ناڅيزي دنيا له امله چي ما ځينو خلکو ته د دې لپاره ورکړه څو يې زړونه واخلم. له ما څخه خفه شوي ياست په داسي حال کي چي تاسو ته مي ډېره ارزښتناکه تحفه (اسلام) درکړی دی. اې دانصارو ډلې! ايا نه خوشحاله کېږئ چي نور له مادي مال او متاع سره کورونو ته ګرځي؟ قسم له الله چي زما روح يې په اختيار کي ده، که دهجرت مسئله نه وای ما خپل ځان يو انصاری باله، که ټول خلک يو ځای راټول شي او انصار بل ځای، زه دانصارو په لور ځم، الله تعالی دی په انصارو، دهغوی په زامنو او لمسيانو رحم وکړي.

اې ابوهريره کله چي خلکو د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم دا خبري واورېدې، دومره تر تاثير لاندي راغلل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ډېر يې وژړل. بيا له خپلو ځايونو پورته شول او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلام ته يې وويل: موږ په دې خوشحال يو چي د الله تعالی رسول زموږ سره دی.

ابوهريره رضی الله عنه هم د ابوسعيد د خبرو وروسته وژړل او دا نوی تربيتي درس چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم انصارو ته ورکړی وو، هغه هم زده کړ.

ددې درس په سيوري کي وو چي انصار لوړ ځای، د ايمان او يقين لوړو پوړونو ته وختل او له دنيا څخه بې پروا شول.

د اتم هجري کال په ورستيو کي چي د ابوهريره دوه کلونه د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره تېر ېدل، له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې په يوځای والی کي مختلفی صحنې ليدلې او له هغو څخه يې درس زده کړی وو.

څرنګه ابوهريره رضی الله عنه همېشه له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يوځای وو، هغه صلی الله عليه وسلم وليدل چي ابوهريره د علم او پوهي پوره ذخيره، د الله او د هغه د رسول لور ته د خلکو د دعوت کولو وړتيا لري او په ديني امورو باندي د هغوی د پوهولو له وړتيا څخه برخمن دی، تصميم يې ونيو چي هغه له علاء بن حضرمی سره بحرين ته ولېږي، ځکه د بحرين پاچا عاقل او پوه شخص دی په اجتماعي عدالت باندي په خلکو حکومت کوي او څوک چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته پيغمبر عليه سلام د دعوت لپاره ور واستوي د هغه ښه راغلاست وايي.

پيغمبر عليه سلام ابو هريره ته خبر ورکړچي غواړي هغه له علاء سره بحرين ته ولېږي. ابو هريره د دې خبري له اورېدلو سخت ناخوښ شو، ځکه واقعاً هم له پيغمبر عليه سلام څخه ليري والی او جدايي ورته سخت کار وو. لومړی يې وغوښتل چي له حضرت رسول اکرم صلی الله څخه هيله وکړي چي د هغه له لېږلو صرف نظر وکړي، خو بيا يې فکر وکړ هسي نه په دې خبره د نافرماني مرتکب شي او پوهېده چي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پيروي يوازي په خوښي که نه ده، بلکي د مشکلاتو په وخت کي هم بايد د هغه د دستوراتو اطاعت وشي.

نو ځکه يې انحضرت صلی الله عليه وسلم ته وويل: سره له دې چي له تاسو څخه جلا کيدل راته ګران دي، خو زه هغه څه چي ته خوښوې او امر يې کوې، منم.

انحضرت صلی الله عليه وسلم ليک علاء ته ورکړ چي هغه منذر بن ساوی د بحرين حاکم ته ورکړي.

"بسم الله الرحمن الرحيم

د خدای د رسول محمد له لوري منذر بن ساوی ته!

د خدای سلام دي د حق او هدايت په پيرو باندي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وسيله زه تا اسلام ته را دعوت کوم، مسلمان شه چې سالم و اوسې او همداسې پخپل رعيت باندې حاکم پاتـه شې او په دې پوه شه چې ژر به زما دين تر تولو دنيا ونيسي...

او هر څوک چې زموږ دلمانځه په څېر لمونځ وکړي او مخ زمـوږ د قبلې پـه لـور واړوي او زمـوږ ذبيحـه وخـوري هغـه مسـلمان دی، لـه هغـو حقوقـو بـه بـرخمن وي کـوم چـې مـوږ ورڅخه برخمن يو او کوم تکليفونه چې پر موږ دي پر هغه به هم وي."

او علاء تـه يې وويـل : کـه د بحرين پاچا تاسو ومنلاست، هلته پاتې شئ تر څو زما بل فرمان درتـه ورسېږي. د هغـوی د شـتمنيو صـدقه او زکـات واخلـئ، د هغـوی فقيرانـو تـه يـې ورکړئ. بيا حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم علاء تـه سپارښتنه وکړه چې له ابوهريره سره ښه سلوک وکړي.

ابو هريره چې وروستنی خبره له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه واورېده داوه چې ويل يې: "استودعک الله الذی لا يضيع ودائعه." تا خدای ته سپارم ځکه هغه څه چې خدای ته وسپارل شي نه ضايع کيږي.

ابو هريره لـه خپلي مور سره خدای پاماني وکړه. وروسته دواړه پيغمبر عليه سلام ته حاضر شول، خدای په اماني يې ورسره وکړه او د بحرين په لور لاړل.

ابو هريره رضی الله عنه د پيغمبر عليه سلام سره تر جدايي وروسته ډېر خفه شو، علاء هغه غم او خفگان چې د ابو هريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځېره کي ښکاره وو، ليد. هغه ته يې وويل: ولې خفه يې؟ ابو هريره يې په ځواب کي وويل: په خدای قسم چي له پيغمبر عليه سلام نه له لري والي په بل څه خفه نه يم او ناکراريم چي په دې وخت کي به له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه احاديث وانه ورم.

علاء وويل: خوښ اوسه، ځکه ته د رسول الله صلی الله عليه وسلام په وړاندي د لوړ مقام څښتن يې او ماته يې ويلي چي له تاسره ښه رويه وکړم. هر څه چي غواړې ووايه چي درته ويې کړم.

دې خبرو د ابو هريره رضی الله عنه غم کم کړ او علاء ته يې وويل: ما دخپل ځان مؤذن غوره کړه او پرېږده چي تر تاسو وړاندي امين ووايم.

علاء وويل: هرڅه چي خوښوې ويې کړه، خو راته ووايه چي ولې دادواړه ځيزونه خوښوې؟

ابو هريره وويل: د الله له رسول صلی الله عليه وسلم څخه مي واورېدل: "المؤذن اطول الناس اعناقاً يوم القيامه."

اذان کوونکي به د قيامت په ورځ تر ټولو لوړ وي.

همدارنګه له هغه څخه مي واربدل چي ويې ويل:

" اذا امن الامام فامنوا، فانه من وافق تامنه تامين الملائکة غفر له ماتقدم من ذنبه."

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعني کله چي امام امین ووایه، تاسو هم امین ووایاست، ځکه د هر چا امین چي د پرښتو له امین سره هم مهاله شي، ټول ګناهونه به یې وبښل شي.

علاء، له اجر او بدلې سره د ابوهریره مینې په تعجب کې کړ او دا چي هغه به ورته د پیغمبر علیه سلام احادیث ویل خوشحاله کېده به او د ابوهریره له ملګرتیا څخه دومره خوښ وو چي په کالو کي نه ځایېده.

بحرین ته له رسېدلو وروسته منذر بن ساوی ته ورغلل. علاء د پیغمبر علیه سلام لیک هغه ته ورکړ او اسلام یې ورته وړاندي کړ.

ابوهریره قران کریم ورته وایه او د پیغمبر علیه سلام احادیث یې ورته روایت کول. د بحرین پاچا مسلمان شو او د قوم زیاتو وګړو یې ایمان راووړ. علاء د منذر بن ساوی د اسلام راوړلو خبر پیغمبر علیه سلام ته ورساوه او د اذان په زړه پوري غږ په ټول بحرین کي په دلانګو شو.

الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان محمد رسول الله، اشهد ان محمد رسول الله، حی علی الصلوة، حی علی الصلوة، حی علی الفلاح، حی علی الفلاح، الله اکبر ، الله اکبر، لا اله الا الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک د دې اواز په اورېدلو سره په چټکي سره مسجد ته تلل، صفونه يې برابرول، ابوهريره معمولا د علاء تر شا درېده او لمونځ يې په جماعت سره ادا کاوو.

ابوهريره څو مياشتې په بحرين کې پاته شو، دامهال يې کار يوازې دعوت او تبليغ وو او د اسلام احکام به يې خلکو ته ورزده کول.

د علاء سره په ملګريتوب خوشحاله وو، له منذر بن ساوی سره يې په ناسته چې يو شريف او لوړ سړی وو، خوند اخيست او له دواړو يې زياته مينه ليده.

ابوهريره د نهم هجري کال شپږ مياشې له علاء سره يوځای په بحرين کې تېرې کړې. په دې وخت کې يې د الله په لور د خلکو له دعوت څخه له يوې هڅې هم مخ وانهړاوو. ډېری وګړي دده او علاء رضی الله عنهم د دعوت په اثر مسلمانان شول. خو ابوهريره رضی الله عنه په بې صبرۍ سره د مدينې د بېرته تلو منتظر او د نړۍ تر ټولو د محبوب ترين انسان تر ثنګ د اوسېدلو په هيله وو. همېشه به يې دعا کوله چې خدای هغه ته د مدينې د تګ زمينه اسانه کړي. اخر يې دعا قبوله شوه او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم يو کس د ابان بن سعيد بن عاص په نوم د هغه ځای (بحرين) والی مقرر او له يوه ليک سره ور ولېږه.

پيغمبر عليه سلام په هغه ليک کې له علاء او ابوهريره ﷺ غوښتي وو چې مدينې ته راشي. ټول وجود يې له خوښي ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو، ځان یې تیار کړ او د مدینې په لور لاړل. ابو هریره په صفه کې خپل پخوانی ځای ونیو او یو ځل بیا د اهل صفه وو لاربنوونکی شو. بیا له پیغمبر علیه سلام سره ملګری او یوځای شو. کومه مینه او علاقه چې یې له علم سره درلوده، بیا د علم او پوهې په حاصلولو مشغول شو او غوښتل یې هغه څه تر لاسه کړي چې په غیابت کې یې له لاسه ورکړي وو.

پیغمبر صلی الله علیه وسلم د همدې نهم هجري کال په رجب میاشت که له یوه لوی لښکر سره چې مشري یې په خپله په غاړه درلوده، د تبوک په لور حرکت وکړ. ابو هریره هم له رسول الله سره وو، هغه او نورو اصحابو په دې غزوه کې سختې او نه زغمل کېدونکې ستړیاوې تېرې کړې. ابو هریره په دې جنګ کې زیاتې پېښې یاد ته وسپارلې.

د هغو پېښو له جملې څخه چې په حقیقت کې یې لوی پیغام له ځان سره درلود، یوه دا وه چې د تبوک په جګړه کې د مسلمانانو خواړه ختم، ډېر وږي شول او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته یې وویل: اې د خدای رسوله که اجازه را کړئ موږ خپل اوښان حلالو چې له لوږې خلاص شو. پیغمبر علیه سلام ورته اجازه ورکړه، په دې وخت کې عمر رضی الله عنه رسول الله ته راغی او ویې ویل: یا رسول الله که داسې وشي، زموږ سورلۍ به کمې شي، له دوی وغواړه چې هر څه لرې څو یې راوړي، تاسو دعا وکړئ او له خدایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغواړئ چي په هغوی کي برکت واچوي. امید دی چي دا مشکل به الله تعالی په دې دعا سره حل کړي.

پیغمبر علیه سلام د حضرت عمر نظر ته د احترام په سترګه وکتل او امر یې وکړ چي څادر دي هوار کړي، له صحابه وو یې وغوښتل چي خپل کم کم خواړه راوړي او یوځای یې واچوي. یو له یوه موټ دانو سره راغی، بل څه خرما درلوده او هغه بل هم یوه ټوټه ډوډۍ او...

په دې ترتیب هرچا چي څه درلودل په هماغه څادر کي یې واچول.

وروسته انحضرت صلی الله علیه وسلم د دعا لاسونه د الله تعالی درګاه ته پورته کړل او له خدایه یې وغوښتل چي په دې کم خوراک کي برکت واچوي. بیا یې وویل: خپل لوښي ډک کړئ، ټولو اصحابو خپل لوښي له خوراک څخه ډک کړل، تر دې چي په لښکر کي خالي لوښی پاتي نشو. له هغو خوراکونو یې وخوړل او ماړه شول.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: " اشهد ان لا اله الا الله وانی رسول الله لا یلقی بهما عبد غیر شاک فیحجب له الجنة" شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چي زه یې پیغمبر یم او هر څوک چي د الله تعالی د الوهیت او زما د رسالت په منلو کي شک نه لري او په دې حال کي له الله تعالی سره ملاقات وکړي، جنت ته به داخل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تبوک غزا پای ته ورسېده او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له لښکر سره مدینې ته راغی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه کال د حج په مراسمو کې ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه امیر ټاکلی وو، ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه اجازه وغوښته چې له ابوبکر صدیق سره حج د ادا کولو لپاره مکې ته لاړ شي. انحضرت صلی الله علیه وسلم ورته اجازه ورکړه. ابوهریره له حضرت ابوبکر صدیق او نورو اصحابو سره یوځای مکې ته لاړ او د حج فریضه یې ادا کړه. همالته ابوبکر صدیق یوه ډله اصحاب وټاکل چې په هغو مراسمو کې چې مسلمانان او مشرکین ټول یوځای وي، ووایې:

اې خلکو، له مسلمان کس پرته به بل څوک جنت ته داخل نه شي او څوک چې لوڅ (بربنډ) وي، حق نه لري چې د کعبې طواف وکړي او له دې ورسته به مسلمانان او مشرکین په حج کې سره جمع نشي څوک چې عهد لري، عهد به یې تر هماغه معلومې نېټې پورې وي. څوک چې عهد نه لري تر څلور میاشتې ورسره عهد کېږي.

ابوهریره په منی کې له نورو اصحابو سره یوځای د حاجیانو د خېمو په شاوخوا کې ګرځېده او دا مطلب یې هغوی ته رساوو.

لسم هجری کال د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په ژوند کې ارام کال وو. په دې کال کې نه جهاد وشو او نه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکرم صلی الله علیه وسلم له مدینې څخه بهر ووت. ځکه الله تعالی د عربو ټوله جزیره په اسلام مشرفه کړې وه. د مکې له فتحې وروسته پیغمبر علیه سلام ته له هر لوري زیاتې ډلې راتلې او اسلام یې مانه. نوځکه د دې کال ټولې میاشتې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدینه کې پاتې شو. پرته له هغو ورستیو میاشتو چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په کښې د حج الوداع لپاره مکې ته لاړ.

لسم هجري کال، له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره رضی الله عنه د یوځای کېدو څلورم کال وو. هغه په دې کال کې له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره خورا نژدې، د هغه په خدمت کې وو او همدارنګه یادولو ته یې توجه ډېره وه. په تېرو کلونو کې یې دا فرصتونه په لاس نه وو راوړي. په دې کال کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم مینه له ابوهریره سره زیاته شوې وه او هم هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ورته ځانګړې سپارښتنې کولې. چې ابوهریره به یادولې او ورباندې به یې عمل کاوو.

یوه ورځ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوهریره ته وویل: "اې ابوهریره پرهېزګاره اوسه چې تر ټولو خلکو عابدترین شخص شې، قانع اوسه چې تر ټولو خلکو شاکرترین شې، هر څه چې ځان ته خوښوې د نورو لپاره یې هم خوښ کړه چې مؤمن شې، هر څوک چې دې ګاونډي توب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښوي د هغه همسايه توب خوښ کړه چي مسلمان واوسې، کمه خندا کوه ځکه ډېره خندا د انسان زړه وژني."

بيا يې هغه ته د دريو نورو شيزونو سپارښتنه وکړه: اول دريې ورځې په مياشت کې روژه نيول، د چاښت د دوو رکعتونو لمونځ کول، دريم هم تر خوب مخکي د وتر لمانځه کول.

ورځ په ورځ د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نصيحتونه او سپارښتې، ابوهريره رضی الله عنه ته زياتېدې، کله به يې يوه خبره يوازي هغه ته کوله او ورته ويل به يې چي هغه خپره نه کړي، ورو ورو دا خصوصي تعليم زيات شو، تر دې چي ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له لويو معلمينو څخه وشمېرل شو. له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د زياتو روايتونو په نقلولو کي کله کله خلکو پرې انتقاد کاوو.

د لسم هجری کال د روژې مبارکه مياشت را ورسېده. حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له خپل لومړني عادت سره سم چي نور کله به د روژې د مبارکي مياشتي لس وروستنۍ شپې په مسجد کې معتکف کېده سږ کال شل ورځي په مسجد کي په اعتکاف کښيناست. په مسجد کي د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له حضور څخه اهل صفه خورا خوښ شول، دا خوښي يې په دې نوره هم زياته شوه چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته به هره ورځ جبرائيل عليه سلام راته او د قران کريم يوه برخه به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وربانديي نازوله. دوی د وحي په نزول او د جبرائیل علیه سلام په راتګ پوهېدل.

ابوهریره دا مهال له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه زیاته ګټه تر لاسه کړه. ځکه هغه هم په مسجد کي معتکف وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تر څنګ یې ژوند کاوو. یوه ورځ رسول اکرم صلی الله علیه سلم ورته وویل چي د فطر هغه صدقې چي مسلمانان یې راوړي په یوه کور کي یو ځای کړي، څو یې وروسته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم نېستمنو اصحابو ته ووېشي او ابوهریره یې د هغه کور مسؤل وټاکه.

هغه به سهار او ماښام هغه کور ته ورته، لیدل به یې چي هر څه په خپل ځای پراته دي نو دارامي احساس به یې کاوو. خو متاسفانه یوه شپه یې ولیدل چي یو نا اشنا کس د صدقاتو کوټې ته داخل شو او له خرما څخه یې د لوښو په ډکولو شروع وکړه. ابوهریره هغه ته ورغی ویې نیو او ورته ویې ویل: تا رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ته بیایم چي جزا درکړي.

هغه کس په غوړه مالي شروع وکړه او په نرمي سره یې خبري کولې چي زه ضرورت لرم، څو اولادونه لرم، د ډېري مجبوري له امله دې کار ته اړ شوی یم. د ابوهریره زړه وربانديي وسوځېد او په دې ګمان چي دا سړی د مجبوري له امله غلا ته اړ شوی دی، خوشی یې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار مهال حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابو هریره ته وویل: تېره شپه دي له خپل زنداني سره څه وکړل؟

ابو هریره حیران شو او ویې ویل: اې د الله رسوله ماته یې وویل چې سخت ضرورت لرم، زما زړه پرې وسوځېد او خوشې مې کړ.

پیغمبر علیه سلام ورته وویل: هغه دروغ درته ویلي دي، ډېر ژر به بېرته درته راشي.

ابو هریره باور وکړ چې هغه سړی به بیا راشي، ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ویلي وو چې هغه راګرځي. نو ځکه راتلونکې شپه ابو هریره د هغه د نیولو لپاره کمین ونیو. کله چې شپه تیاره شوه، هغه سړی راغی د کوټې دروازه یې پرانیسته او د خرما په ټولولو یې شروع وکړه.

ابو هریره ورباندي حمله وکړه، تر ګرېوان یې ونیو او ویې ویل: تا ماته نه وویل چې بیا نه راځم.

داځل دي حتماً رسول الله صلی الله علیه وسلم ته بیایم، چې د مسلمانانو په منځ کي رسوا شې، خو هغه سړی ژبور وو، ویې کولای شوای د ابو هریره عواطف راوپاروي او ځان ورڅخه خلاص کړي.

دوهمه ورځ بیا ورته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابو هریره بندي دي څه وکړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابـو هريره وويـل: هغـه لـه خپلـې سـختي مجبـوري څخـه شـکايت کـاووا او ويـې ويـل: ډېـر اولادونـه مـي وږي دي. مـا وربانـدي رحم وکړا او خوشی مي کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغـه درتـه درواغ ويلي دي او ژر بيا هم راګرځي.

ابوهريره د دريم ځل لپاره انتظار کاوو چي هغـه بيـا راشـي، ويـې نيسـي او رسـول الله صلی الله عليـه وسـلم تـه يـې بـوزي. ناڅاپـه يـې وليـدل چـي د تېـرو شـپو پـه څېـر راغـی، د کـوټې دروازه يـې خلاصـه کـړه او پـه غـلا يـې شـروع وکـړه. دا ځـل ابـوهريره وربانـدي لويـه چيغـه وکـړه پـه هغـه يـې حملـه وکـړه، ويـې نيـو او ويـې ويـل: دا دريـم ځـل دی چي تـه وايـې: بيـا نـه راځـم، خو بيا راشې، نو ځکه يې پـه يـوه لاس تر بازو او پـه بل تر ګرېوان ونيو او پـه خپل قدرت يـې د ځان پـه لـور کش کړ. هغـه سـړي چي وليـدل دا ځـل واقعـاً کـار جـدي دی، بلـه بهانـه يـې اسـتعمال کـړه تـر څـو لـه هغـه څخـه ځـان خـلاص کـړي. هغـه پوهېـده چي ابـوهريره لـه علـم او پـوهي سـره زياتـه مينـه لـري او علمي مسـئلو تـه چي پـه هر قيمت وي غـوږ ږدي، هغـه تـه يـې وويـل: ما پرېږده، تاته بـه داسي خبري وښيم چي د هغو پـه وجه بـه الله تعالی تاته زيات اجر درکړي.

کله چي ابوهريره " خبری وښيم" جمله واورېده لاسونـه يـې شل شول او قهر يې له منځه لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه يې خوشی کړ او ويې ويل: وو ايه، چي وو ينم هغه کومي خبری دي؟ هغه کس دابو هريره په ځواب کي وويل: کله چي بستر ته دخوب کولو لپاره لاړې نو ايت کرسي وو ايه . يعني :

﴿ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾

(دالله تعالی نه سوا بل هيڅوک معبود نشته، ژوندی دی د ټولو سمبالوونکی، نه يې شي را لاندي کولی پرکالي او نه خوب ، هم د ده دي هغه چي په اسمانونو او په ځمکه کي دي، داسي څوک دی چي سفارش وکړي دهغه خواته مګر دهغه په اجازه سره، پېژني هغه، څه چي د خلکو په وړاندي دي او څه چي د هغوی نه وروسته دي او دا ټول سراسري نه شي را لاندي کولی څه ځيز لره دهغه د معلوماتو ځيني مګر څومره چي هغه يې وغواړي، ځايېدل دي دهغه په کرسي کي د ټولو اسمانونو او ځمکي، او ګران نه دي هغه ته سمبالول ددې دواړو او هم دی دی د ټولو نه زيات لويي والا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت به الله تعالی تا ته داسي ساتونکي وټاکي چي تر سهاره به هيڅ شيطان ته اجازه ورنه کړي څو تا ته نژدې شي.

پيغمبر عليه سلام په ارامي سره د هغه غوږ کي وويل: بندي دي څه کار وکړ؟

ابوهريره وويل: اې رسول الله ماته يې څو کلمې راوښودې د هغوی په بدل کي مي خوشی کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغه کوم کلمات وو؟

ابوهريره وويل: ايت کرسي يي وويله او ويې ويل چي دادي.

د لسم هجری کال په پای کي رسول الله صلی الله عليه وسلام د حج د فريضې د اداکولو لپاره له مختلفو قبيلو څخه وغوښتل چي د هغه سره ملګرتيا وکړي، مسلمانانو د هغه غوښتني ته لبيک وو ايه.

د ذی الحجې د مياشتي په پای کي چي په زرهاوو کسه مسلمانان يې تر شا ول د مکې په لوري يې حرکت وکړ.

دا تر ټولو لويه ډله وه چي ابوهريره په خپل ژوند کي ليدله او د ژوند تر ټولو مهم سفر يې بلل کيده.

په دې مبارک سفر کي هغه ډېر حيرانووکي څيزونه وليدل. له هغې جملې څخه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د خلکو عقل نه منونکې مينه او محبت او د هغوی راټوليدل د هغه د مبارک وجود په ډېوه باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د هغوی د خبرو کولو طریقه له رسول الله سره داسي وه چي دا دوستي يي تعبير کوله.

خلکو يو له بل سره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د او داسه داوبو په را اخیستلو، په خپلو سرونو او مخونو باندي په اچولو کي سیالي کوله او هغه مهال چي هغه مبارک صلی الله علیه وسلم به سر ږمنځاوو خلکو به د هغه صلی الله علیه وسلم د ویښته مبارک د تر لاسه کولو لپاره يو له بله مخکي والی کاوو.

ابوهريره د رسول الله صلی الله علیه وسلم لویه معجزه لیدلې وه، هغه دا چي د سلهاوو قبیلو زړونه چي تر پرون پوري يې يو بل وژل او د يوه او بل د وينو تږي وو، سره نژدې، يو ځای سره راټول او د هغوی په منځ کي مينه او محبت پیدا کړي.

مکې ته له رسېدلو وروسته ابوهريره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ويل يي: اې خلکو کوښښ وکړئ چي مناسک له ما څخه زده کړئ. نو ځکه ابوهريره په پوره توګه څار کاوو چي کوم خبره يا عمل ورڅخه له لاسه ونه وزي. د خلکو د زياتي ګڼي ګوڼي په منځ کي، د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مبارک وجود تر چاپېر، چي کله به ځيني خلک د يو بل په اوږو تلل څو د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبري واوري او د مبارکي څېري په لیدلو يې برکت حاصل کړي، هغه ته په نژدې کېدلو سره نیکبختي تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه کړي. ابو هريره سره له دې چې په تکليف کېده، خو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره او فعل يې له لاسه ورنکړ.

اخر هغه مبارک کاروان د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم تر څنګ د حج مناسک ادا کړل. مسلمانانو په حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم پوري اقتدا وکړه او د حج مناسک يې ورځخه زده کړل. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره په يو ځای والی نېکمرغه شول او د حج د مناسکو وروسته خپلو کورونو ته وګرځېدل.

پيغمبر عليه سلام هم له هغو کسانو سره چې له مدينې يې ورسره ملګرتيا کړې وه بېرته مدينې ته لاړ. مدينې ته له راګرځېدلو وروسته ابو هريره وليده چې په دې سفر کې يې له ايمان، يقين، محبت او فقهي څخه ډېر څه زده کړي دي. خو د پيغمبر عليه سلام يوې خبري چې د عرفې په ميدان کې يې کړې وه دی غمګين او عجيب اثر يې ورباندي پرېښود.

پيغمبر عليه سلام په عرفات کې مسلمانانو ته خطاب کړی وو: اې خلکو دا خبرې له ما څخه واورئ، ښايي راتلونکی کال مو ونه وينم.

حضرت ابو هريره به له ځانه پوښتل چې د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له دې خبري څخه څه مطلب وو؟ ايا پيغمبرعليه سلام ته الهام شوی چې د رحلت وخت يې رارسيدلی؟ او هغه امت له دې څخه وډاراوو؟ څومره لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصيبت دی که رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له دې دنيا نه لاړ شي. همدارنگه له ځان سره به يې ويل چي زما لپاره به ډومره بد وخت وي چي د هغه له صحبت او يوځای والی څخه پاتي شم. ځکه زه ډېر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره نه وم، تصميم يې ونيو چي له دې وروسته به په پوره ډول هغه صلی الله عليه وسلم ته متوجه او له هغه سره وي، يوه شېبه به هم له لاسه نه ورکوي او په ټول وجود به د رسول الله صلی الله عليه وسلم په خدمت کي وي.

سوالونه يې زيات شول، په څه باندې چي نه پوهېده له انحضرت صلی الله عليه وسلم نه به يې پوښتنه کوله او ويل به يې: ماته توصيه کوه. پيغمبر عليه سلام به هم د هغه سوالونو او غوښتنو ته ځواب وايه.

ډېر وخت تېر نه شو؛ رسول اکرم صلی لله عليه وسلم سخت ناروغ شو، نه يې شوای کولای چي مسجد ته لاړ شي او امات وکړي. د ناروغي په شپو کي چي يوه ورځ يې لږ حالت ښه وو مسجد ته لاړ. په منبر کېناست او د الله تعالی تر حمد او ثنا وروسته يې خلک نيکو کارونو ته وبلل او ويې ويل: "اې خلکو يقيناً الله تعالی له خپلو بندگانو هر يوه ته واک ورکړی دی چي له دوو لارو يوه غوره کړي يا دنيا او نعمتونه يې، يا اخرت او هغه څه چي له الله تعالی سره دي، هغه صرف هغه څه انتخاب کړي چي له الله تعالی سره دي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرو خلکو فکر وکړ چې د رسول الله هدف له نيکو او صالحو خلکو څخه يو دی، خو ابوبکر رضی الله عنه يې په هدف پوه شو چې مطلب يې خپل ځان مبارک دی، په ژړا يې شروع وکړه او ويې ويل: ځان او مال له تانه قربان کړم.

ددې حال په ليدلو د ابوهريره رضی الله عنه غم زيات شو او د ژوند روښنايي وربانديې تياره شوه، ځکه څو ورځې وې چې د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه و سلم تر څنګ ناست وو خو د هغه د ليدلو نېکمرغي يې په نصيب نشوه، اهل صفه وو تږوله ورځ د ابوبکرصديق رضی الله عنه په خبره کي فکر او خبري کولې.

ابوهريره ابی موهيبه ته چې د رسول الله له خادمانو څخه وو وويل: ايا رسول الله چې څه وويل او ابوبکر يې ځواب ورکړ، مقصد خپله انحضرت صلی الله عليه و سلم وو؟

ابوموهيبه وويل: فکر کوم همداسي ده، ځکه څو ورځې مخکې له دې چې هغه مريض شي، په داسي حال کې چې د شپې يوه برخه تېره شوې وه ماته يې وويل: اې ابوموهيبه! ماته امر شوی دی چې په اهل بقيع باندي استغفار ووايم.

زه له هغه مبارک صلی الله عليه و سلم سره لاړم، کله چې د مړيو د قبرونو په منځ کې ودرېد داسې دعا يې وکړه:

"اسلام عليکم يا اهل المقابر لحيناً لکم اصبحتم فيه مما اصبح الناس فيه، اقبلت الفتن کقطع اليل المظلم تتبع اخرها اولها الاخره شر من الاولی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : اې د قبرونو خاوندانو پر تاسو دې سلام وي، هغه څه چې په تاسو کېږي تر هغو اسانه دي چې په خلکو کېږي، فتنو د شپو د تیارو په شان یو په بل پسې هجوم راوړی دی، وروستنۍ تر پخوانیو ډېرې بدې دي.

بیا یې ماته مخ راواړاوو او ویې ویل: اې ابو موهیبه! په دنیا او هغې کې د پاته کېدلو او له هغې څخه د تللو او په جنت کې د پاته کېدلو کیلیاني ماته راکړل شوې دي، زه مختاریم چې یوه ورڅخه غوره کړم یا په دنیا کې پاته کېدل او یا د الله تعالی ملاقات ته تلل.

ما هغه مبارک ته وویل: یا رسول الله زما مور او پلار دې تر تا قربان وي، لمړی په دنیا کې پاته کېدل او بیا جنت تلل ته غوره کړه.

ان حضرت صلی الله عیله وسلم وویل: په خدای قسم چې ما د هغوی له منځ څخه د الله تعالی دیدار غوره کړی دی.

بیا یې د بقیع د اهل لپاره د بښنې غوښتنه وکړه.

د هغې ورځې له سهار څخه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ناروغي او درد شروع شو.

دې ناروغۍ د رسول الله صلی الله علیه وسلم او صحابه وو په منځ کې فاصله واچوله، نو ځکه اصحاب غمګین شول په تېره بیا اهل صفه، چې د رسول الله د دیدار ډېر غوښتونکي وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم له ناروغتیا څخه ډېر نارام شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ملاقات ډېر لېوال وو اخر يې جرات وکړ او د ملاقات اجازه يې وغوښته ، ان حضرت صلی الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه، ابوهريره داخل شو ، سلام يې واچا وو او ودرېد ، ويې ليدل چي رسول الله صلی الله عليه وسلم پروت دی، مبارک سر يې د علی بن ابی طالب په سينه کي ايښی دی او علی رضی الله عنه په خپل لاس هغه نيولی دی. کله چي ابوهريره دا حال وليد اوښکي يې رواني شوې، رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ورته په مينه ناک ډول وويل: " نژدې راشه ابوهريره. " ابوهريره ورنژدې شو تر دې چي د پښو ګوتې يې د هغه مبارک د پښو له ګوتو سره ولګېدې، بيا يې ورته وويل: کښېنه. ابوهريره کښېناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: " ابوهريره! تا ته د داسي صفتونو د درلودلو توصيه کوم چي تر څو ژوندی يې پرې يې نه ږدې. "

ابوهريره وويل: " قول در سره کوم چي تر څو ژوندی يم ورباندي به عمل کوم. "

ان حضرت صلی الله عليه وسلام وويل : " د جمعې په ورځ غسل کوه، په اول وخت کي د جمعې د لمانځه لپاره لاړ شه، همالته (مسجد کي) له ناوړه کار او بېهوده خبرو څخه ځان وساته، تاته په مياشت کي د دريو ورځو د روژې د نيولو توصيه کوم، ځکه دا کار د ټول کال د روژې د نيولو په څير

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، تاته د سهار د وو رکعتو سنت لمانځه د اداکولو وایم، هغه مه پرېږده، که څه هم ټوله شپه دې لمونځ کړی وي، ځکه په هغه کې د عفوی او ښښنې امید زیات دی."

ابو هریره وویل: ای د الله رسوله د انکتې پټې وساتم او که یې نورو ته هم ورسوم ؟

پیغمبر علیه سلام وویل: نورو ته یې هم ښکاره کړه.

ابو هریره په داسي حال کې رسول الله ته راغی چې خپلې غوښتنې یې په لا س راوړې، سترګې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دیدا رسرې شوې او نوی درس یې زده کړی وو، خو ارمان چې نه پوهېده چې دا وروستنۍ کلمې دي چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې اوري.

د یوولسم هجری کال د ربیع الاول د میاشتې په دوولسم تاریخ چې د دوشنبې ورځ وه، اهل صفه په خپل ژوند کې تر ټولو له خفه کوونکې، غم لرونکې، تریخې او ناګوارې خبرې سره مخ شول، د هغې له اورېدلو سره یې سخت ټکان وخوړ، حیران شول، هغه خبر د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات خبره وه. نړۍ یې سترګو ته توره تیاره شوه، لوی غم او پرېشانۍ په خپله غېږ کې واخستل، ډېر یې وژړل.

د ابو هریره د غم او خپګان پوښتنه مه کوه، ځکه هغه ته د خپل ځان، دنیا او هغه څه چې په دنیا کې دي د هغوی له مینځه تلل اسان وو خو نه د رسو ل الله صلی الله علیه وسلم وفات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريې ګرېوان کي کښېته کړ، هغه لويه نېکبختي له لاسه ورکړې وه، په دې لويه پرېشاني چي ټول جهان يې په غم کي کړ افسوس کاوو.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د وفات خبره لکه چي د ټولو دهستي په زړېرمه اور لګېدلى وي، په ښار کې وګرځېد، خلک په منډه مسجد ته راغلل او سره يو ځاى شول.

په هغوى حيرت او لوى غم پرېوتلى وو، ټول له دې حيرانوونکې پېښې نا ارامه وو، خو عمر رضى الله عنه له ټولو نا ارامه وو، نوځکه د خلکو په مېنځ کي ودرېد او ويې ويل: اې خلکو رسول الله نه دى وفات شوى.

بيا ابوبکر صديق رضى الله عنه راغى، د رسول الله صلى الله عليه وسلم څېرې ته يې وکتل، باوريې وشو چي رسول اکرم صلى الله عليه وسلم له دې فاني دنيا سره مخه ښه کړې ده، مبارکه څېره يې ښکل کړه او ويې ويل: پلار او مور مي دې تر تا قربان وي، ښه ژوند دې وکړ او ښه وفات شوې.

بيا هغو خلکو ته چي په جومات کي راټول شوي وو ورغى، د الله له حمد او ثنا وروسته يې وويل: الله تعالى په قران کريم کي فرمايلي دي:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ ال عمران : ۱۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او محمد خو یو رسول دی، تېر شوو د ده نه وړاندي ډېر رسولان. که دی مړ شو او یا ووژلی شو نو تاسو به واوړئ مخ په شا او څوک چي مخ په شا واوړېدل نو هیچېري به وران نه کړي دالله هیڅ څیز او الله به ثواب ورکوي شکرګزارانو ته.

ددې دوو ایاتو له تلاوت وروسته یې هغوی ته وویل: هر څوک چي د خدای عبادت کوي، پوه دي شي چي خدای ژوندی دی او هر څوک چي د محمد عبادت کوي پوه دي شي چي هغه وفات شوی دی.

د ابوبکر صدیق رضی الله عنه د ې خبرو د خلکو حیرانتیا له مېنځه یوړه، د عقل سترګي یې روښانه کړې، ددې لوی مصیبت حقیقت یې درک کړ او پوه شول چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی دی.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په رحلت سره د هغه صلی الله علیه وسلم او ابوهریره څلور کلن یو ځای والی پای ته ورسېد، د هغو مشکلاتو سره سره چي مخکي یې یادونه وشوه هغه څلور کلونه د ابوهریره د ژوند تر ټولو غوره کلونه وو. هغه په دې کلونو کي ډېر او ګټور علم تر لاسه کړی وو او خپل ژوند یې داسي رسول ته وقف کړی وو چي د علم او پوهي غوښتونکی وو.

پیغمبر علیه سلام، ابوهریره د تر ټولو غوره شاګرد او د هغوی د تر ټولو پوه په عنوان له علم سره په علاقه او توجه پېژاند او په هغه یې مهرباني کوله، له هغه سره یې مینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلوده او ورته يې دعا کوله. حتی هغه ته يې په خصوصي ډول علوم ورښودل، له دې لارې د ابوهريره په ياد او د علومو په زده کړه کي لوی توفيق په برخه شو چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د رسالت له ښو څخه يوه ښکاره نښه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بحرین امیر

د حضرت محمد صلی الله عیله وسلم له رحلت وروسته، صحابه کرام د ارتداد له مسئلې سره چې د عربو د شبه جزیرې په ډېرو سیمو کې یې سر پورته کړ او له هغو عربي قبائلو سره مخ شول چې د زکات له ورکولو یې منع وکړه.

صحابه کرام له مرتدینو سره په جنګ کې ښکېل او په لوی مصیبت واوښتل، زیات شمېر صحابه رضي الله عنهم په همدغو جنګونو کې چې وروسته منځ ته راغلل شهیدان شول. په پایله کې مسلمانان کامیاب، مرتدین مات او خلک یو ځل بیا د اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

غېږ ته راوګرځېدل. ابوهريره رضی الله عنه ددې حوادثو شاهد او پکې يې برخه درلوده.

ابوهريره رضی الله عنه له مرتدينو سره په جنګ کې د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه ټينګ او نه بدلېدونکی دريځ وليد او پوه شو چي يو شمېر اصحاب د اسامه د لښکر په لېږلو کي مخالفت کوي، نظريې دادی چي دا لښکر بايد حرکت ونکړي او د زکات له نه ورکوونکو سره ونه جنګېږي. ابوبکر صديق رضی الله عنه د هغوی په وړاندي ټينګ حالت او نه بدلېدونکی دريځ ونيو.

ابوهريره رضی الله عنه د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه له اوسپنيز عزم، بې سياله قهرماني، ثبات، يقين او د زړه له اطمينان څخه حيران شو، ځکه ابوبکر صديق رضی الله عنه داسي خبري وکړې چي تاريخ په زرينو کرښو کي ځای کړې، هغه وويل: هغه لښکر چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د جنګ لپاره لېږلی دی، زه څنګه کولای شم راويې ګرځوم؟ که داسي جرئت وکړم، په حقيقت کي به مي په خطرناک کار کي لاس وهلی وي! په هغه ذات قسم چي زما روح يې په لاس کي دی، که ټول عربان زما په وړاندي ودرېږي، د هغه لښکر تر راګرځولو راته غوره ده چي د حرکت امر يې رسو ل الله صلی الله عليه وسلم صادر کړی دی. قسم په الله، له هغو کسانو سره چي د لمانځه او زکات تر منځ په فرق باندي قايل شوي دي وجنګېږم، تر څو چي د اوښ هغه پړی چي رسول الله ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوو ، ماته رانکړي، له هغوی سره به مبازره وکړم، سره له دې چې د وحي راتګ بند شوی او د خدای دين پوره شوی زه څرنګه کولای شم ژوندی واوسم او ووينم چې د الله دين ته تاوان رسېږي!؟ د مرتدينو له ماتي وروسته ټولو اصحابو د ابوبکر صديق رضی الله عنه په لوړوالي اعتراف وکړ.

ابوهريره د ابوبکر صديق رضی الله عنه ټينګوالی هيڅکله هير نه کړ او هغه يې خپلو شاګردانو او نورو خلکو ته وايه.

يوه ورځ چې د ارتداد ورځي يې په زړه شوې، ملګرو ته يې داسي وويل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته که ابوبکر خليفه شوی نه وای، نو دين به له منځه تللی وو او د الله تعالی عبادت به په دې خاوره کي نه کېده. دا قسم يې څو ځله تکرار کړ، ورپسې يې وويل: رسول الله صلی الله عليه وسلم، اسامه له اووه سوه لښکر سره د شام په لور له روميانو سره جګړې ته ولېږه، کله چې هغه او لښکر يې ذی خشب ته ورسېدل ، حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم وفات شو ، د مدينې د شاوخوا خلک ددې خبرې له اورېدلو وروسته مرتد شول. د پيغمبر عليه سلام اصحاب ابوبکر رضی الله عنه ته ورغلل او ويې ويل: د مدينې د شاوخوا اعراب مرتد شوی دي، د اسامه لښکر را وګرځوه چې له مرتدينو سره وجنګېږي او د روم له سفر نه يې مخ راواړوه.

ابوبکر وويل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، هغه لښکر چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د روميانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور لېږلى دى، را وبه يې نه ګرځوم او هغه ډله چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په لاس تړل شوې ده، جدا به يې نه کړم. بيا يې امر وکړ چې د اسامه لښکر دې د روم په لور خپل سفر ته ادامه ورکړي، هيڅ قبيله نه وه مګر دا چې غوښتل يې چې مرتد شي. له دې سره به يې يو بل ته ويل: که دې مسلمانانو قدرت نه درلوداى، نه يې شواى کولاى چې د روم په لور په دومره عظمت سره لښکر وليږي، موږ صبر کوو چې هغوى له روميانو سره وجنګيږى، بيا د هغوى په وړاندې خپل تصميم نيسو.

د اسامه لښکر د روم په لور لاړ، له هغوى سره يې جنګ وکړ او د هغوى له ماتې او ورک کولو ورسته بېرته خپل هيواد ته روغ رمټ راغى.

د عربو مختلفې قبيلې د دې مېړانې او استقامت په ليدلو سره مجبور شول چې په اسلام ثابت پاتې شي، له هغې جملې څخه چې مرتد شوي وو د بحرين خلک وو، ځکه د هغوى صالح پاچا منذر بن ساوى د رسول الله صلى الله عليه وسلم له رحلت لږ مخکې له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې وې.

المنذر بن النعمان بن المنذر په الغرور ملقب د هغه په ځاى کښېناست، د هغه ځاى خلک يې ارتداد ته وهڅول، خلک مرتد شول او د خپلې خبرې د روغوالى لپاره يې دا سې دليل وايه چې که محمد پيغمبر واى نه به وفات کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جواثی په نوم يو کليوال ځوان د هغوی له منځ څخه پورته شو او د يوه بل شريف او لوی شخص امجارود بن المعلی په همت چې په اسلام پاتـه وو خلکو تـه په خطاب کي داسي وويل: "اي د عبدالقيس ډلې، زه له تاسو نه سوال کوم کـه پـري پـوه واست جـواب راتـه ووايـاست او کـه نـه واست ورباندي پوه نو حد اقل چوپ کښېنئ او زما خبري ومنئ."

ورته ويې ويل: پوښتنه وکړه.

هغه وويل: ايا الله تعالی له رسول الله مخکي نور رسولان نه وو رالېږلي ؟

هغوی وويل: هو.

ده ورته وويل: تاسو هغه ليدلي او که يې يوازي له وجود څخه خبر شوي ياست؟

دوی ځواب ورکړ: هغه مونه دي ليدلي، يوازي د هغوی له راتګ څخه خبر شوی يو.

ده ورته وويل: هغه پيغمبران چېرته لاړل؟

دوی وويل: هغه مړه شوي دي.

ده ورته وويل: محمد هم د هغوی په څېر يو پيغمبر وو او اخر وفات شو، زه شاهدي ورکوم چي له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی.

دا وخت ټولو خلکو په يوه غږ وويل: موږ هم شاهدي وايو چي له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی او اې ځوانه ته زموږ تر ټولو غوره او لوړ شخص يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې ترتیب مسلمانان په اسلام ټینګ و درېدل او د مرتدینو محاصرې یې وزغملې.

حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه علاء بن حضرمی د بحرین حاکم وټاکه، هغه ته یې وویل چې د هغه ځای له مرتدینو سره وجنګېږه، ابوهریره رضی الله عنه هم له هغه سره ملګری وو.

علاء د مسلمانانو د سپاره نظام له شپاړس تنو سره له مدینې څخه د بحرین په لور مخه کړه.

په لار کې یې له مسلمانانو وغوښتل چې د هغه سره مرسته وکړي او ورسره یو ځای لاړ شي. یو شمېر یې غږ ته لبیک وو ایه او له هغه سره د بحرین په لور روان شول. علاء بحرین ته له رسېدلو وروسته له مرتدینو سره جنګ وکړ. الله تعالی هغه په مرتدینو باندې کامیاب او لوی موفقیت یې په برخه شو، یو ځل بیا د بحرین خلک د اسلام په غېږ کې ولوېدل. ابوهریره په هغه جنګ کې ډېره مېړانه وښوده، همدارنګه د غیبي مرستو لیدلو یې یقین نور هم پوخ کړ.

علاء متقي او پرهېزګار سړی وو، څرنګه چې ابوهریره لیده چې دعا یې قبلېږي او الله تعالي ورسره مرسته کوي نو ځکه نور هم ورباندې ګران شو.

ابوهریره وایي: موږ له علاء سره یو ې وچې او بې کښته ځمکې ته لاړو، هلته مو اوبه ختمې شوې، خپل مشکل مو علاء ته وو ایه، هغه وویل: دوه رکعته لمونځ وکړئ، بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا وکړه. ناڅاپه یوه وریځ راښکاره شوه او باران واورېد. ټولو اوبه وڅښلې او لوښي مو له اوبو څخه ډک کړل، کله چې د سمندر غاړې ته ورسېدو ویې ویل: د الله په نوم سمندر ته داخل شئ. ټول د الله په نامه دریاب ته داخل شول او له هغه څخه تېر شوو، په الله قسم اوبو حتی زموږ د اوښانو پښې خیشتې نه کړې، خلک د مسلمانانو له دې کار څخه حیران شول او هرځای به پرې غږېدل، تر دې چې له دې امله یو مسیحي راهب د مسلمانانو سیمې ته راغی او د اسلام په مبارک دین مشرف شو.

ابوهریره وایي: هغه ته مې وویل، ستا د اسلام راوړلو باعث څه شی شو؟

راهب وویل: دهغو نښانو په خاطر چې ومې لیدې، یقین مې حاصل شو چې حق له تاسو سره دی او وډارېدم چې که له اسلام څخه مخ واړوم، هسې نه الله تعالی مې څېره مسخه کړي، نو ځکه مسلمان شوم.

ابوهریره د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د خلافت په مهال په بحرین کې له علاء سره ژوند کاوو، د خلکو لپاره یې اذان کاوو، هغوی ته یې قران کریم ورزده کاوو، د اسلام احکام یې ورته بیانول. په دغو شپو کې یې ناڅاپه د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د وفات خبر تر غوږ شو. دې خبرې هغه ته ټکان ورکړ او ډېر ور څخه متاثر شو. ځکه د حضرت ابوبکر صدیق د خلافت زیات وخت نه وو تېر شوی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په داسي حال کي چي د اسلام پايو ته يې چي د مرتدينو د قيام په اثر يوه اندازه لړزېدلي وې، استحکام ورکړ، د دې فاني دنيا څخه لاړ او د خلافت امانت يې د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په غاړه واچاوو.

حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو د غوره خليفه لپاره بهترين ځای ناستی وو.

ابو هريره د حضرت عمر له خلافت څخه زيات خوښ شو، ځکه هغه يې له حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه وروسته د خلافت لپاره تر ټولو غوره باله، نو يې په دې اړه د بحرين خلکو ته وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه واورېدل چي ويل يې: ابوبکر ښه سړی دی، عمر ښه سړی دی.

همدارنګه له هغه مي واورېدل چي ويې ويل: الله تعالی د عمر په ژبه او زړه باندي حق جاری کړی دی.

څه وخت نه وو تېر شوی چي د حضرت عمر رضی الله عنه ليک علاء بن حضرمی ته ورسېد، په هغه ليک کي علاء ته امر شوی وو چي بصرې ته لاړ شي، د هغه ځای حاکميت په غاړه واخلي، په ليک کي ليکل شوي وو چي د عتبه بن غزوان کار مي تا ته وسپاره او پوه شه چي ته د مهاجرينو په هغو خلکو مقدم کېږې چي د الله تعالی لطف د هغوی په حال تر ټولو مخکي شوی دی. هغه مي په دې خاطر نه دی ايسته کړی چي ور سړی نه وو بلکي ګمان مي وکړ چي ستا ورتيا تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه زیاته ده. نو د هغه حق وپیژنه او احترام ورته ولره. له تا مخکې مې دا مسؤلیت د بل چا په غاړه واچاوو، خو متاسفانه مخکې له دې چې بصرې ته لاړ شي، له دې دنیا نه يې رحلت وکړ. که الله تعالی وغواړي چې ته دا مسؤلیت په غاړه واخلې او عتبه همدا سې پاته شي نو هر څه چې خدای تعالی وغواړی عملي به شي. په هر حال کې حکم د الله تعالی له لوري دی، د هر څه چې الله اراده وکړي کیږي.

علاء د بصرې په لور حرکت وکړ، ابوهريره او نور ملګري چې له مدینې ورسره ملګري وو، له ځان سره یې ملګري کړل، خو د الله تعالی رضا داسې وه چې هغه هم د لارې په منځ کې رحلت وکړ، ملګري یې له دې پېښې سخت غمګین شول.

ابوهريره وایي: موږ په داسې ځای کې وو چې هلته او به نه وې. الله تعالی وریځ راوسته او باران ووریده. موږ د علاء جنازې ته د باران په اوبو غسل ورکړ او هغه مو په داسې قبر کې چې په خپلو تورو مو کښلی او د لحد د رلودونکي وو خښ کړ او خپلې لارته موادامه ورکړه.

دومره لار مو لا نه وه وهلې چې د هغې سیمې له یوه کس سره مخ شوو او کیسه مو ورته وکړه، هغه وویل: دا ځمکه مړي بېرته راباسي، ښه داده چې د علاء جسد راوباسئ او څو میله لیرې یې خښ کړئ، تر څو د درندګانو له خطر او د هغه د له منځه وړلو مخه ونیول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتفاق سره ددې کار د سرته رسولو لپاره هغه ځای ته وګرځېدو خو هغه ځای ته له رسيدلو وروسته مو په حيرانوونکې ډول د هغه جنازه هملته پيدا نکړه. يوازې هلته مو يو نور وليد چې ځلېده، نو ځکه مو دوباره د هغه په قبر خاوره واچوله او يقين مو وکړ چې د هغه جنازه الله تعالی ساتلې ده.

د بصرې سفر د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د علاء په نشتوالي کې ډېر ګران وو. بېرته بحرين ته لاړ او په خپل پخواني کار ولګېد. له هغه وروسته عمر رضی الله عنه ورته ليک وليکه او له ابوهريره يې وغوښتل چې د هغه ځای د خلکو امامت په غاړه واخلي او د هغوی په اختلافاتو کې منځګړيتوب وکړي. د بحرين نوی امير قدامه بن مظعون نومېده، چې د حضرت عمر له لوري د هغه ځای د خلکو لپاره غوره شوی وو. په هغه باندې ابوهريره ګران وو، په کارونو کې يې ورسره مشوره کوله او د هغه له علم، پوهې او پرهيزګارۍ يې ګټه اخيسته. خو ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ښار مينه درلوده. څرنګه چې ډېر وخت تري لرې شوی وو، نو ځکه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د مبارکې حجرې مخ ته د درېدلو ليوال وو. همدارنګه د خپلې مور د ليدلو هيله يې هم درلوده چې په مدينه کې يې يوازې پرې ايښې وه. له دې امله يې د بحرين له

(c) ketabton.com: The Digital Library

امير څخه اجازه وغوښته، دمدينې په لور لاړ څو خپلې هيلې ته ورسيږي او خپله اړتيا پوره کړي.

د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په وړاندې ودرېد او د بحرين د وضعيت حال يې ورکړ، د خپل راتګ موخه يې ورته وويله، له هغه يې وغوښتل چې ده ته په مدينه کې د پاته کېدلو اجازه ورکړي او بېرته بحرين ته لاړ نه شي. عمر فاروق رضی الله عنه ومنله او اجازه يې ورکړه چې په مدينه کې پاتې شي.

ابوهريره ډېر خوښ وو چې يوځل يې بيا د رسول الله په ښار کې داوسېدلو چانس لاس ته ورغی. ځکه هغه له يمن څخه دې مقدس ښار ته هجرت کړی وو څو په دې ښکلي او پاک ښار کې ژوند وکړي. له هغه وروسته چې به له مدينې لرې کېده پرېشانه کېده به او د ويرې احساس به يې کاوو، ځکه هغه خپله خوشحالي يوازې په مدينه کې پيدا کړې وه. ابوهريره رضی الله عنه په صفه کې خپل پخوانی ځای پرېښود او د اوسېدلو لپاره يې نوې ځای غوره کړ، ځکه هلته صفه اوس نه وه او اهل صفه چې زړونه يې په رسول الله صلی الله عليه وسلم راټول وو، سره وشيندل شول، په بېلابېلو ښارونو کې تيت، په جهاد او د اسلام د مبارک دين په خپرولو بوخت وو.

د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د صفې د ښکلو او غم لرونکو خاطراتو پرته بل څه پاتې نه وو. يوازيني څيز چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې خوشحاله ساتلی وو د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارکه روضه وه، چې هره ورځ به یې سترګې پرې لګېدې. هغه ټول لمونځونه د امیر المؤمنین عمر بن الخطاب تر شا کول او هیڅ لمونځ یې له لاسه نه ورکاوو. همېشه به د هغه په مجلس کې لیدل کېده، خبرو ته به یې غوږ نیو او مشورې به یې ورکولې. حضرت عمر رضی الله عنه هم د حضرت ابوهریره د زیاتې پوهې او علم له امله ورته احترام درلود.

د حضرت عمر فاروق د خلافت په مهال ډېر ځایونه فتح او د اسلام تر بیرغ لاندې ځمکه ډېره پراخه شوه، هره ورځ د هغو کسانو شمېر زیاتېده چې په اسلام به مشرف کېدل. نو ځکه عمر رضی الله عنه اماتندارو حاکمانو او پوهانو ته ضرورت درلود، چې وکولای شي مختلفې سیمې اداره کړي. د دې موخې لپاره یې چې په کومو خلکو باور درلود، راویې غوښتل او ورته ویې ویل: زه له تاسو هیله لرم چې د اسلامي قلمرو په اداره کولو کې راسره مرسته وکړئ او که تاسو له ماسره مرسته نه کوئ، نو څوک به له ما سره مرسته وکړي.

هغوی د امیر المؤمنین په ځواب کې وویل: موږ ستا فرمانبرداریو. تر ټولو وړاندې عمر رضی الله عنه ابوهریره ته متوجه شو او ورته ویې ویل: اې ابوهریره ته بحرین ته لاړ شه او سږکال مهاجر واوسه.

بیا یې نورو ته مخ واړاوو او د یوه ښار لپاره یې غوره کړل، هغوی ته یې خپل امر ووایه او نصیحت یې ورته وکړ. امر یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتـه وكـړ چې څـومره ژر كېږي تعين شـوي ځايونو تـه ځـان ورسوي او د مسلمانانو امور په خپل لاس كي واخلي.

ابـوهريره پـه غـاړه وراچول شـوي مسـؤليت نـارام كړ ځكـه هغه غوښتل چي په مدينه كي پاتـه شي او پاتي علم د رسول اكرم صلى الله عليه وسلم له صحابه وو زده كړي، بيا ځان لـه نـورو ټولـو قيـدونو خـلاص او يـوازي د خلكـو پـه تعليـم كـي مشغول شي. غوښتل يې چي حضرت عمر رضی الله عنه تـه وو ايي څو دا مسؤليت يې له غاړي واړوي، خو ډاريده هسـي نه دا كار د هغه د ځوريدلو سبب شي.

سره له دي چي له دي پيشنهاد څخه خوښ نه وو خو بې د ې يې كو مه چاره نه درلوده، ځكه چي لـه پيغمبر عليـه سلام سره يې بيعت كړی وو چي پـه اسـاني او سـختي كـي بـه د هغـه څـه اطاعت كوي چي وايي وري. له دې امله يو ځل بيا بحرين تـه لاړ او د هغه ځای د خلكو د پـه زړه پوري ښه راغلاست سره مخ شـو. ځكـه د بحرين خلكـو هغـه وړانـدي لا پيژانـد، د هغـه د نيكې رويې، زياتي پـوهي او علـم لـه امله وربانـدي ګـران وو. ابو هريره د هغه ځای د امير په صفت هلتـه ژوند كـاوو او د هغـه ځای سرحدات يې د دښمنانو له لاس وهني وساتل.

پـه لمانځـه كـي امـام وو، د هغـوی پـه اختلافـاتو كـي يـې منځګړيتـوب كـاوو، اسلام يې ور زده كـاوو اوپـه نيكـه رويـه كولو يې د خلكو پـه زړونـو كـي ځـای ونيـو. هميشـه بـه لـه عمر رضـی الله عنـه سـره پـه اړيكـه كـي وو، لـه هغـه بـه يـې پـه هغـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

امورو کي پوښتنه کوله چي ده به فتوا پکي ورکوله، څو په دې اړه د هغه په رايه او نظر وپوهېږي.

ځکه ډاربده چي هسي نه خلک د دې صحنې په ليدلو د خپلو حاکمانو بې احترامي وکړي.

له يو څه وخت وروسته حضرت عمر ته خبر ورسېد چي ابوهريره د ډېري شتمني څښتن شوی دی. عمر رضی الله عنه هغه ته پيغام واستاوه او ځان ته يې وروغوښت.

ابوهريره مدينې ته راغی په داسي حال کي چي شل زره درهم يې له ځان سره درلودل، عمر رضی الله عنه ورته وويل: په چا دي ظلم کړی دی؟ ابوهريره وويل: نه. عمر رضی الله عنه وويل: څومره پيسې دي له ځان سره راوړي دي؟ ويې ويل: شل زره درهم. عمر رضی الله عنه وويل: دا پيسې دي له کومې لاري لاس ته راوړې؟ هغه وويل: تجارت مي وکړ. عمر رضی الله عنه وويل: خپله لومړنۍ سرمايه له هغوی څخه در واخله او پاته پيسې بيت المال ته وسپاره.

ابوهريره د امير المؤمنين له دې امر څخه ډېر غمگين شو، ځکه هغه پيسې يې له مشروع لاري او په ډېر تکليف سره لاس ته راوړې وې، نو ځکه يې له عمر رضی الله عنه سره بحث وکړ، عمر رضی الله عنه ته قهر ورغی او بيا يې ورته وويل: دا مال دي له کومه لاس ته راوړی دی؟

ابوهريره وويل: هلته چي لاړم، اس مي واخيست، هغه مي وساته، الله تعالی رحم راباندي وکړ، هغه يو په بل پسي نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزېږول او ما دهغوی له خرڅ څخه دا پیسې په لاس راوړې دي.

دې ځواب عمر رضی الله عنه قانع نه کړ، سرمایه یې ترې جدا کړه او پاته پیسې یې بیت المال ته وسپارلې.

ابو هریره پرېشانه خپلې مور ته ورغی او هغه یې له هغه څه څخه خبره کړه چې وربانـدې تېر شوي وو. مور یې وویـل: خـدای تعـالی دې عمـر رضـی الله عنـه وبښـي. دې خبـري ابو هریره حیران کړ. د هغې ورځې د سهار د لمانځه ورسته یې عمر رضی الله عنه ته داسې دعا وکړه: یا الله!! امیر المؤمنین وبښه. څرنګه چې ابو هریره ولیدل چې عمر رضی الله عنه له خپلو ټولو حاکمانو سره همداسې رویه کوي، یوازې دی نه دی چې پیسې یې ترې واخستې او بیت المال ته یې ورکړې. ځان یې دلاسا کاوو. دا د عمر رضی الله تعالی عنه سیاست وو چې د احتیـاط پـه پوړونـو یـې ځـای درلـود او د امیرانـو مالونه به یې له دې وېرې له هغوی څخه اخیستل چې هسې نه د حرمت شک پکې موجود وي او هغوی تـه بـه یـې غـوره څیز ورکاوو چې د هغوی د تسکین سبب شي.

ابو هریره رضی الله عنه له دې څخه د خوښې احساس کاوو چې مدینې ته راغلی دی او تصمیم یې ونیو چې په مدینه کې پاتې او په پوره ډول په تعلیم او تعلم مصروف شي، خو لـه یـو څـه وخـت ورسـته بیـا حضـرت عمـر رضـی الله تعـالی عنـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همكاري ته وباله. ابو هريره حيران شو او په مختلفو بهانو يې ځان د مسؤليت څخه خلاصاوو.

امير المؤمنين هم مجبور شو او د هغه عذر يې ومانه. ابو هريره وايي: له هغه وروسته عمر رضی الله عنه راته څو ځله وويل چي زما سره همكاري نه كوې؟ ما ورته وويل چي نه.

هغه راته وويل: له تا څخه غوره شخص وو، مسؤليت يې منلی او كار يې كړی دی، هغه حضرت يوسف عليه سلام وو.

ورته ومي ويل: يوسف عليه سلام پيغمبر او د پيغمبر زوی وو. خو زه د عادي مېرمني زوی يم او له څو شيانو څخه په وېره كي يم، يعني ډارېږم چي هسي نه په ناپوهي كي څه ووايم، بې صبره حكم وكړم او ډارېږم چي په شامي بار كېښنښودل شي او په ښكنځلو مي عزت له مينځه لاړ شي او مال مي له لاسه ووزي.

ابو هريره رضی الله عنه په دې ماهرانه عذرونو په ښارونو كي له كار كولو څخه ځان وژغوره، له ټولو شيانو يې لاس واخيست، څو د مسلمانانو معلم شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکی صحابي

ابـوهريره د پيغمبـر اکـرم صـلی الله عليـه وسـلم لـه رحلـت وروسته، نژدې پنځوس کاله ژوند وکړ. په دې موده کې يې کار يوازې د خلکو تعليم او په ديني مسائلو د هغوی خبرول ؤ.

هغه حديثونه چې په خپله يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي وو يا يې د هغه د حيات په مهال له صحابه کرامو رضی الله عنهم څخه اورېدلي وو او يا هم د هغه مبارک د وفات وروسته يې له صحابه وو څخه زده کړي وو، خلکو ته به يې ورزده کول، بل هيڅ کار ته يې تر دې کار ترجيح نه ورکوله او په ريښتيا چې هغه ښوونکی صحابي وو. په حقيقت کې هغه د مسلمانانو دوو نسلونو يعنې صحابه وو او تابعينو ته علم ورو ښود. د لومړۍ پيړۍ د دوهمې نيمايي اسلام امامان د هغه شاګردان وو، په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرببره په زرهاوو عامو خلکو ورڅخه نبوي حديثونه زده کړل. ابو هريره رضی الله عنه له راشده خلفاوو نه زيات د حضرت معاويه هم مهاله وو، زياتو اسلامي ښارونو ته يې سفرونه وکړل، مهم اسلامي مرکزونه يې وليدل خو اصلي مېنه يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ښار يعني مدينه وه. مدينه هغه ښار وو چي ابو هريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو او له هجرت وروسته تر څو چي له دې نړۍ څخه يې رحلت کاوو، دخپل عمر زياته برخه يې په همدې ښار کي تېره کړه.

د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کي چي په مدينه کي مېشت شو، ډېر وخت به يې خلکو ته حديثونه بيانول، له هرې موقع به يې استفاده کوله او ويل به يې: له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه مي واورېدل چي ويل يې؛ يا رسول الله وفرمايل او يا يې داسي حديث يې ماته وو ايه.

حضرت عمر رضی الله عنه چي به ليدل ابو هريره رضی الله عنه په دې کار عادت شوی او ډېر وخت خلکو ته حديثونه وايي، ورته ويې ويل: لږ حديثونه نقل کوه. خو ابو هريره رضی الله عنه نه شوای کولای چي غلی کښېني، ځکه هغه فکر کاوو، هغه پوهه چي يې زده کړې ده، يو امانت دی چي خلکو ته يې رسول واجب دي، باور يې درلود چي هر څوک له ديني امورو څخه څه زده کړه ولري په هغه فرض دی چي هغه نورو ته وښيي. نو ځکه څنګه چي يې عادت وو همداسي يې د حديثونو د ويلو لړۍ جاري وساتله، عمر رضی الله عنه څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځله له دې کار څخه را منع کړ خو هغه توجه نه ورته کوله. اخر عمر رضی الله عنه قهرجن شو او هغه يې سخت ملامت کړ او ويې ويل: که د حديثونو روايت کول پرېنږدې، خپل ځای (دوس) ته به دې واستوم.

له هغې نېټې ورسته ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم کم حديثونه بيانول. يو څه وخت په دې حال تېر شو، البته عمر رضی الله عنه غوښتل چې ابوهريره وپوهوی چې که محدث په اشتباه، دروغو او يا قصد سره حديث رسول الله صلی الله عليه وسلم ته منسوب کړي، په اخرت کي به يې پايله خرابه وي او هسي نه هغه (ابوهريره رضی الله عنه) ګناهکار او په اخرت کي د سزا وړ وګرځي، هغه يې د زياتو حديثونو له روايت کولو څخه منع کاوو، نو ځکه يې ابوهريره خپل ځان ته وباله او ورته ويې ويل: اې ابوهريره رضی الله عنه! هغه ورځ چې زه له رسول الله صلی الله عليه سلم سره د پلانـي په کـور کـي وم، تـه هلتـه وې؟ ابوهريره رضی الله عنه وويل: "هو او پوهېږم چي ولي له مانه په دې اړه پوښته کوې."

رسول الله صلی الله عليه وسلم په هغه ورځ وفرمايل: هر څوک چي قصداً دروا غ ماته منسوب کړي، خپل د استوګني ځاي يې د دوږخ په اور کي تيار کړ."

حضرت عمر رضی الله عنه د دې جملې له اورېدلو تعجب وکړ او حيران شو، د ابوهريره رضی الله عنه په قوي حافظه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديني ساتنه يې باور راغی او هغه ته يې وويل: اوس لاړ شه او حديث بيان کړه.

څرنګه چي عمر رضی الله عنه په مختلفو مناسبتونو کي ليدل چي ابوهريره له نورو څخه په ښه ډول احاديث ياد کړي دي نو اعتبار به يې ورباندي زياتېده.

يوه ورځ حسان بن ثابت په مسجد کي شعر وايه، عمر رضی الله عنه د هغه له څنګه تېر او په قهر جن ډول يې ورته وکتل. حسان وويل: ما مخکي هم د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وړاندي شعر زمزمه کړی دی. خو رسول الله صلی الله عليه وسلم له ما سره داسي رويه نه ده کړې؟ بيا يې مخ ابوهريره رضی الله عنه ته کړ او ويې ويل: تا ته دي په خدای قسم وي چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دي نه وا اورېدل چي ويې ويل: زما له لوري جواب ورکړه او يا الهي د هغه مرسته په روح القدس سره وکړه.

ابوهريره رضی الله عنه وويل: هو.

د ابوهريره رضی الله عنه د شهادت د اورېدلو وروسته، عمر رضی الله عنه د هغه د قبلولو پرته بله لار نه درلوده.

يوه ورځ يوه مېرمن چي خالونه يې وهل د حضرت عمر رضی الله عنه حضور ته راوستل شوه. عمر رضی الله عنه پورته او ويې ويل: تاسو ته دي په خدای قسم وي، له تاسو نه چا د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه د خال وهلو په اړه کومه خبره اورېدلې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول غلي شول. ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو او ويي ويل: اې اميرالمؤمنين! ما له رسول الله څخه واورېدل چي ويې ويل: مه خالونه وهئ او مه چاته اجازه ورکوئ چي ستا سو پر بدن خالونه ووهي.

يوه بله حادثه کي چي حضرت عمر رضی الله عنه له نورو اصحابو سره يوځای د عمرې د ادا کولو لپاره د مکې په لور روان وو. په لار کي تېز باد شروع شو. عمر رضی الله عنه خپلو ځنګلورو ته وويل: له تاسو څخه کوم يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د باد په باره کي حديث اورېدلی دی؟ چا جواب ورنکړ. ابوهريره رضی الله عنه خبر شو چي حضرت عمر رضی الله عنه دا ډول سوال کړی دی، د خپلي سورلي چټکتيا يې زياته کړه چي کله حضرت عمر رضی الله عنه ته ورسېد ويې ويل: " اې امير المؤمنين وامي وريدل چي د باد په اړه مو حديث غوښتی دی. ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې فرمايل: باد او نسيم الهی امر دی ، کله د رحمت او کله د عذاب په صورت چلېږي. کله چي باد چلېږي ښکنځل مه ورته کوئ، بلکي له الله تعالی نه يې خير وغواړئ او د هغه له شر څخه په الله پناه وغواړئ."

له تعلم سره د ابوهريره مينه تر تعليم کولو کمه نه وه. هغه همېشه له خلفای راشدينو او نورو لويو اصحابو سره کېناست، په هغو احاديثو چي نه پوهېده له هغوی يې اورېدل، هغه يې زده کول ، حتی له کوچنی صحابی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسامه بن زيد او عايشې رضی الله عنها نه يې هم علم زده کاوو. هغه قران کريم چې يې د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په ژوند کې نه وو ياد کړی، له نورو اصحابو په ځانګړي ډول له لوی عالم ابی بن کعب څخه يې تر لاسه کاوو او د قران کريم هغه برخه چې يې ياده وه هغه ته تېرولـه او د هغوی صحيح قرائت يې له هغه څخه زده کاوو. له هغه وروسته به يې خپلو شاګردانو ته دوباره وايه.

متاسفانه هغه مهال، حضرت عمر فاروق رضی الله عنه د محراب لمړني شهيد له دې فاني نړۍ سره خدای پاماني وکړه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په روضه مبارکه کې د هغه مبارک د مرقد تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

ابوهريره رضی الله عنه دې پېښې سخت نارامه کړ. ليدلي يې وو چې حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو او اسلام خير غوښتونکی وو، شپه او ورځ يې د دين د اقتدار او عزت او د مسلمانانو د خدمت لپاره هڅه کوله.

له عمر رضی الله عنه وروسته مسلمانانو له عثمان رضی الله عنه سره بيعت وکړ او د خلافت دروند مسؤليت يې د هغه په غاړه واچاوو.

د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال اسلامي قلمرو زيات شو، خلکو د هغه د خلافت په سيوري کې په ارام او ډاډ سره ژوند کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه چي د حديثونو د بيانولو په اړه کوم مشکل د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کي درلود، د نوي خليفه په دوره کي يې نه احساساوو.

عثمان رضی الله عنه وليدل چي د مسلمانانو په مېنځ کي نوی نسل غورېدلی، نوي امتونه مسلمان شوي، داخلک داسي عقل ته ضرورت لري چي وکولای شي د دين احکام ورته وښيي او د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم مبارک احاديث ورته ورسوي.

عثمان رضی الله عنه په احاديثو باندي د ابوهريره رضی الله عنه له پوره تسلط او د هغه له قوي حافظې څخه خبر وو. نو ځکه يې هغه ته زمينه برابره کړه او هغه ته يې فرصت ورکړ چي په خپل زړه د حديثونو په روايت کولو شروع وکړي.

ابوهريره رضی الله عنه چي د داسي موقع په انتظار کي وو، ولاړ شو او خلکو ته يې زيات احاديث بيانول شروع کړل، د پيغمبر صلی الله عليه وسلم سنتونه چي يې څنګه ليدلي او اورېدلي وو په هماغه ډول يې خلکو ته بيانول، هغه ښوونکي پيښې چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کي تر سره شوې وې داسي به يې خلکو ته وړاندي کولې ته وا اوس هغه صحنه د دوی په وړاندي ده او دی د هغې په ليدلو سره خلکو ته خبري کوي، هغه خلکو ته قران کريم وايه او د تفسير په اړه چي به يې کوم روايت اورېدلی وو دوی ته به يې بياناوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به خلکو له هغه څخه مسئله پوښتله او یا به یې کومه فتوا ورڅخه غوښته هغه به هم د اساس، شناخت او لازمي پوهې په اساس ورته ورکوله، خلکو به دده فتوا وې حضرت عثمان رضی الله عنه ته رسولې هغه به هم تائيد ولې. په دې کار کې يو شمېر کمو اصحابو له ده سره ګډون درلود، خو د ده په څېر فعال نه وو.

ابوهريره رضی الله عنه خپلې لار ته ادامه ورکړه او د دې کار لپاره به زياتره وخت په جومات کې ناست وو، تر څو چې ژوندی وو ټولو عامو خلکو له لويو رانيولې تر کوچنيو، اشنا، نا اشنا او غريبو پورې به یې ورته حديثونه بيانول. همدارنګه په مسجد، بازار، کښت، سفر او حضر کې به یې خلکو ته احاديث بيانول او هغوی به یې د علم او پوهې لاس ته راوړلو ته تشويقول. په خپلو ځانګړو ګړنلارو به یې خلک د علم او پوهې د ترلاسه کولو لپاره هڅول.

وايې يوه ورځ چې د مدينې بازار ته لاړ، په مرکز کې يې ودرېد او خلکو ته یې په خطاب کې وويل: ای بازار والاوو! په تاسو څه شوي چې دلته مو اړولي دي، په داسې حال کې چې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث په مسجد کې وېشل کېږي، نه غواړئ چې هلته لاړ شئ او خپله برخه واخلئ؟ هغوی وويل: ولې نه. ده ورته وويل: نو ولې انتظار کوئ. هغوی وارخطا د مسجد په لور لاړل، ابوهريره رضی الله عنه هما لته انتظار کاوو تر څو هغوی بېرته راغلل. بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی ته وویل: څه خبره وه خپله برخه مو واخسته؟ هغوی وویل: نه. موږ جومات ته لاړو خو څه شي وجود نه درلود، چي تقسیم یې کړي. ابوهریره رضی الله عنه وویل: په جومات کي مو څوک ونه لیدل؟ هغوی وویل: هو، یوه ډله مو ولیده چي لمونځ یې کاوو، ځینو قران تلاوت کاوو، ځینو د حلال او حرام په اړه سره خبري کولې.

ابوهریره وویل: افسوس پر تاسو، هغه څه چي مو ولیدلي د پیغمبر صلی الله علیه وسلم میراث او پاته شوني دي.

ابوهریره رضی الله عنه د حدیثونو دبیانولو ترڅنګ په نیکیو امر او له بدیو څخه منع هم کوله. وایي یوه ورځ یو کس د هغه تر څنګ تېر شو، خلکو ابوهریره رضی الله عنه ته وویل: دا کس تر ټولو ډېره شتمني لري. ابوهریره رضی الله عنه هغه ته غږ وروکړ او ویې ویل: ایا رښتیا وایي چي ته تر ټولو شتمن یې؟ هغه وویل: هو، زه سل اوښان، سل اسان او همدومره پسونه لرم. ابوهریره وویل: د اوښ او پسه له ساتلو ځان وساته. ځکه ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویې فرمایل: "هر څوک چي پسه یا اوښ ولري او په سختي او اساني کي یې حق ادا نکړي، د قیامت په ورځ هغه پسه یا اوښ په چاغ بدن راځي او اوښ خپل څښتن په لغته او پسه یې په ښکرانو وهي. همدرانګه په ترتیب سره راځي اوځي، یعني وروستي حیوان چي له هغه سره د حساب برابر والی کوي، د دوهم ځل لپاره اول راځي او هغه د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښو يا ښکرانو د وهلو لاندي نيسي، په هغه ورځ چي د پنځوس زره کاله په اندازه اوږده ده، دا حالت به همداسي جريان لري، تر څو چي د ټولو خلکو حساب او کتاب ختم شي، بيا د هغه حساب ته رسيدګي او تکليف يې روښانه کوي.

همدارنګه د هغه چا حال هم همداسي دی چي غوا او پسه ولري او په سختي او اساني کي يې حق ادا نکړي، هغه غواوي هم د حشر په ميدان کي حاضرېږي او په پوره سمبال شوي حالت خپل څښتن په لغتو او ښکرانو وهي، هر ه يوه چي تېره شي ، بله راځي، دا دوره همداسي ادامه پيدا کوي په هغه ورځ چي اوږدوالی يې پنځوس زره کلونه دی ، تر دې چي د خلکو په مېنځ کي قضاوت وشي بيا د هغه کس لار هغه ته ښودل کيږي."

خلک له هر لوري هغه ته راتلل او شاګردان يې زياتېدل . د انقلاب دوهم نسل چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زيارت مشرف شوی نه وو ، د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم دې هوښيار او پوه شاګرد او پوه معلم ته راتلل او د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د حديثونو په اورېدلو يې ځان ته ډاډ ورکاوو.

د مسلمانانو دريم خليفه د ابوهريره رضی الله عنه حق ادا کړ، څرنګه چي د هغه له کار نه راضي وو احترام يې ورته درلود او زيات بخښښونه يې ورکول. په دې سره د ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنه حالت تغیر وکړ، له خواري او تنګلاسي یې حال په شتمني او غنا بدل شو او الله تعالی په یوه بل نعمت یعني واده کولو ونازاوو. ښځه یې هماغه بسره د غزوان لور وه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کې یې کار ورسره کاوو. هو د غزوان لور د ابوهریره رضی الله عنه ښځه شوه او دهغه سره یې واده وکړ. ابوهریره رضی الله عنه له دې کار نه سخت خوشحال شو او د خوښي احساس یې وکړ، د دې په بدل کې چې الله تعالی یې وضعیت ته تغیر ورکړی وو، د الله تعالی د نعمتونو شکر به یې په ذکر، عبادت او دهغه په داسي ستایلو چې څنګه ورسره وړ وو، په ځای کاوو.

یوه ورځ له خپلو برجسته شاګردانو څخه ورته محمد بن سیرین راغی، ابوهریره رضی الله عنه په داسي حال کې چې له هغه سره خبري کولې له جیب څخه یوه کتاني ټوټه راوکښنه تر څو د خپلې پوزې او به پرې پاکې کړي. ابن سیرین د دې صحنې له لیدلو حیران شو او ویې ویل: اوس په کتاني ټوټه د خپلې پوزې او به پاکوې !؟ ابوهریره رضی الله عنه یې په ځواب کې وویل: اې ابن سیرینه ! قسم په الله زه د رسول صلی الله علیه وسلم د منبر او حضرت عایشې رضی الله عنها د حجرې تر مېنځ د لوږي له امله لټ په لټ او ښتم، څوک چې زما په حال نه پوهېدل یوه او بل ته یې ویل: هغه لېونی دی. په داسي حال کې چې ما له لوږي پرته بل مرض نه درلود. بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو اغوستو جامو ته اشاره وکړه او ويې ويل: نه پوهېږې څه مي اغوستي دي؟ بيا يې د الله تعالی ډېر شکر ادا کړ.

ابوهريره رضی الله عنه د خلفای راشدينو په ځانګړي ډول د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال خورا ارام او اسوده ژوند کاوو، په پوره معنی نورو ته په تعليم ورکولو مشغول وو.

دا مشهوره خبره د هغه ده: د علم يو فصل چي ياد کړم، زما لپاره تر زر رکعته نفلي لمونځ غوره ده او يو فصل علم چي نورو ته وښيم، که په هغه عمل وکړم يا نه، له سل رکعته نفلي لمانځه راته غوره ده. همدا رنګه ويل يي: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يي: "کله چي د طالب العلم مرګ راورسيږي او هغه د علم او پوهي په حاصلولو مشغول وي، د شهادت په مرګ به مړ شي."

د حضرت عثمان رضی الله عنه له شهادت وروسته مسلمانانو له علي بن ابي طالب رضی الله عنه سره بيعت وکړ او هغه يې د مسلمانانو د خليفه په حيث وټاکه، ابوهريره رضی الله عنه هم ورسره بيعت وکړ. علی رضی الله عنه د هغو درزونو د له منځه وړلو لپاره راولاړ شو چي د مسلمانانو په منځ کي پيدا شوی وو. خو فتنه لويه او په ډېرو ښارونو کي يې د مسلمانانو توجه ځان ته جلب کړې وه، اخر د هغوی په مېنځ کي ويني تويول او جنګ مېنځ ته راغی، کولای شو ووايو چي د جمل او صفين جنګونه د دې فتنې نتيجه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورتنیو پېښو ابوهریره رضی الله عنه ځای ناستی کړ، په هیڅ پېښه کې یې برخه وانه خېسته، ځکه هغه حدیث چې یې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلی وو ، هغه یې له دې کار څخه راګرځاوو.

انحضرت صلی الله علیه وسلم فرمایلي وو : "راتلونکي کې به فتنې ښکاره شي ، هغه مهال په ځای کېناستونکی له هغو نه غوره دی چې د هغوی په لورحرکت کوي او هغه کس چې د هغو فتنو په لور په ارامي سره روان وي له هغه غوره دی چې تېز ور روان وي او هر څوک چې د هغوی په لور غاړه کږه کړي، هغه به ځان ته ورجذب کړي پس هغه مهال کې چا پناه پیدا کړه باید هغې پنا ته لاړ شي."

دا حدیث په هغه وخت کې د ابو هریره رضی الله عنه د کار دستور وو ، نو ځکه یې په کور کې کېناستلو ته ترجیح ورکړه ، ځان یې په هغو فتنو کې شریک نه کړ او له مدینې څخه د باندې نه ولاړ.

یو شمېر نور لوی اصحاب لکه سعد بن ابی وقاص ، ابن عمر، عمران بن حصین او ابی بکر الثقفي رضی الله عنهم له هغه سره هم عقیده وو.

له دې وروسته د حضرت علی رضی الله عنه زوی حسن خلافت ته ورسید ، په دې کال (څلوېښتم هجري) یې د جماعت د کال نوم کېښود . ابوهریره رضی الله عنه دې جریان ته له ورننوتلو هم ځان وساته، خپل پخوانی کار یې له سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شروع کړ او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په ښار کې یې د حدیث او فقهې په خپرولو شروع وکړه، سره له دې چې سن یې ډېر لوړ شوی وو، د مسلمانانو په مېنځ کې د ځلېدونکې ستورې په څېر ځلېده او علم یې په ښارونو کې خپرېده، ورځ په ورځ یې شاګردان زیاتېدل، څرنګه چې پوه شو د حدیثونو بیانول د خلکو څخه د فتنې د مهال پېښې له یاده باسې دا کار یې دوه چنده کړ، هره اونۍ به د جمعې د خطیب نه مخکې د منبر تر څنګ درېده او حدیث به یې بیانول، دا کار به یې هره اونۍ کاوو او خلکو به نوې احادیث ترې اورېدل، د هغه له قوې حافظې او ښکلې لهجې څخه حیران وو او ګمان یې کاوو چې هغه یې د کتاب له مخې وایي.

ابوهریره رضی الله عنه د صحابه وو په مېنځ کې د حدیثونو د لومړې حافظ په نوم وځلېد، خلکو به له یوه او بل سره ویل چې ابوهریره رضی الله عنه دومره احادیث له کومه کړل په داسې حال کې چې هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره تر څلور کاله زیات وخت تېر نه کړ او هغه کسان چې ډېر کلونه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو دومره حدیثونه یې نه دي یاد؟

ابوهریره رضی الله عنه دې ټولو زمزمو ته متوجه شو، نو ځکه له هغه وروسته به د هغه د بیان په شروع کې هغوی شاهدې ورکوله چې ابوهریره رضی الله عنه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو او له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم څخه یې داسي خبري اورېدلې چي دوی نه دي اورېدلې. حتی لوی امام او د قران کریم جامع زید بن ثابت هم دا شاهدي ادا کړه چي پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته دعا وکړه چي الله تعالی یې حافظه قوي او ثابته کړي.

یوه ورځ یو کس ثابت رضی الله عنه ته راغی او سوال یې تري وکړ: هغه ورته وویل لاړ شه له ابوهریره څخه دا سوال وکړه ځکه یوه ورځ زه له ابوهریره رضی الله عنه او یوه بل کس سره په مسجد نبوي کي د دعا په کولو مشغول وو چي ناڅاپه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم راغی، زموږ تر څنګ کښېناست او ویې ویل: خپل کار ته ادامه ورکړئ. ما او ملګری مي چي د دعا په کولو مشغول وو دعا مو له سره شروع کړ او آن حضرت صلی الله علیه وسلم آمین وایه. وروسته ابوهریره دعا وغوښته او داسي یې وویل: یا الله هغه څه چي دغو دواړو ملګرو مي درڅخه وغوښتل زه یې هم درڅخه غواړم او له تا څخه داسي علم غواړم چي هیڅکله هېر نشي. رسول الله صلی الله علیه وسلم امین ووایه. وروسته موږ وویل اې رسول الله صلی الله علیه وسل موږ هم له خدایه داسي پوهه غواړو چي هیڅکله هېره نشي. خو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دوسي ځوان له تاسو مخکي والی وکړ.

له دې سره، سره د خلکو د ابوهریره په وړاندي د نظرونو ویل بند نه کړل او پټي زمزمې یې په ښکاره خبرو بدلي شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه مجبور شو چي په جرات او خپل وس سره له ځان څخه دفاع وکړي او د خپل ياد سبب خلکو ته روښانه کړي.

ويې ويل: خلک وايي چي ابوهريره رضی الله عنه زيات احاديث بيانوي.... او وايي: ولي مهاجرين او انصار د هغه په اندازه احاديث نه روايت کوي؟ بايد ووايم چي مهاجر ورونه په بازارونو کي په کاروبار مشغول وو او انصار ورونه هم په خپلو ځمکو کي په کښت او کرونده مشغول وو، ولي زه نېستمن سړی وم چي د خپل نس د مړولو لپاره هر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. کله چي به دوی نه ول زه به حاضرېدم او کله چي به دوی هېرول ما به يادول، زه معتکف شخص وم او ډېر وخت مي له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ژوند کاوو، کله چي به هغوی تلل، زه به پاته کېدم او کله چي به هغوی هېرول ما به يادول، ما ځان په بازار کي په معامله او په کرونده کي په کرولو نه مشغول کاوو چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ليري واوسم. بلکي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په حضور کي به مشغول وم، له هغوی نه به مي غوښتل چي يوه کلمه راته وښيي او ډوډۍ راکړي، ما خمېره شوې ډوډۍ نه خوړه (نمي شوای کولای چي پيدا يې کړم)، ورېښميني جامې مي نه اغوستې، غلام او وينځه مي نه درلودل، له لوږي مي په خپل نس پوري ډبري تړلې، که څوک به مي له څنګه تېرېده له هغه به مي د يوه ايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه کوله چي په دې سره يې خپل ځان متوجه کړم څو ما ورسره بوزي او خواره را کړي.

خلکو ته به يې ويل چي پيغمبر عليه سلام ورته داسي دعا کړې چي الله تعالی ورته داسي علم ورکړي چي هيڅکله هېر نشي او ويل به يې: زما د حافظې قوت د رسول الله صلی الله عليه وسلم د دعا په برکت دی. له هغه وروسته ډېر خلک د ابوهريره رضی الله عنه په وړاندي غلي شول، څه يې ونه ويل او باوري يې شو چي ابوهريره رضی الله عنه رښتيا وايي. له دې لاري يې مقام لوړ، علم او فضل يې د عام او خاص په ژبه شو.

د يوې جمعې په ورځ چي د مسلمانانو د زياتوالي له امله په جوماتکي ځای نه کېده، ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو، د منبر تر څنګ ودرېد او خلکو ته يې په خپل خطاب کي وويل: اې خلکو د الله رسول، صادق مصدق او ابوالقاسم صلی الله عليه وسلم وويل: هر څوک چي قصدا ماته د دروغو نسبت وکړي، ځان دي د دوژخ د اور لپاره تيار کړي.

ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: د قيامت په ورځ به زما امت په داسي حال کي راشي چي د اوداسه نښي به يې په تندي، لاسونو او پښو باندي معلومي وي (دا اعضاوی به سپيني او روښانه وي) نو له تاسو څخه هر څوک کولای شي د عبادت لپاره د اوداسه په زيات کولو سره دا نور زيات کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که خلک پوهېدای چي د اذان په کولو او دلمانځه لپاره په لومړي صف درېدلو کي څومره فضیلت دی، دومره هجوم به یې راووړ چي دا کار به په پچه اچولو پای ته رسېده او که پوهېدای چي مسجد ته ژر تلل څومره ثواب لري دا فرصت به یې له لاسه نه ورکاوو او که پوهېدای چي د سهار او ماخستن لمونځونه څومره ثواب لري، په سینه به دهغو د ادا کولو لپاره مسجد ته تلل.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چي له تاسو څخه په لمانځه کي د خلکو امام شي، لمونځ دي نه اوږدوي، ځکه د خلکو په مېنځ کي کوچنیان، لویان، ضعیف او مریض خلک موجود وي، خو که یې وغوښتل چي لمونځ یوازي وکړي هر ډول چي یې خوښه وي کولای شي چي ادا یې کړي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: له ټولو وختونو بنده الله تعالی ته هغه وخت نژدې دی چي په جومات کي وي. نو کله چي په جومات کي یاست ډېر وخت دعا وکړئ.

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کله چي تشهد وایاست له څلورو شیزونو څخه په خدای پناه وغواړئ او دا عا وو ایاست " اللهم انی اعوذبک من عذاب جهنم و من عذاب القبر و من فتنة المحیا و الممات و من شر فتنة المسیح الدجال" (یعني اې خدایه ! د جهنم له عذاب نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبر له عذاب نه، د حیات او مرگ له فتنې نه او د دجال د شر له فتنې څخه تا ته پناه درووړم)

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له هر لمانځه وروسته دري دیرش ځله سبحان الله، دري دېرش ځله الحمد لله او دري دېرش ځله الله اکبر ووایې او په پای کې د لا اله الا الله وحده لا شریک له، له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر، په ویلو سره سل پوره کړي، د هغه ګناهونه به وبښل شي، که څه هم د دریاب د پوکانو په اندازه زیات وي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په شپه او ورځ کې دوه ډلې ملائیکي تاسو ته راځي، یوه ډله د سهار په مهال او بله ډله د ماښام په مهال، دا دواړه ډلې د سهار او ماښام په لمونځونو کې یوې او بلې ته رسیږي (سره یوځای کیږي) هغه چې په شپه کې له تاسو سره وي، سهار اسمان ته ځي، الله تعالی (سره له دې چې په هر څه پوهیږي) له هغوی څخه پوښتنه کوي: زما بنده ګان مو په څه حال کې پرېښودل؟ په ځواب کې وایي: یا الله!! کله چې هغوی ته ورغلو او کله چې له هغوی څخه راتلو د لمانځه په کولو بوخت وو.

همدارنګه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه مي واورېدل چې ویې ویل: الله تعالی فرمایلي دي: ما لمونځ د ځان او بنده ترمنځ تقسیم کړی دی او بنده چې هر څه وغواړي هغه ته یې ورکوم، نو کله چې بنده ووایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ تعالی فرمايي: بنده زما حمد ووايه او کله چي ووايي:
الرَّحْمـنِ الرَّحِيمِ. الله تعالی فرمايي: بنده مي زما ثنا وويله. او چي ووايي: مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ. الله تعالی فرمايي: بنده مي عظمت او لويې بيان کړه. او کله چي ووايي: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. دا برخه زما او د بنده په مېنځ کي اړه لري او بنده چي مي هر څه وغواړي هغه ته به يې ورکړم. او کله چي ووايي اهدِنَــا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ
الله تعالی فرمايي: دا جملې مي د بنده لپاره دي او هرڅه چي وغواړي وربه يې کړم.
ابوهريره رضی الله عنه همداسي حديثونه بيانول تر څو يې چي احساس کړ، د اذان وخت را رسېدلی دی، نو يې خپلو خبرو ته خاتمه ورکړه.
ددې حديث له بيان وروسته ابوهريره رضی الله عنه د خلکو په مېنځ کي کښېناست، دجمعې لمونځ ودرېد. له لمانځه وروسته يو سړی چي له ابوهريره رضی الله عنه څخه د رسول الله صلی الله عليه وسلم ددې ټولو حديثونو د بيانولو څخه حيران شوی وو. په منډه منډه يې ځان د حضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته ورساوو، سلام يې واچا وو او ويې ويل: اې ام المؤمنين! هغه حديثونه چي ابوهريره رضی الله عنه خلکو ته بيان کړل وادې ورېدل؟ هغې وويل: هو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه سړي وويل: ايا دا ټول حديثونه يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي؟ حضرت عايشې رضی الله عنها هم په تعجب سره هغه ته وويل: له ابوهريره رضی الله عنه سره به په دې اړه خبره وکړم. يوه ورځ وروسته حضرت عايشې رضی الله عنها يو کس ابوهريره رضی الله عنه ته ولېږه او هغه يې ځان ته وغوښت. بيا يې هغه ته وويل: ته له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې، ايا تا ډېر وخت هغه له ما څخه ليدلی او خبري دي يې اورېدلې دي؟ ابوهريره رضی الله عنه پوه شوچي دا خبري د هغه په اړوند د خلکو د خبرو انعکاس دی. د زړه په ارامي او هوښياري سره يې د حضرت عائشې رضی الله عنها په ځواب کي وويل: اې موري! ته د رسول الله صلی الله عليه وسلم لپاره د اينې او رنجلو مي په برابرلو مشغوله وې. خو په الله قسم هيڅ څيز نشواى کولاى چي زما توجه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خپل ځان ته واړوي او يوه شېبه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غافل کړي.ام المؤمنين حيرانه شوه او نه پوهېده چي ابوهريره رضی الله عنه ته څه ځواب ورکړي، نو ځکه غلې پاته شوه او ابوهريره رضی الله عنه هم خپل کور ته لاړ.

ابوهريره همداسي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديثونو بيانولو ته ادامه ورکړه، له کوم انتقاد کوونکي څخه نه ډارېده او د هري ملامتي ملامتوونکي نه پرېشانه کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به دحضرت عائشې رضی الله عنها د حجرې څنګ ته راته، خلک به دهغه په ليدلو سره يو ځای کېدل او ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه بيانول. حضرت عائشې ته به يې په خطاب کي ويل: اې دحجرې مېرمنې! غوږ شه. حضرت عايشې رضی الله عنها به هم دنورو اصحابو په څېر د هغه خبرو ته غوږ نيو او څه به يې نه ويل ځکه د ابوهريره رضی الله عنه له خولې يې د هغې جملې له اورېدلو وروسته له ځان سره وعده کړې وه چي هغه ته به څه نه وايي. څرنګه چي ابوهريره رضی الله عنه دوهم ځل دا خبره تکرار کړې وه، يو ځل داسي چي ټولو خلکو اورېدلې وه او بيا د ځينو اصحابو په حضور کي په همدې نوبت کي وو چي دحضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته په ورننوتلو يې له نژدې هغې ته سلام واچاوو او ويې ويل: السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته. ام المؤمنين هم هغه ته د پردې له شا څخه ځواب ورکړ او ويې ويل: وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته او پوښته يې وکړه چي ابوهريره، ته يې؟ هغه وويل: هو. هغې وويل: له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې؟ ابوهريره رضی الله عنه هغه ځواب چي مخکي يې دې ته ويلی وو، تکرار کړ او ويې ويل:هو، په الله قسم، اې مورې زه اينې، رنجلومې او تېلداني نه وم مشغول کړی. د اسلام ستري مېرمن دهغه په ځواب کي وويل: ښايي ابوهريره په خپل حفظ باور ولري او د الله د دين، د الله د رسول او د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو خیر خواهی او د علم د بې توجهي وېري د حدیثونو بیانولو ته وادار کړی وي.

ابوهریره رضی الله عنه له دوو ایاتونو ته چي په قران کریم کي راغلي دي متوجه وو او ویل یې: په الله قسم، که چیري دغه دوه ایاتونه په قران کریم کي نه وای هیڅکله به مي تاسو ته حدیثونه نه وای بیان کړي، چي عبارت دي له :

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَـئِكَ يَلعَنُهُمُ اللّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللاَّعِنُونَ ﴾ البقره: ۱۵۹

(بېشکه څوک چي پټوي هغه چي موږ نازل کړل صفا حکمونه او د هدایت خبري پس دهغې نه چي موږ دا پرانیستل د خلکو د پاره په کتاب کښې په هغوی لعنت کوي الله او لعنت کوي په هغوی لعنت کوونکي)

﴿إِلاَّ الَّذِينَ تَابُواْ وَأَصْلَحُواْ وَبَيَّنُواْ فَأُوْلَـئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ البقره ۱۶۰

(مګر چا چي توبه وکړه او درست یې کړ خپل کلام او بیان یې کړه حقه خبره نو هغوی معاف کوم او زه لوی بښونکي ډېر مهربان یم)

یو شمېر خلک عبدالله بن عمر رضی الله عنه ته ورغلل او اعتراض یې وکړ چي حضرت ابوهریره رضی الله عنه زیات احادیث روایت کوي. هغه هم د ابوهریره رضی الله عنه په اړه په شک او تردید کي شو. له هغه وروسته چي به حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه حديثونه روايت کول خصوصاً د جمعې په ورځ به يي په دقت غوږ ورته نيو، خو څه يې ونه موندل چي ورباندي اعتراض وکړي بلکي د هغه په ځای يې د ابوهريره رضی الله عنه قوی او ځيرکه حافظه وستايله او شک يې ورو ورو له مېنځه لاړ. البته جزئي نکتو وجود درلود، هغه منتظر وو چي هغه شکمنې نکتې هم ها خوا شي. يوه ورځ دهغو وخت هم راورسېد، يعنې ابوهريره رضی الله عنه حديث روايت، هغه يې پيغمبر صلی الله عليه وسلم ته منسوب کړ او ويې ويل: پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: "هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ وکړي، الله تعالی په بدله کي ديوه قيراط په اندازه ثواب ورکوي او که دهغه په دفن کولو کي برخه واخلي دوه قيراطه به په لاس راوړي او هر قيراط د احد له غره څخه لوی دی."

ابن عمر رضی الله عنه ددې حديث له اورېدلو وروسته چي هغه يې لوی وباله، دابوهريره رضی الله عنه لاس ونيو او يوې کوټې ته يې بوت او ورته ويې ويل: ای ابوهريره رضی الله عنه دا کوم حديث وو چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دي نقل کړ؟ ابو هريره رضی الله عنه وويل: په الله قسم، له هغه څه پرته چي اورېدلي مي دي بل څه مي نه دي روايت کړي. بيا يې د حضرت ابن عمر رضی الله عنه لاس ونيو او د حضرت عائشې رضی الله عنها حجرې ته لاړ، ويې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: اي ام المؤمنین! تاته په خدای قسم درکوم چي دا حدیث دي له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه نه واورېد چي فرمایل یي: هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ ادا کړي، الله تعالی په بدله کي د یوه قیراط په اندازه ثواب ورکوي او څوک چي د هغه په تدفین کي برخه واخلي د دوو قیراطو په ندازه اجر به تر لاسه کړي. او هر قیراط داحد تر غره لوی دی."

حضرت عائشې رضی الله عنها وفرمایل: هو!

دحضرت ابوهریره رضی الله عنه څېره له خوشحالۍ وځلېده اوابن عمر رضی الله عنه ته یې وویل:اې د عبدالرحمن پلاره! زه کرلو په کرونده او کارو بار په بازار کي نه وم بوخت کړی او له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې نه وم بې پروا کړی، بلکي زه هر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وم او له هغه به مي غوښتل چي یوه خبره راته وښیي او خواړه راته راکړي.

ابن عمر رضی الله عنه یې خبري ومنلې او ویې ویل: " اې ابوهریره رضی الله عنه! ته له موږ څخه ډیر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وې او تر موږ ټولو د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په حدیثونو عالم یې."

حضر ت ابن عمر رضی الله عنه له هغه جدا شو په داسي حال کي چي له ارمانه یې لاسونه یو په بل موښل او ځان یې ملامت کاوو، ویې ویل: " زیات قیراطونه مي له لاسه ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي." دا پېښه ددې باعث شوه چي د حضرت ابوهريره رضی الله عنه دزياتو حديثونو د روايت په اړوند دهغه شک له منځه لاړ شي او همدارنګه پوه شو چي دا شخص (ابوهريره رضی الله عنه) د قوي حافظې څښتن او رېښتيا ويونکی دی چي په دې ميدان کي له ټولو مخکي شوی او د وړاندي والي کړۍ يې وړې ده.

يوه ورځ ابن عمر رضی الله عنه ته يو کس راغی او ويې ويل: اې دعبدالرحمن پلاره! ايا يو شمېر حديثونه چي حضرت ابوهريره رضی الله عنه يې روايت کوي نه منې؟ ابن عمر وويل: " نه، مګر بايد ښکاره کړم چي زموږ او دهغه په مېنځ کي يو فرق وجود لري، هغه دا چي هغه جرات وکړ او موږ بې زړه شوو." هغه کس له دې چي ابن عمر دا ستر صحابي او لوی عالم تائيد کړ، خوښ شو، ولاړ او حضرت ابوهريره رضی الله عنه ته يې دا کيسه وويله. ابوهريره رضی الله عنه په داسي حال کي چي تبسم يې کاوو وويل: ګناه مي داده چي مانه دي هير کړي او هغوی هېر کړي دي.

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه لپاره مدينه منوره تر ټولو ښکلی ښار وو، په مدينه کي هستوګنه تر بل هر ځای خوښوله، خو له دې سره د کعبې شريفې د زيارت لېوال هم وو.

همدارنګه خوښوله يې چي ځيني اسلامي ښارونه هم ووينې او هغه علم، حديثونه او پوهنه چي لري د هغو ځايونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلکو په اختيار کي ورکړي. له دې سربېره يې نور مشکلات هم در لودل چي له مدينې څخه د هغه د وتلو مانع وو له هغې جملې يې زړه مور چي ابوهريره رضی الله عنه به يې هره ورځ ليدلو ته ورته او مينه به يې ورسره ښکاره کوله حق به يې ورپه ځای کاووا و ويل به يې : مورې الله تعالی دي د نېکي جزا درکړي چي زه دي په ماشومتوب کي وپاللم. مور به يې په ځواب کي ويل: زويه الله تعالی دي تاته هم اجر در کړي چي په زوړ والي کي له ما سره نېکي کوې.

ابوهريره رضی الله عنه مجبور وو چي په مدينه کي پاته شي او له هغه ځايه چېرته ونه ښورېږي، تر دې چي هغه وفات شوه.

له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه د سفر هوډ وکړ او په اسلامي خاورو کي يې قدم کېښېښود، له مختلفو اسلامي ښارونو يې ليدنې وکړې کوفې، بصرې، دمشق او نورو ځايونو ته لاړ. هر ښار ته چي به رسېده، خلک به يې په چاپېر راټول شول. ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه ويل او هغوی به يې له خپل علم څخه فايده من کول.

وايي: خلک به يو بل ته سره ورغلل چي د شپې له خوا سره راټول شي، ابوهريره رضی الله عنه به يې په مېنځ کي ودرېد او تر سهار پوري به يې حديثونه ورته بيانول. هغه يوازي د مور له وفات څخه وروسته وکولای شول چي د حج په مراسمو کي برخه واخلي او په دې مراسمو له پوهانو او د حديثونو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه لرونکو خلکو سره ووینې. هغوی هم له فرصت څخه استفاده کوله، تر څو چې به یې له علم او پوهې څخه څه په لاس نه وو راوړي له هغه څخه نه جدا کېدل.

ابوهریره رضی الله عنه چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه څه اورېدلي وو، خلکو ته یې ویل خو د علم له څپرکو یې یوازې یو څپرکی له ځان سره ساتلی وو، ځکه د دې څپرکي ډېری حدیثونه د شر، فتنو او د راتلونکي او تېر وخت د پېښو په اړه وو چې خلکو ته یې تصور ګران وو. ابوهریره رضی الله عنه ډارېده چې هغه خلکو ته واوري وبه یې نه مني او نبوي حدیثونه به د دروغو تر نوم لاندې راشي، نو ځکه یې په غور سره دې ته ترجیح ورکړه چې دا حدیثونه خلکو ته ونه وایي. ابوهریره رضی الله عنه څو ځله خلکو ته وویل چې له هغه سره داسې علم دی چې خلکو ته یې نه دی ښوولی او څه چې دوی ته یې ویلي دهغه ټول علم نه دی، همدرانګه ویل به یې: پیغمبر علیه سلام دعلم دوه لوښي زما په اختیار کې راکړل، ما یو د خلکو لپاره خاص کړ او بل مې له ځان سره وساته، ځکه که هغه وو وایم غاړه مې وهل کېږي. ویل به یې د حدیثونو کڅوړې له ابوهریره رضی الله عنه سره دي چې تر اوسه یې نه دي خلاصې کړې.

د دې ستر عالم منظور تر هغه ورسته د اسلام امامانو ومونډ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ذهبي د ابوهريره رضی الله عنه ددې خبرې په خپل نظر کې دا سې ویلي دي: " زما په نظر ځیني احادیث چې د اصولو، فروع، مدح او ذم په باره کي وي او د فتنو د تحریک باعث ګرځي، پټول يې جايز دی خو کوم حديثونه چې د حلال او حرام په اړه دي په هيڅ وجه يې پټول جايز نه دي ځکه هغه حديثونه له ښکاره شيزونو او هدایاتو څخه دي."

امام بخاری له حضرت علی رضی الله عنه څخه نقل کوي چي فرمايي: " هغه احادیث د خلکو لپاره بیان کړئ چي په مطلب يې پوهیږئ او د هغو احادیثو له ويلو څخه صرف نظر وکړئ چي په مطلب يې نه پوهیږئ، ایا تاسو خوښوئ چي الله او رسول يې تکذیب شي؟"

حافظ ابن کثير وايي: دحديثونو هغه لوښی چي ابوهريره رضی الله عنه دخلکو لپاره بیان نکړ، په حقیقت کي د فتنو، مشکلاتو او هغو جنګونو په اړه دي چي د خلکو په مېنځ کي پيښ شول او يا هغه پيښې دي چي له هغو وروسته پيښيږي. که يې مخکي له هغو خبر ورکولای ډېرو خلکو به دروا غ بلل او ريښتينې او صحيح خبره چي به يې ويله نه به يې منله. مثلا که يې ويل: تاسو ته وايم چي امامان به ووژني، د يوه او بل په مخ به توره وکښل شي زما خبره مو منله؟"

امام ابن حجر(شارح بخاری) له ابن منير څخه په نقل وايي: د ابوهريره رضی الله عنه هدف له دې خبرې(که احادیث روايت کړم ستونی به مي پرې شي) څخه دادی چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله ظالمان واوري چي هغه د دوی په کارونو انتقاد کوي او د هغوی هڅي ناپوهي بولي، ممکن غاړه يي ووهي.

ځينو ويلي دي: احتمال لري چي هغه حديثو د قيامت د علامو او يا په اخره زمانه کي د حالاتو د تغير او د فتنو د وقوع په اړه وي که څوک يې درک نه کړي نه يې مني او حتی هغه څوک چي پوهه نه لري په هغوی نيوکه کوي.

د حديثونو په روايت او حفظ کي د ابوهريره رضی الله عنه د شهرت له امله زيات شمېر خلک د حديثونو د زده کولو لپاره مدينې ته ورغلل او ورځ په ورځ يې شمېر زياتېده، تر دې چي اته سوه کسه ته ورسېد. د هغوی په مېنځ کي يو شمېر مشهور صحابه لکه انس بن مالک، جابر ابن عبدالله، ابن عباس، اثله بن الاسقع هم ليدل کېدل رضی الله عنهم. همدارنګه د اصحابو کرامو زامن او ستر تابعين لکه حسن بصری، سعيد بن مسيب (څوک چي لور يې ابوهريره ته واده کړه)، محمد بن سيرين، ابوادريس خولاني او ابو مسلم بن عبدالرحمن هم د هغه له شاګردانو څخه وو رحمة الله تعالی عليهم اجمعين.

پورتنۍ پېښې د مروان بن حکم توجه چي د معاويه رضی الله عنه له لوري د مدينې حاکم ټاکل شوی وو ځان ته واړوله او هوډ يې وکړ چي ابوهريره رضی الله عنه وازمايي او د هغه د ياد په اړه چي هغه يې په کراتو ادعا کوله چي "ګناه مي څه ده، چي ما ياد کړي او هغوی هېر کړی دي؟" ډاډ حاصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان د دې کار د سرته رسولو لپاره خپل پوه او ځيرک ليکونکی ابو الزعيزعه ته وويل: "غواړم ابوهريره رضی الله عنه وازمايم، نو ځکه زه هغه حاضروم او له هغه څخه حديث پوښتم، ته د پردې شاته ودرېږه او هغه حديث چې دی يې وايي يادداښت يې کړه."

ابوهريره رضی الله عنه راغی، مروان سوالونه ورڅخه شروع کړل چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د پلاني مطلب په اړه څه فرمايلي دي؟ يا يې فلاني ته څه ويلي دي. ابوهريره رضی الله عنه هغه ډول ته وا چې د کتاب له مخې يې وايي حديثونه ورته ويل او ابو الزعيزعه هم هغه يادداښت کول. اخر پوښتنه او سوال کول پای ته ورسېدل او ابوهريره خپل کور ته لاړ. يو کال وروسته، مروان ابوهريره خپل ځان ته راوباله او د تېر کال په څېر يې خپل ليکونکي ته وويل: تر پردې شاته کښېنه، زه هماغه تېر سوالونه ترې کوم، ته ځوابونه ورسره مقايسه کړه.

ابوهريره رضی الله عنه راغی. مروان وروسته او وړاندي هغه تېر سوالونه ترې وکړل. ابوهريره رضی الله عنه ځواب ورکاوو او ابوالزعيزعه خپلي ليکنې ته کتل. ويې ليدل چې ابوهريره رضی الله عنه له کمي او زياتي پرته هماغه کلمات بيانوي. هغه مهال ابوهريره رضی الله عنه د مروان کار ته متوجه شو او ويې ويل: ولي هغه د تېر کال مطالب پوښتې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان وويل:غوښتل مي تاوازمويم. دا وخت ابو الزعيزعه د پردې له شا څخه راووت او مروان ته يې وويل: اې اميره ! په الله قسم، له حديثونو څخه يوه کلمه کمه يا زياته اويا مخکې او وروسته نه وه.

مروان وخندل، د ابوهريره رضی الله عنه څېره پراخه او وځلېده. بيا ابوهريره رضی الله عنه مروان ته وويل: زه څو کاله له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. په هغو کلونو کې مې له هر څه ډېره مينه له دې سره وه چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يوه خبره زده کړم او دعمر په همهغو کلونو کې پوه وم او ښه مې بلله چې هر څه رسول لله صلی الله عليه وسلم فرمايي، هغه ياد کړم. هغه صلی الله عليه وسلم هم راته دعا کوله. اې دعبدالمالک پلاره! په الله قسم، ټول هغه څه چې مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي تاسو ته نه وايم. دعلم يوه کڅوړه زما سره ده چې تر اوسه مې نه ده خلاصه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مدینې امیر

د مختلفو ښارونو مسلمانان ورو، ورو د ابو هریره رضی الله عنه په فضیلت پوه شول. په ځانګړې ډول د مدینې خلک، ځکه هغه د دوی لومړنی معلم شمېرل کېده. له دېرشو کلونو زیات وخت تېرېده چې ابوهریره رضی الله عنه هغوی ته د حدیثونو په زده کړه مشغول وو. په خلکو ګران وو، هر ځای به یې د هغه ستاینه کوله او مرتبه یې لوړه بلله. څرنګه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم له غوره اصحابو څخه وو نو کله کله به په لمانځه کې د خلکو امام کېده هم.

مروان چې په مدینه منوره کې د معاویه رضی الله عنه حاکم وو هغه ته یې زیات احترام درلود، ځکه د هغه حفظ، تقوا او پرهېزګاري هغه حیران کړی وو. په کومو مسئلو کې چې به ورته مشکل پیدا کېده له هغه به یې فتوا او د نظر څرنګوالی غوښت او د هغه په اجتهاد به یې عمل کاوو. مروان خپل زامن عبدالعزیز او عبدالمالک ابوهریره رضی الله عنه ته وسپارل چې هغوی ته فقه ورزده او د دین له مسئلو یې باخبره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چي د ابوهريره رضی الله عنه مقام يې د مروان په وړاندي لوړ کړی وو، دا وو چي هغه په علم کي صادق او په عمل کي مخلص وو چي د الله تعالی له رضا پرته يې بل هدف نه درلود، نو ځکه يې د حق د خبري په کولو کي جرات درلود او د هيڅ ملامتي څخه نه ډارېده، څنګه چي خپله مروان ته يې په نيکي امر او له بدي نهي کوله، په کراتو يې هغه ته بې له سترګي پټولو نصيحت او د هغه لپاره وعظ کاوو.

د مروان غلام ابومريم وايي: يوه ورځ مروان د مديني د ښار په مېنځ کي ځان ته په کور جوړولو لګيا وو، زه نژدې ورسره کېنستم او د هغه د کار څرنګوالی مي کوت، په دې وخت کي ابوهريره رضی الله عنه هملته تېرېده، دهغوی په ليدلو يې وويل: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې هيلي ولرئ، ژر به مړه شئ. مروان راته وويل: ابوهريره رضی الله عنه څه وايې؟ هغوی ته مي وويل،وايي: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې ارزوګاني ولرئ، ژر به مړه شئ.

مروان د دې جملې له اورېدلو غلی شو، ابوهريره رضی الله عنه يو شمېر مهاجرينو ته په خطاب کي وويل: اې قريشو! په ياد راوړئ چي پرون څه واست او نن څه ياست. نن ورځ خلک تاسو ته کار کوي، د فارس او روم د سيمو د غلامانو لرونکي ياست، د سپينو اوړو ډوډۍ او غوښي خورئ، نو کوښښ وکړئ د حيواناتو په څېر يو او بل مه سره خورئ، نن ځانونه واړه وشمېرئ تر څو مو الله تعالی سبا ته لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځوی. په الله قسم له تاسو هیڅ څوک نشته چي مقام یې یوه درجه لوړ شي او الله تعالی یې دقیامت په ورځ کښته رانه ولي.

بیا د مروان کورته ننووت او ویې لیدل چي په دېوال باندي تصوېرونه ښکل شوي دي، ویې ویل: ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویل یې: "الله تعالی فرمایلي دي: څوک دی ظالم له هغه چا چي جوړ کړي په څېر د هغه څه چي ما پیدا کړي دي، که ریښتیا وایي او کولای شي د عالم کوچنۍ ترینه ذره دي جوړه کړي که څه هم د غنم یا جوار دانه وي."

یوه ورځ ابوهریره رضی الله عنه په دارالاماره کي مروان ته ورغی، مروان د دروازې ساتونکي ته وویل: وګوره چي څوک دی؟ ساتونکي وویل: ابوهریره رضی الله عنه دی. مروان د داخلېدلو اجازه ورکړه، بیا یې وویل: "د رسول الله صلی الله علیه وسلم له احادیثو راته یو حدیث روایت کړه." ابوهریره رضی الله عنه وویل: ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویې ویل: "داسي ورځ به راشي چي ډېر امیران به داسي هیله لري چي کاشکي له اسمان څخه ځمکي ته رالوېدلي وای خو چي د امارت شغل یې په غاړه نه وای.

دې موضوع د ابوهریره رضی الله عنه مقام د هغه له علم او فقې سره د مروان په وړاندي لوړ کړ. له دې امله په ۴۵ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کي کله چي معاويه رضی الله عنه ، مروان د همدې کال د حج مسؤل وټاکه هغه ته یې وویل چې په مدینه کې خپل ځای ناستی حضرت ابو هريره رضی الله عنه وټاکي.

مروان د جمعې په ورځ منبر ته پورته شو او د مدینې د خلکو تر غوږ یې ورسوله چې هغه حضرت ابو هريره رضی الله عنه په مدینه کې خپل ځای ناستی پرې ایښی دی. خلک د دې خبرې له اورېدلو خوشحاله شول، ځکه د مدینې خلکو حضرت ابو هريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو، نېک اخلاق او ښکلې سیرت یې د ټولو خلکو خوښ وو.

ابو هريره رضی الله عنه د امارت دنده په غوره ډول سرته رسوله، په لمانځه کې د خلکو امام وو. د جمعو په ورځو به یې هغوی ته خطبه ویله. د عدالت سیاست یې غوره کړ، د هغوی په جګړو کې به یې قضاوت او اختلافات به یې ورحل کول، د هغوی په منځ کې یې د یوه عادي کس په څېر ژوند کاوو.

امارت د هغه په اخلاقو او رفتار کې بدلون رانه ووست. تواضع، خاکساري، فاسدو او دنیوی مقامونو ته نه توجه یې د دې باعث شوه چې ټول یې په نېکي یاد کړي، هغه د پاک وجود او ښکلو اخلاقو څښتن وو. ښکلو لوبو او د دنیا د غولوونکو ښکارونو تحقیر او د الله تعالی د نعمتونو شکر د هغه د لویي او سترتوب حکایت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ورځ یې په نبوی مسجد کې د لمانځه له درېدلو وروسته خلکو ته په خطاب کې په لوړ غږ وویل: د الله تعالی شکر دی چې دین یې ټینګ او محکم کړ او ابوهریره یې وروسته له دې چې د غزوان لور ته یې د نس د مړولو او د سورلۍ د درلودلو لپاره کار کاوو، د خلکو امام وګرځاوو. اې مسلمانانو، په الله قسم! ما د هغوی خدمت یوازې د یوې ټوټې ډوډۍ او ددې لپاره چې په تیاره شپو کې ما په اوښ سپور کړي، په غاړه واخیست، بیا الله تعالی هماغه ښځه زما مېرمن کړه.

کله به په خره سپرېده چې ځل یې درلود او د خرما د تارونو یو نری پړی یې په غاړه وو، ابوهریره رضی الله عنه د هغه په وسیله کارونه سرته رسول، کله چې به خلکو سپور یا پیاده په داسې حال کې چې د خاشو پنډه به یې په اوږه وه ولید، ویل به یې: امیر دی لار ورکړئ.

ثعلبه بن ابی مالک القُرظی وایي: ابوهریره مې په هغه مهال چې د مروان ځای ناستی وو په بازار کې په داسې حال کې ولید چې د سون د لرګیو کوده یې په شا وه کله چې یې زه ولیدم ویې ویل: ابن ابی مالک د امیر لپاره لار خلاصه کړه. ومې ویل: همدومره بس ده؟ بیا یې وویل: د امیر لپاره لار خلاصه کړه.

یوه ورځ د ابوهریره رضی الله عنه یوه دوست ابو رافع، ابوهریره رضی الله عنه شام ته دعوت کړ، کله چې ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودل شوه ويې ويل: ابو رافع هغه هله وکي چي غوښه لري د امير لپاره پرېږده.

ابو رافع فکر وکړ چي په ډوډوی کي يې غوښه وجود لري، خو کله چي يې وليدل، خواړه يې په غوړيو کي ميده شوي ډوډۍ ده په داسي حال کي چي خندل يې وويل: ابوهريره ته يو خوښ طبيعته سړی يې.

يوه ورځ د جماعت نه د راوتلو وروسته يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: ولي يې ستا کنيه ابوهريره اېښې ده؟ ابوهريره ورته وکتل او ويې ويل: له ما څخه نه ډارېږې؟ ويې ويل: هو له تا نه ډارېږم. ابوهريره وويل: ما دخپل کور پسونه پوول، يوه وړه او صحرايي پشي مي درلوده چي د شپې مي د ونې لاندي پرېښوده او چي ورځ به شوه، هغه به مي له ځان سره صحرا ته بيوه او ساتېري به مي ورسره کوله، نو ځکه يې زما کنيه ابو هريره کېښوده.

کوچنيان به هم د ابوهريره له نيکي رويې، عاجزي او خوښو څخه برخمن کېدل، وايي: هلکانو به د شپې د کلاغ لوبه کوله، بې له دې چي هغوی متوجه شي، ابو هريره به په ارامي سره هغوی ته نژدې کېده او ناڅاپه به يې ځان د هغوی لوبي ته ننيوست، خپلي پښې به يې کښولې (غوښتل يې ماشومان وخندوي) هلکان به وېرېدل او تېښته به يې کوله.

مروان دوه ځلي ابوهريره رضی الله عنه په مدينه کي خپل ځای ناستی وټاکه او په دې وسيله يې هغه نازاوو، ځان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې نژدې كاوو او د هغه د علم او كمال له امله يې ورته تحفه وركوله.

معاويه رضی الله عنه هم د ابو هريره مقام لوړ ساته او له دمشق نه به يې ورته تحفې استولې. له دې سره سره ابو هريره رضی الله عنه نشوای كولای چې له اسلام سره د مروان په كوچني مخالفت غلی پاته شي، ځكه هغه يو صادق عالم وو، چې د الله د رضا او په اخرت كې د سرلوړي فكر يې كاوو. هغه مروان د ځينو كارونو له امله سپكاوو چې په هوښ راشي. كله به خبره دې ته ورسېده چې مروان به قهرجن شو، بيا به هم ابو هريره رضی الله عنه د حق د دفاع پرته بل څه نه ويل.

يوه روځ ابو هريره رضی الله عنه په دار الاماره كې مروان ته ورغی او ورته وېې ويل: تا د ربا (سود) بيعه حلاله كړې ده؟ مروان وويل: څه ډول؟ ابو هريره وويل: تا د محاكك[1] معامله (هغه چې روا نه ده) حلاله كړې ده، په داسې حال كې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د خوړو خرڅول مخكې له دې چې هغه په پوره ډول په لاس كې نه وي راوړل شوي منع كړي دي.

اخر معاويه، مروان له امارت څخه ليرې كړ او يو بل څوک يې د هغه په ځای غوره كړ، سره له دې د هغه مقام او لوړتيا د خلكو په وړاندې كمه نشوه، څرنګه چې ډېری خلكو په خاص

---

[1] - د محصولاتو خرڅول او اخيستل مخكې له دې چې په لاس راشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول بنی امیه وو ورته ډېر احترام درلود، ځکه د هغوی لاربښوونکی وو.

د مروان په وړاندې د حضرت ابوهریره رضی الله عنه دریځ په دوه اړو حالاتو یعنې د امارت او له هغه وروسته کې په نیکې امر او له بدې راګرځول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهېزګار عابد

د دې ستر صحابي لويه ارزو د علم طلب او د هغه نشر وو. په دې سربېره يې بله ځانګړتيا هم رلوده چې اهميت يې د علم له طلب څخه کم نه وو هغه هم تقوا او له الله تعالی څخه وېره وه، په دې ډول چې د الله تعالی د ذات وړ وه.

د الله تعالی د اطاعت په لار کې کوښښ، هغه ته نژدې کېدل، په نيکو کارونو عادي کېدل او نيکه رويه د دې ستر صحابي ځانګړتياوې وې. د ا ځانګړتياوې څه حيرانوونکې نه وې ځکه ټولو اصحابو له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زده کړې وې، يعني علم او عمل دواړه يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خپل کړي وو. خبره داده چې صادق عالم په خپل علم عمل وکړي، هغه په ځان عملي کړي تر څو د نورو لپاره نمونه واوسي. ابوهريره رضی الله عنه زيات عبادت کاوو، د تهجد لمونځ به يې ډېر وخت کاوو، اوږدې رکوع ګانې او سجدې به يې ادا کولې، ډېر استغفار او تسبيحات به يې ويل. توبه به يې کښله او اوږدې دعاوې به يې کولې. د شپې به يې الهي دربار ته زارۍ او ژړاوې کولې، د دوشنبې او پنج شنبې ورځ به يې روژه نيوله او په هيڅ وجه يې دا روژې نه پرېښودې، شپه يې په دريو برخو وېشلې وه، دريمه برخه ويده کېده، بله دريمه به بيدار وو او عبادت به يې کاوو، دريمه دريمه برخه کې به يې هغه حديثونه چې ياد يې وو راتکرارول او په زړه به يې راوړل. خپله کورو الا به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعبادت لپاره د شپې په هغې برخه کې راویښوله په کومه کې چې به يې عبادت کاوو.

ستر تابعي ابوعثمان وايي: اووه ورځې د ابوهريره رضی الله عنه مېلمه وم، هغه، ښځې او خادم يې شپه درې برخې کړې وه او د شپې هره برخه يې د لمانځه په کولو تېروله يعنې لومړی به يوه لمونځ کاوو، له هغه وروسته چې وخت به يې پوره شو بل به يې راويښاوو.

هغه په ورځ کې زر کرته د ښښنې غوښتنه کوله، ډېره دعا به يې کوله او ويل به يې: ډېر بخيل هغه څوک دی چې په سلام اچولو بخالت کوي او ډېر عاجز هغه څوک دی چې له دعا غوښتلو عاجزوي.

د ذي الحجې په لومړۍ لسيزه کې به ابوهريره رضی الله عنه او عبدالله بن عمر بازار ته تلل او تکبيرونه به يې ويل، خلکو به هم په يوه غږ ورسره زمزمه کول. هغه د سهار د دوو رکعتونو په سنت لمانځه کې ډېر کوښښ کاوو او ملګرو ته به يې هم د هغو د کولو توصيه کوله او ويل به يې: د سهار دوه رکعته سنت لمونځ مه پرېږدۍ که څه هم اسونه مو په لغته وهي.

ابوهريره رضی الله عنه په خپل کور کې د لمانځه د کولو څلور ځايه درلودل:

۱- د کور د لويې دروازې تر څنګ(د لمانځه د کولو لپاره کوچنۍ کوټه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – په کور کي

۳ – په کوټه کي يې

۴ – د کور له دروازې سره نژدې

کله چي به له کوره څخه ووت، په دې ټولو ځايونو کي به يې لمونځ کاوو، قران کريم يې زيات تلاوت کاوو، په ځانګړې ډول په لمانځه کي، د لمانځه په څومره او څنګه والي کي يې کټ مټ د رسول الله صلی الله عليه وسلم پيروي کوله.

ابورافع وايي: ما د ماخستن لمونځ په ابوهريره رضی الله عنه پوري ادا کړ، هغه په لمانځه کي د اذا السماء انشقت سورت وو ايه او د تلاوت سجده يې ادا کړه. پوښتنه مي تري وکړه: دا کومه سجده وه؟ ويې ويل: په رسول الله صلی الله عليه وسلم پوري مي لمونځ کاوو، چي دا سجده يې ادا کړه. له هغه وروسته چي زه هم دې ايت ته رسېږم، سجده کوم.

د هري اونۍ په دوشنبه او پنجشنبه يې روژه نيوله، په مياشت کي يې درې ورځي نورې روژې هم نيوې، تر څو يې د حضرت رسول الله صلی الله عليه وسلم وصيت په ځای کړی وي.

ويل يي: خپل ملګري حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ماته په مياشت کي د دريو ورځو روژه نيولو، د سهار د دوه رکعته سنت لمونځ کولو او تر خوب مخکي د وتر لمانځه د اداکولو توصيه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه د مجرد والي دوره ډېره اوږده او په کوزده کولو کي يې ځنډ وکړ، څرنګه چي ډاريده په کبيره ګناه وانه وړي، همېشه به يې په مسجد کي دعا کوله چي الله تعالی يې د کبيره ګناه له کولو وساتي ترڅو يې دين سالم پاته شي. ويل شوي چي هغه به په جومات کي له الله تعالی د زنا، غلا او نورو کبيره ګناهونو څخه پناه غوښته چي تر ې ونشي. هغه ته وويل شول: ايا ډارېږې؟ ويې ويل: زه څه امان لرم په داسي حال کي چي شيطان ژوندی دی، انسان چي د خوږ ژبوالي ترڅنګ د عمل شکر ادا نکړي، حقيقي عابد نه جوړيږي.

ابوهريره رضی الله عنه به هر وخت خلکو ته ويل چي مخکي څوک وو او اوس څوک دی او همېشه له هغه څخه د الهی نعمتونو د شکر اواز اورېدل کېده او دا کلمې يې زياتي تکرارولې: "الحمد لله الذی هدیٰ ابا هريرة للاسلام، الحمد لله الذی من علی ابی هريرة بمحمد عليه الصلوة والسلام"

د عبادت او تقوا غوره ثمره، خوښ شوي او نيک اخلاق لاس ته راوړل دي، چي الله تعالی دا داوړه په ابوهريره رضی الله عنه لورولي وو، تر نورو زيات کورنۍ، خپلوان، همسايه ګان او ملګري د ښه چلند وړ دي، ابوهريره رضی الله عنه له دې ټولو سره، سره له خپلي مور سره ډېره نيکي کوله او څرنګه چي يې هغه له يمن څخه مدينې ته راوستلې وه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په شرک يې ډېر فکر وکړ، اخر مسلمانه شوه. بيا يې ځان د هغې خدمت ته وقف کړ، مور يې تر څو چې ژوندۍ وه ورباندي ګران وو او ورڅخه راضي وه.

ابوهريره رضی الله عنه له خپلو اولادونو سره نيکه رويه کوله او ښه يې تربيه کړل. له خپلو غلامانو سره يې نېکي او ښه ګزاره کوله او هغوی ته يې پوه او علم ورښود. له ورونړو او ګاونډيانو سره يې هم نيکه رويه کوله او احترام يې ورته درلود، له هغوی سره په ورين تندي مخامخ کېده او په خوږو جملو ورسره غږېده.

په لنډ ډول ټول خلک يې خوښول او له هغوی سره يې مهرباني کوله، د ټولو خير غوښتونکی وو، خپل بدن يې د خلکو د تعليم او تعلم په خدمت کي کړی وو، هغوی ته يې په نيکي امر او له بدي يې راګرځول. د خلکو په وړاندي متواضع وو او په خپلو ښکلو کړنو يې هغوی خوشحاله ساتل.

دا ستر عالم په علم، شهرت او مقام باندي مغرور نه وو. ابن عباس ته چي له هغه نه ډېر وړوکی وو، ويل يې: ته له مانه غوره او عالم يې. ابوهريره رضی الله عنه ببښونکی او مهربان وو.

طغاوی وايي: په مدينه کي مي له حضرت ابوهريره رضی الله عنه سره واړول، د رسول الله صلی الله عليه وسلم هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحابي مي ونه لید چي د هغه په اندازه د مېلمه خدمت وکړي.

حمید بن مالک بن خیثم وايي: له ابو هریره رضی الله عنه سره مي د هغه په ځای چي په عقیق کي وو، ناست وم، د مدینې خلک چي په حیوانا تو سپاره وو هغه ته راغلل. هغه ماته وويل: زما مور ته ورشه، زما سلام پرې وایه او ورته ووایه چي ماته مېلمانه راغلي دي او ډوډۍ راته راولېږه. موریې درې پاستي د وربشو ډوډوی له یو څه غوړیو او مالګي سره په یوه کاسه کي را واچول او ماته یې راکړل. هغه مي په سر کېښود ل هغوی ته مي راوړل، کله چي مو د غذا دسترخوان و غوړاوو، ابو هریره رضی الله عنه تکبیر ووایه او ویې ویل: د الله تعالی شکر دی چي موږ یې په ډوډۍ وروسته له دې ماړه کړو چي له خرما او اوبو پرته مو بل څه نه درلودل.

حمید وايي: کله چي مېلمانه لاړل، ماته یې وويل: اې وراره! له خپلو پسونو سره ښه چلېږه. د پوزي اوبه یې ورپاکي کړه او په شپه کي یې سم ځای ویده کړه. په یوه ګوښه ځای کي لمونځ وکړه، ځکه پسونه د جنت له حیوانا تو څخه دي. په الله قسم په خلکو به داسي وخت راشي چي د پسونو څښتن ته به خپله رمه د مروان له کور نه غوره وي.

د مروان کاتب، ابو الزعیزعه وايي: مروان سل دیناره ابو هریره رضی الله عنه ته ورولېږل، څه وخت وروسته یې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

كس وروا ستاوو او ويي ويل: ما سهوه كړې وه، هغه څه چي مي تاته دراستولي وو، ستا برخه نه وه، هغه بېرته راولېږه.

ابو هريره رضی الله عنه وويل: د هغو پيسو يوه برخه راسره پاته ده، هر وخت چي زما برخه راورسېده همدا ورڅخه كمي كړئ.

ابوالزعيزعه وايي: مروان غوښتل چي پوه شي، هغه پيسي ابو هريره رضی الله عنه نفقه كړې او كه يې له ځان سره ساتلې دي؟

ابو هريره رضی الله عنه خپل مال د غلامانو د ازادولو او يتيمانو د پاللو لپاره صرف كاوو.

وايي يوه ورځ يې په خپله مېنځه چي ورڅخه نا راحته شوې وه متروكه پورته كړه څو يې تنبه كړي، بيا يې وويل: كه د قيامت په ورځ قصاص نه واى، ته مي وهلې، خو اوس دي خرڅوم، چي زما مهم او عاجل ضرورتونه پرې پوره شي، ځه لاړه شه او د الله تعالی د رضا لپاره ازاده يې.

ابو هريره رضی الله عنه خوش طبيعته وو او د ښكلو ټوكو كول يې خوښول. د مثال په ډول: يوه ورځ يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: اې ابو هريره رضی الله عنه روژه مي نيولې وه، ناڅاپه مي پلار په داسي حال كي راغی چي يو څه ډوډۍ او غوښه ورسره وه، بې پامه مي يوه اندازه وخوړه.

ابو هريره رضی الله عنه وويل: دا هغه خواړه وو چي الله تعالی تاته ببښلې وه. ويې ويل: بيا كور والاوو ته ورغلم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی راته شیدې راوړې، په ناپامي کې مې وڅښلې.
ابوهریره رضی الله عنه وویل: تاته کوم مشکل نشته. ځوان وویل: بیا ویده شوم، کله چې راویښ شوم او به مې وڅښلې.
ابوهریره وویل: وراره! ته تر اوسه په روژه نیولو نه یې عادت شوی.

کله چې ابوهریره رضی الله عنه شتمن شو، پښمي او وریښمي جامې به یې کولې، سره له دې هم دنیا نشوای کولای چې هغه وغولوي او هغه همداسې له دنیا سره بې میني او له اخرت سره یې زړه تړلی وو.

د پیغمبر علیه سلام او خلفای راشدینو د ژوند لاریې غوره کړې وه او د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایات یې د خپل ژوند قانون او د کار کړنلاره ګرځولې وه. همیشه یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم دې وصیت ته پام کاوو چې ویلې یې وو: " اې ابوهریره! پرهېزګار اوسه چې تر ټولو خلکو عابد شې، قناعت ولره چې تر ټولو خلکو شکر کوونکی شې، څه چې ځان ته نه خوښوې نورو ته یې هم مه خوښوه چې مؤمن شې، له همسایه سره دې نیک چلند کوه چې واقعي مؤمن شې، کم خانده، ځکه خندا زړه مړ کوي." نو ځکه هغه دنیا ته پام نه کاوو او ټوله توجه یې اخرت ته وه.

هغه د دنیا خوندونه او ښکلاوې ناڅیزه بللې او ویل به یې چې ژر به رانه قبر کې پوښتنه وشي، د پروردګار لور ته به لاړ شم او زما د اعمالو محاسبه به وشي. هغه ځان او نورو ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ کي دوه ځلي د قبر عذاب ورپه ياداوو. د سهار په مهال به يې ژړل چي شپه لاړه او ورځ راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو او په شپه کي به يې ويل ورځ لاړه شپه راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو.

هر چا چي به داغږ اورېده د دوږخ له اوره به يې له الله تعالی نه پناه غوښته، هر وخت چي به يې جنازه ليده ويل به يې: تاسو ماښام ځئ او موږ به سهار درشو. يا تاسو سهار ځئ او موږ به شپه کي درشو.

هغه همېشه د اخرت د حساب او کتاب په فکر کي وو او د الله تعالی له عذاب څخه ډارېده، دنيا ته يې کومه توجه نه وه او خلکو ته يې ويل: هيڅ فاسق دي په دې نه غولېږي چي الله تعالی ورته نعمت ورکړی دی.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا

ژباړه: کله چي په مړ کېدو شي (اور) نو موږ به يې زياتوو، په هغوی باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند وروستی ورځ

ددې ستر صحابي عمر ډېر، د پوخوالي له مرحلې څخه تېر او زړښت ته رسېدلی وو. هغه د پيغمبر عليه سلام له وفات وروسته د خپل عمر پنځمه لسيزه تېروله او عمر يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم له وفات وروسته اوږد شوی وو. هغه د زياتو او سترو اصحابو د جنازو په مراسمو کې ونډه درلوده چې وروستنۍ يې د ام لمؤمنين حضرت عائشې رضی الله عنها وه چې په ۵۸ هجري کال يې له دې نړۍ سره مخه ښه وکړه، ابوهريره رضی الله عنه يې د جنازې په مراسمو کې برخه واخيسته او هغه يې تر وروستۍ منزل پوري بدرګه کړه، له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه ناروغ شو، احساس يې کړه چې مرګ يې رانژدې شوی دی، غوره يې بلله چې اجل يې ژر راورسيږي او دعا يې کوله چې الله تعالی يې له ٦٠ هجري کال وړاندې په خپل لوري وبولي. ورو ورو يې حال خرابېده، ټول بدن يې سست او کمزوری شو، باور يې وکړ چې دا ناروغي د مرګ ناروغي ده او ژر به دنيا پرېږدي.

په مدينه منوره کې هم دا خبره خپره شوه چې د هغه وخت د اسلام ستر پوه او حافظ صحابي ناروغ شوی او د مرګ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرف په حال کي دی. خلک يې له هر لوري پوښتني ته راتلل، د هغه لپاره يې د جوړتيا، سلامتي او اوږده عمر هيله څرګندوله، څو وکولای شي له هغه څخه نوی علوم زده کړي، ځکه ابوهريره رضی الله عنه داسي علم درلود چي هيڅ کله يې سرچينه نه وچېده.

په دې وختونو کي يې شاګرد ابوسلمه بن عبدالرحمن بن عوف پوښتني ته راغی، چي ويې ليدل د استاد حال يې ښه نه او درد يې سخت دی، نارامه شو، اوښکي يې له سترګو رواني شوې، هغه يې په غېږ کي ونيو او ويې ويل: يا الله! ابوهريره رضی الله عنه ته شفا ورکړې. خو ابوهريره رضی الله عنه وويل: الله ! ما مړ کړې، ابوسلمه ته يې وکتل او ورو يې ورته وويل: "که مړ کېږې مړ شه، په الله قسم داسي وخت به راشي چي سړی به د ورور د قبر تر څنګ تېرېږي او هيله به کوي چي کاشکي دی د دې قبر څښتن وای."

يوه ډله خلک يې ليدلو ته راغلل، ابوهريره رضی الله عنه يې څېرو ته وکتل، اوښکي يې په سترګو کي راټولي شوې او په ژړلو يې شروع وکړه، هغوی د ابوهريره رضی الله عنه له ژړلو متاثر شول او يوه له هغوی څخه له ابوهريره رضی الله عنه څخه وپوښتل: ابوهريره! ولي ژاړې؟ ويې ويل: د سفر په اوږدوالي او کمي توښې باندي ژاړم، ځکه د داسي غونډۍ په مخ يم چي د ګړنګ څنډه يې يا د جنت مخ ده يا د دوزخ او زه نه پوهېږم چي ما به کوم لوري ته وغورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضرينو د هغه د خبرو له اوريدلو چې زړه يې د الله له ويري څخه ډک، نيکو کاره، صالح او داسې کس وو چې شيطان نه وي تېر ايستلی، حيران شول او د هغه له خبرو يې د عبرت درس واخيست.

اخر ابوهريره رضی الله عنه خپل زامن المحرر، محرز، عبدالرحن او بلال، همدارنګه غلامان او سعيد بن مسيب، مهم او لوی شاګردان يې را وغوښتل او هغوی ته يې داسې وصيت وکړ: کله چې مړ شم، ساندي مه راپوري کوئ، ځکه په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندي چا ساندي ونه کړې، له شا مي اور ځای ته حرکت مه کوئ، په تلوار مي د هديرې په لور يوسئ، ځکه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واوريدل چې ويې ويل: کله چې د صالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي، وايي: ما ژر يوسئ، ماژر يوسئ. خو متاسفانه کله چې د ناصالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي وايي: په ما دي هلاکت وي! ما چېرته وړئ؟ ما چېرته وړئ؟ له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه وژړل. چا ورته وويل: څه شی دي ژړوي؟

ويې ويل: "د سفر ليري والی او د توښې کموالی."

بيا يې زوی ته وصيت وکړ چې، په ذی الحليفه کي يې کور غلامانو ته ورکړي او له هغوی سره نېکي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابو هريره رضی الله عنه د ژوند د وروستۍ ورځې سهار راورسېد، مروان بن حکم يې پوښتنې ته راغی او ويې ويل: الله تعالی دې شفا درکړي اې ابو هريره!

ابو هريره رضی الله عنه سترګې خلاصې کړې، پورته لوري ته يې وکتل او ويې ويل: "الله! زه ستا ملاقات خوښوم ته هم زما ملاقات خوښ کړه."

مروان يې له څنګه ولاړ شو او ولاړ. څو شېبې وروسته يې مطمئنه روح له ملکوت اعلی سره پيوست شوه او له دې نړۍ يې مخه ښه وکړه. د همېشني او ارام ژوند د ښه راغلاست په لور يې منډه کړه او تاريخ د ۵۹ هجري کال په حوادثو کې په زرينو کرښو وليکل: (په دې کال د وسي، يمني ابو هريره رضی الله عنه، د حضرت رسول صلی الله عليه وسلم ملګری او تکړه شاګرد، د علم د لاسته راوړلو، د الله د عبادت او نيکو کارونو له کولو وروسته له دې فاني نړۍ سره مخه ښه وکړه. ټولو خلکو باندې وژړل او د هغه له جدايي څخه سخت غمګين شول).

د ابو هريره رضی الله عنه د وفات خبره ډېره ژر په مدينه او شا وخوا کې خپره شوه، خلکو خپل کارونه پرېښودل او د ابو هريره رضی الله عنه کورته چې په ذی الحليفه کې وو، په منډه لاړل، د هغه تابوت يې په ګرمې او سوځوونکې لمر کې په اوږو کړ او د نبوي مسجد په لور يې د جنازې د مراسمو لپاره يوووړ، خلکو د هغه د تابوت په وړاندې ارام حرکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو. د ماسپښين د لمانځه وروسته يې نبوي مسجد ته يووړ. د جنازې د مراسمو په مخ کې د رسول الله صلی الله عليه وسلم اصحاب او تابعين ناست وو، دوو صحابه وو عبدالله بن عمر او ابوسعيد خدري چې له يو بل سره په څنګ روان وو، په کراتو ويل: د الله تعالی رحمت دې په ابوهريره رضی الله عنه وي.

خلکو د مازديګر لمونځ ادا کړ، د حضرت ابوهريره رضی الله عنه تابوت يې څنګ ته راووړ، د مدينې امير وليد بن عقبه امام شو او خلک ورپورې تر شا ودرېدل. خلک دومره زيات ول چې د جومات په انګړ کې نه ځايېدل، د جنازې لمونځ وشو، له لمانځه وروسته لومړی د حضرت عثمان رضی الله عنه زامنو دهغه تابوت د خلکو په ګڼه ګوڼه کې په اوږو کړ او د بقيع د هديرې په لور روان شول، دا نوی مېلمه د مدينې په ستره هديره کې چې د الله تعالی يو شمېر نېکو او نژدې بنده ګانو ته يې ځای ورکړی وو، خاورو ته وسپارل شو، خلکو په غم او ډېره ژړا له هغه سره خدای پاماني وکړه.

د بقيع پاکو روحونو د دې پاکې روح هر کلی وکړ او د هغه له حضور نه خوشحاله شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهریره رضی الله عنه یاد ژوندی پاتي شو

حضرت ابوهریره رضی الله عنه له سترو کارونو نه ډک عمر تېر او اسلام له هغه څخه ستر انسان جوړ کړی وو. په خپل وخت او وروسته له هغه يې، دنيا د خپل وجود له فيض نه فايده منه کړه او دی لاړ. هغه تر دې وړاندي له چوپان پرته بل څه نه وو او چا ورته پام نه کاوو.

رېښتيا چي اسلام د خلکو او اسلامي امت لپاره څومره ستر کارونه کړي دي؟ که اسلام نه وای، خلک مړه کېدل، ضايع کېدل او تاريخ هېرول، خو د اسلام په سيوري کي هغوی همېشني شول او نومونه يې د تل لپاره پاتي شول.

ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له نابغه ګانو او لويانو څخه وو، چي له سره يې هدف مشخص کړی وو، هغه ته د رسېدلو په لار کي يې له هيڅ تکليف څخه مخ وانهړاوو او د هغه د لاس ته راوړلو لپاره يې سخت مشکلات وزغمل، اخر خپل هدف ته ورسېد.

هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دژوند په دوران کي هر وخت هڅه کوله چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم پوه شاګرد او د الله د دين پوه او فقيد عالم واوسي. نوځکه يې هره شېبه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه علم زده کاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یاداوو یې. د دې مهم کار د لاس ته راولو لپاره یې لوړې، خوارۍ او ډېرې تنګلاسۍ وزغملې او ویې شوای کولای له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه زیات او بابرکته علم زده کړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم له رحلت وروسته همېشه په دې فکر کې وو، چې هغه علم چې یې زده کړی دی نورو ته ورسوي او عمر یې په دې لار یعنې د امت په خیر خواهۍ او د اسلامي احکامو په بیان کې مصرف کړ. هغه هڅه کوله چې هغه علم چې یې زده کړی دی عمل هم ورباندې وکړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سیرت د خپل ژوند قانون وګرځوي، نو ځکه د علم په نشر او تبلیغ بوخت شو او د دې هدف لپاره یې هر تور او سپکه زغمله. څو ځلې تر ازمایښت لاندې ونیول شو او کامیاب ترې ووت. د علم په طلب او نشر کې یې نه یوازې د کامیابۍ لوی عامل هڅه او هاند وو بلکې اخلاص، صداقت او د الله تعالی د رضا حصول هم وو. باید ووایو چې هغه علم د الله تعالی د رضا په خاطر نشر کړ او په اخرت کې یې سر لوړي همېشه په نظر کې وه. نېکمرغه ژوند یې وکړ او نېکمرغه ومړ. او که داخبره چې وایي: (کلام الخلق اقلام الحق) یعنې د خلکو وینا الهي تقدیر دی، سمه ده، ابوهریره په دې زمینه کې ستره ګټه او لویه کامیابي په لاس راوړې ده، ځکه د هغه د ژوند په مهال او له هغه وروسته یې د امت غوره خلک یعنې علماء، فقهاء، محدثین او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالونکي په نېک نوم يادوي او نن ورځ يې هم هر ځای د خير يادونه کېږي.

سرور کائنات صلی الله عليه وسلم، ابوهريره رضی الله عنه ته وويل: "ګمان مي کاوه چي هيڅوک د دې سوال د پوښتني لپاره له ابوهريره رضی الله عنه پرته مستحق نه دی. ځکه د حديثونو د زده کولو په اړه مي ستا سخت حرص ليدلی دی."

د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ملګری طلحه بن عبدالله رضی الله عنه فرمايي: په دې کي شک نه لرم چي ابوهريره رضی الله عنه دي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خبري اورېدلي وي او موږ دي نه وي اورېدلې.

ستر صحابي حضرت ابن عمر فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له ما څخه غوره دی، ځکه حديثونه چي بيانوي پرې علم لري. همدارنګه ابوهريره رضی الله عنه ته يې په خطاب کي وويل: ته تر موږ ټولو له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ډېر وخت وې او تر موږ ټولو دي د هغه صلی الله عليه وسلم حديثونه غوره ياد کړي دي.

ستر عالم ابو عبدالله الشافي فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له هغو ټولو خلکو چي د هغه په وخت کي يې حديثونه روايت کول د قوي حافظې درلودونکی وو.

اميرالمؤمنين امام بخاری فرمايي: له اته سوه زياتو عالمانو له ابوهريره رضی الله عنه څخه په نقل، احاديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

روایت کول، هغه په خپل وخت کي له ټولو هغو کسانو چي حدیثونه یې روایت کول د قوي یاد څخه برخمن وو.

امام ذهبي وايي: ابوهريره رضی الله عنه د هغه څه په یاد کي چي له رسول صلی الله علیه وسلم څخه یې اورېدلي یا لیدلي وي د هغه مبارک عین کلمات را نقل کړي دي او د غوره شخصیت لرونکی دی.

امام ابن کثیر فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه د قوي حافظې، خاص عبادت، صداقت او لويي څښتن وو. هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیثونو معروف راوي او له حافظینو اصحابو څخه وو.

د بخاري شارح شیخ الاسلام ابن حجر وايي: ابوهريره رضی الله عنه له ټولو هغو خلکو نه چي د هغه په وخت کي یې حدیثونه روایت کول، حافظه یې قوي وه او د اصحابو له جملې نه یوه هم د ده په اندازه احادیث نه دي روایت کړي، دا افتخار دده لپاره بس دی چي نوم یې لس ګونه زره ځله په اسلامي دېوانونو کي راغلی دی او له څوارلس پېړیو وروسته بیا هم د زرګونو علماوو او شاګردانو په ژبه د هغه نوم جاري دی.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library